

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор департаменту
житлово-комунального
господарства
Миколаївської міської ради
_____ І.В.Волков

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПАСПОРТ

МІСТА МИКОЛАЄВА

Київ - 2013

Зміст

Вступ	3 с.
1. Загальна характеристика міста Миколаєва	5 с.
2. Фізико-географічна характеристика	9 с.
3. Виробничий комплекс міста	12 с.
4. Перелік екологічно небезпечних об'єктів	17 с.
5. Атмосферне повітря	26 с.
6. Водні ресурси	32 с.
7. Земельні ресурси	39 с.
8. Підтоплення території міста	41 с.
9. Надра	44 с.
10. Об'єкти зеленого господарства	47 с.
11. Природно-заповідний фонд	77 с.
12. Формування екологічної мережі	95 с.
13. Поводження з промисловими та твердими побутовими відходами	96 с.
14. Радіаційна безпека	101 с.
15. Моніторинг довкілля	105 с.
16. Екологічна освіта	108 с.
17. Контроль за додержанням вимог природоохоронного законодавства	111 с.
18. Найважливіші екологічні проблеми міста та шляхи їх вирішення	113 с.
19. Висновки	124 с.

ВСТУП

Головний закон України – Конституція – дає право кожному громадянину на безпечне для життя і здоров'я довкілля та право вільного доступу до інформації про стан довкілля. З метою реалізації даних екологічних прав, систематизації, узагальнення та аналізу інформації про сучасний стан навколишнього природного середовища в місті Миколаєві було розроблено «Екологічний паспорт міста Миколаєва».

Екологічний паспорт міста – це документ, що містить вичерпні дані про місце знаходження, характеристику міста, використання природних та інших ресурсів, вплив на основні компоненти довкілля, динаміку розвитку екологічних проблем, систему моніторингу довкілля, тощо. Маючи такого роду інформацію, яка систематизована, проаналізована та зібрана разом можна в рази ефективніше вирішувати пріоритетні екологічні проблеми міста.

Розробка екологічного паспорта міста має значне законодавче підґрунття. Це Закони України: «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України», «Про відходи», «Про об'єкти підвищеної небезпеки», «Про екологічну мережу України», «Про охорону земель»; Земельний, Лісовий, Водний кодекси України, кодекс України про надра та інші нормативно-правові документи, розроблені та затверджені в галузі охорони довкілля.

Базою для виконання науково-дослідної роботи були:

1. Програма охорони довкілля та раціонального природокористування Миколаївської області на 2011-2015 роки (рішення Миколаївської обласної ради від 24.06.2011р. № 3);
2. Цільова програма розвитку екологічної мережі на період до 2015 року (рішення Миколаївської обласної ради від 24.06.2011р. № 4);
3. Програма моніторингу довкілля Миколаївської області, (рішення Миколаївської обласної ради від 23.12.1999 р. № 4);

4. Програма поводження з твердими побутовими відходами в Миколаївській області на період до 2020 року (рішення Миколаївської обласної ради від 21.11.2008 р. № 6);
5. Екологічний паспорт Миколаївської області 2012 р.;
6. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Миколаївській області у 201 році ;
7. Екологічна політика м. Миколаєва (рішенням Миколаївської міської ради від 23.12.11 № 12/19);
8. Програма ліквідації наслідків підтоплення території міста Миколаєва на період 2010 – 2015 років (рішення міської ради від 02.09.2010 р. №48/17);
9. Статистичні щорічники «Міста та райони Миколаївської області» (за 2010-2012 роки).

Актуальність роботи полягає у необхідності визначення сучасного стану компонентів довкілля, їх аналізу і визначення подальших оптимальних шляхів розвитку системи управління в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Для вирішення поставлених завдань були використані статистичні методи: збір інформації, систематизація, групування; та традиційні логічні методи: порівняння, графічний, аналітичних групувань, методи системного аналізу та узагальнення.

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІСТА МИКОЛАЄВА

Місто Миколаїв було закладене 1789 року князем Григорієм Потьомкіним на півострові при злитті Інгулу і Південного Бугу як флотське і корабельне місто. Першим громадянином міста став підприємець, військовий діяч і будівничий Михайло Фалєєв. Саме ордер № 1065 від 9 вересня 1789 року для нього і є першою документальною згадкою сучасної назви міста: «Фаберову дачу іменувати Спаське, а Вітовку — Богоявленське, а нову верф, що зводиться на Інгулі — містом Миколаїв». Існує версія, що місто отримало свою назву на честь перемоги російських військ 1788 року під час взяття турецької твердині Очаків, що збіглася з Днем Миколая.

Будувалося місто за планом складеним російським архітектором Іваном Старовим — з прямими вулицями і кварталами правильної форми. Життя Миколаєва було повністю підпорядковане суднобудуванню і флоту. Майже сто років тут перебував штаб Чорноморського флоту.

Сучасний Миколаїв є адміністративним центром Миколаївської області, а також Жовтневого і Миколаївського адміністративних районів. Територія міста – 259,8 км², що складає 1,1% території Миколаївської області. Станом на 01.01.2013 року в Миколаєві проживало 496,188 тис. осіб (42,3 % від усього населення області). Щільність населення 1910 осіб/км².

Відстань від міста до столиці України, Києва, залізницею – 587 км, автошляхами – 472 км.

Адміністративно місто Миколаїв поділяється на 4 райони (рис.1.1.):

1. Центральний – розташований на північному заході (включає історичний центр міста, Ракетне урочище, мікрорайони Соляні, Північний, с.Тернівка, Матвіївка, Варварівка).
2. Заводський – розташований на заході (включає житлові мікрорайони Намив і Ліски).
3. Ленінський – розташований на сході (включає мікрорайони ПТЗ, Новий Водопій, Старий Водопій).

4. Корабельний – розташований на півдні (включає мікрорайони Широка Балка, Жовтневе (Вітовка), Балабанівка, Кульбакине).

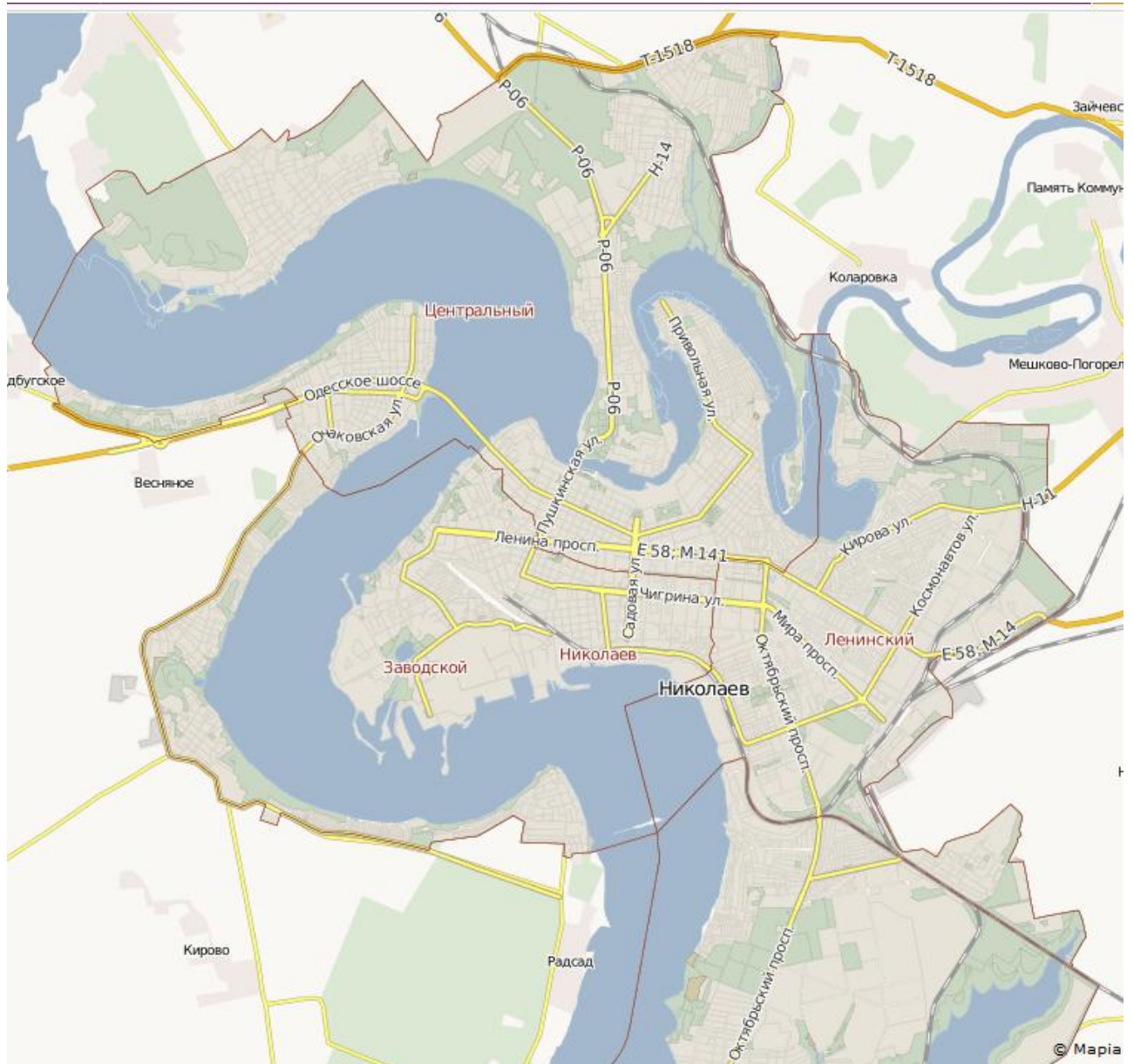

Рис. 1.1. Карта-схема м. Миколаєва

Рис.1.2. Варварівський міст сполучає мікрорайон з містом.

Сельбищна територія міста, відповідно Правил використання та забудови території міста Миколаєва, затверджених рішенням Миколаївської міської ради від 17.10.2003 р. № 15/41, складається з семи сельбищних районів. Шість з них знаходяться в межах існуючої межі міста, а сьомий – за її межею в районі с. Коларівка.

Центральне положення в плані міста займає житлова забудова, що розташована на півострові, утвореному річками Південний Буг та Інгул. Згідно планувальній структурі вона розподіляється на три сельбищні райони: Західний, Центральний та Східний (в адміністративному поділі їм відповідають Заводський, Центральний та Ленінський райони). На території цих трьох районів розташований основний об'єм існуючої багатоквартирної житлової і громадської забудови.

Місто Миколаїв – значний адміністративний, індустріальний і

культурний центр півдня України. Його розвиток характеризується соціально-економічними показниками, що наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1. Основні соціально-економічні показники м. Миколаєва

Показник	Одиниці виміру	Роки				
		2008	2009	2010	2011	2012
Прийняття в експлуатацію загальної площі житла	тис.м ²	109,7	52,7	79,4	80,1	62,1
Вантажооборот автомобільного транспорту	млн.ткм	909,4	832,1	769,3	1580,7	983,3
Пасажирооборот автомобільного транспорту	млн.пас.км	1398,0	1274,2	1479,4	1350,6	1466,6
Роздрібний товарооборот підприємств (у фактичних цінах)	млн.грн.	4114,2	3551,0	4198,2	5171,7	5959,6
Кількість постійного населення(на кінець року)	тис.	499,8	496,7	494,3	492,5	491,7
Середньорічна кількість найманих працівників	тис.	140,9	130,9	130,6	127,5	128,9
Кількість зареєстрованих безробітних (на кінець року)	осіб	2915	3011	3110	2843	3302
Середньомісячна номінальна заробітна плата найманих працівників	грн.	1766	1972	2263	2580	2944
Експорт товарів та послуг	млн.дол. США	1722,8	1595,0	1661,2	1740,1	2487,6
Імпорт товарів та послуг	млн.дол. США	746,8	491,1	599,7	702,4	737,2

2. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

У геоструктурному відношенні місто Миколаїв розташоване на Східно-Європейській платформі в межах Причорноморської низовини. Поверхня регіону переважно рівнинна із нахилом у бік Дніпро-Бузького лиману.

Мінерально-сировинні ресурси дуже мізерні.

Зональний тип ґрунтів – чорноземи звичайні середньо та мало гумусні, чорноземи південні мало гумусні, каштанові і темно-каштанові.

Природна рослинність переважно різнотравно-ковилово-типчаківі степи, в заплавах нижніх течій річок сформувались водно-болотні угруповання.

Клімат помірно-континентальний з м'якою малосніжною зимою та жарким посушливим літом. Середньорічні температури: літня – плюс 21,1°C, зимова – мінус 2°C. Динаміка зміни температури протягом року наведена на рисунку 2.1.

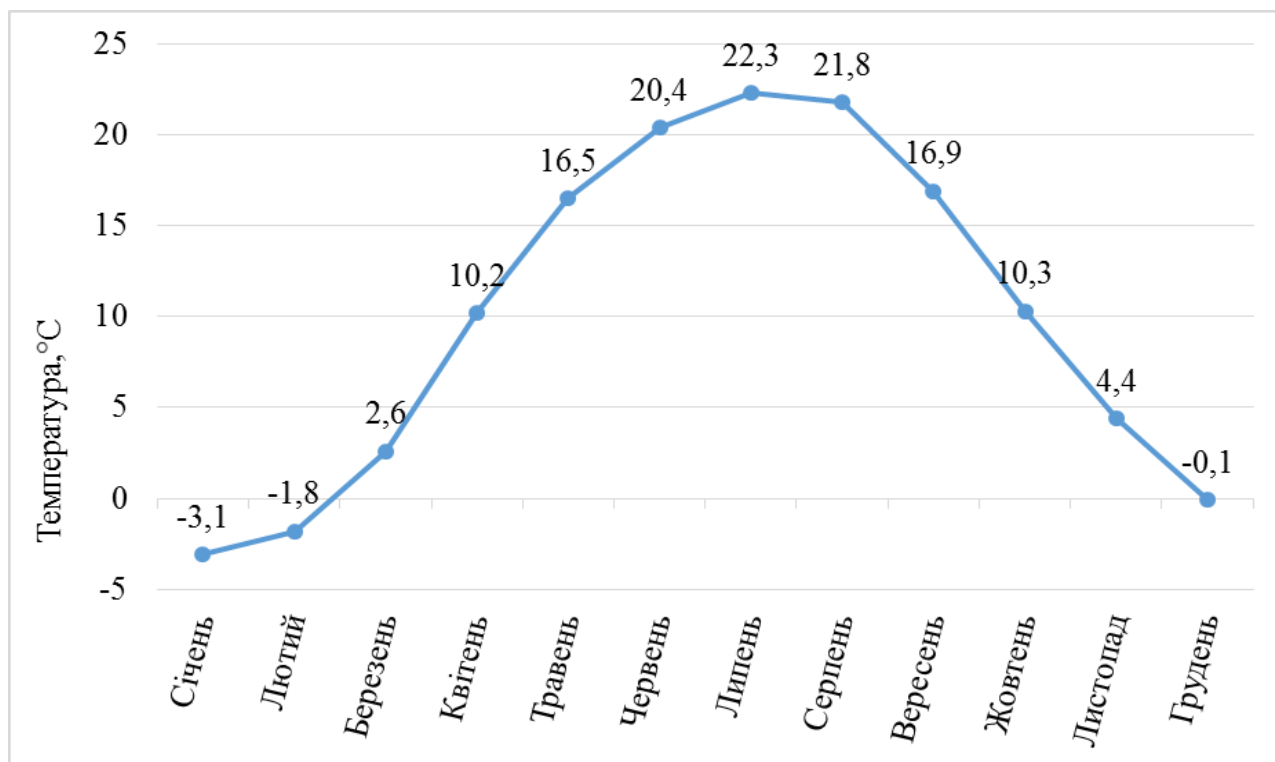

Рис. 2.1. Середньомісячна температура повітря у м. Миколаєві

Найнижча середньомісячна температура повітря в січні (- 12,8 °С) зафіксована в 1838 р., найвища (3,6 °С) – в 1895 р.

Найнижча середньомісячна температура в липні (18,9 °С) спостерігалась у 1832 р., найвища (27,1 °С) – в 1936 р.

Абсолютний мінімум температури повітря (- 29,7 °С) зафіксовано 10 січня 1940 р., абсолютний максимум (40,1 °С) – 3 серпня 1998 р.

В останні 100–120 років температура повітря в Миколаєві, так само як і в цілому на Землі, має тенденцію до підвищення. Протягом цього періоду середньорічна температура повітря підвищилася приблизно на 1,0 °С. Найтеплішим за всю історію спостережень виявився 2007 р.

У середньому за рік у Миколаєві випадає близько 470 мм атмосферних опадів, найменше – в жовтні, найбільше – у липні (рис. 2.2).

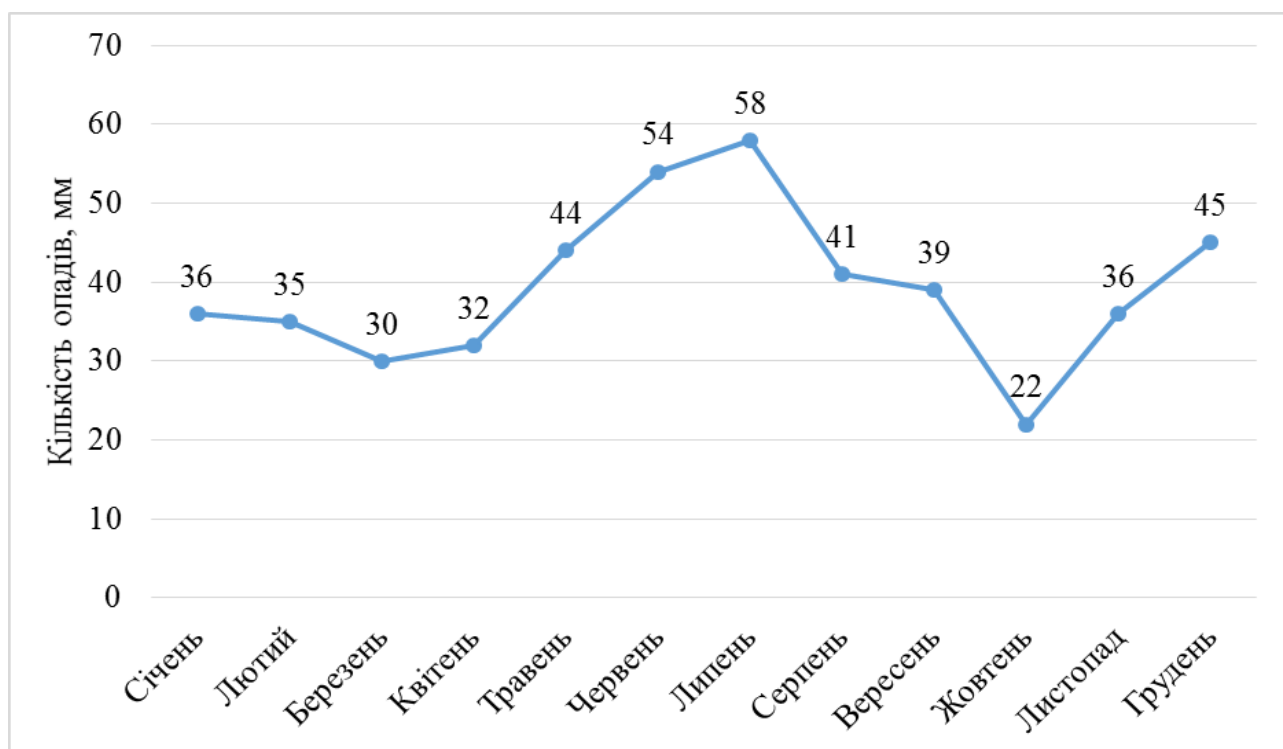

Рис.2.2. Середньомісячна кількість опадів у м. Миколаєві

Мінімальна річна кількість опадів (230 мм) спостерігалась у 1896 р., максимальна (743 мм) – в 1955 р. Максимальну добову кількість опадів (144 мм) зафіксовано 30 червня 1955 р. У середньому за рік у місті спостерігається 118 днів з опадами; найменше їх (6) у серпні, найбільше (14) – у грудні. Щороку в Миколаєві утворюється сніговий покрив, проте його висота незначна.

На території міста майже постійно тримається вітряна погода (рис.2.3). Часто, особливо навесні, на території Миколаєва спостерігаються суховії та пилові бурі, що супроводжуються значним зниженням вологості повітря.

Рис.2.3. Переважаючі напрямки вітрів у м. Миколаєві

Найбільша швидкість вітру – в лютому, найменша – у липні–вересні. У січні вона в середньому становить 4,1 м/с, у липні – 3,1 м/с (рис.2.4).

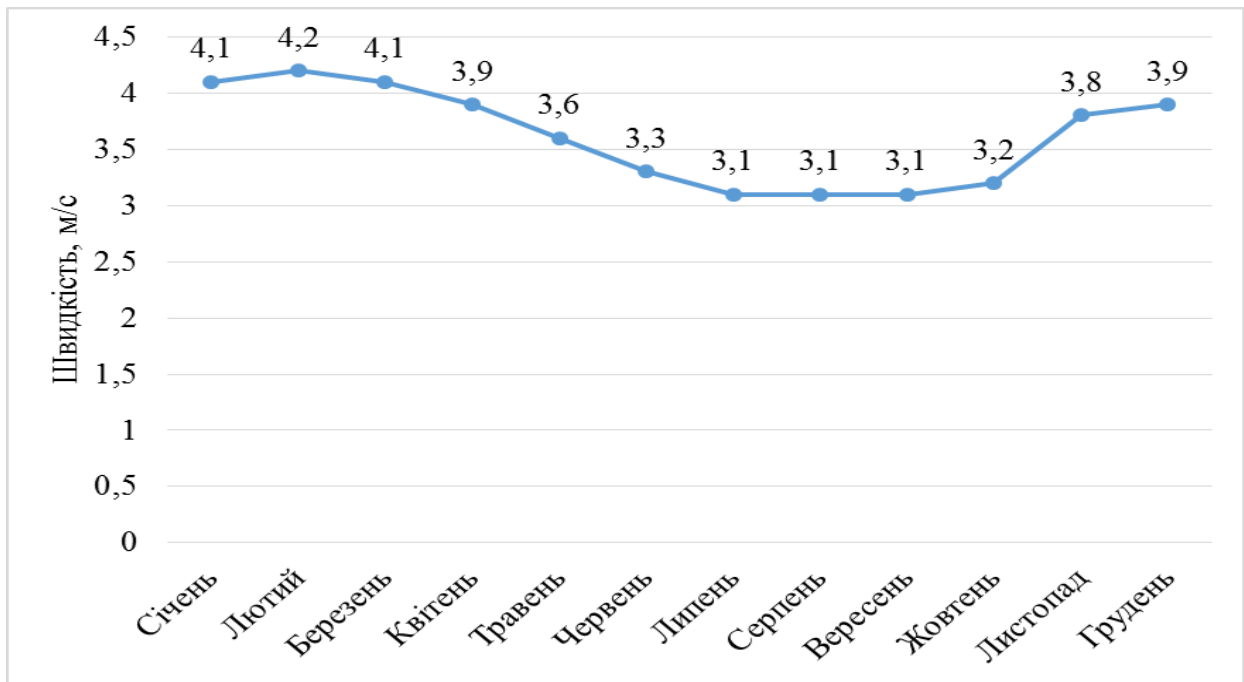

Рис. 2.4. Середньомісячна швидкість вітру у м. Миколаєві

3. ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС МІСТА

До Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України станом на 1 січня 2013 року в м. Миколаєві входить 24827 суб'єктів господарської діяльності.

На території міста функціонує 5307 підприємств, з них великих підприємств – 9, середніх – 197, малих – 5101.

У структурі промисловості Миколаєва основне місце займає машинобудування (суднобудування, енергетичне машинобудування) і металообробка. Промислові підприємства міста забезпечують до 50% обсягів продукції суднобудування України, понад 90% державного виробництва газових турбін, 80% глинозему – сировини для виробництва алюмінію.

Рис.3.1. Завод ім. 61 комунара

Виробничий комплекс міста представлений різними видами економічної діяльності:

- суднобудування та судноремонт (ПАТ «Чорноморський суднобудівний завод», ДП «Суднобудівний завод ім. 61 комунара», ПАТ «Миколаївський суднобудівний завод «Океан», ВАТ «Малярно-ізоляційне підприємство «Райдуга», ВАТ «Інгул», ПАТ «Суднобудівний завод «Лиман»);
- машинобудування (ДП «НВКГ «Зоря»-«Машпроект», ПАТ «Конвеєрмаш», ПАТ «Завод «Екватор», ВАТ «Миколаївський завод мастильного та фільтруючого обладнання», ПрАТ «Миколаївський машинобудівний завод», дочірнє підприємство Миколаївський завод «Гідрореммаш» ВАТ «Укргідроспецфундаментбуд», ТОВ «Політехпром»);
- металургія та металообробка (ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Завод «Промстан», ПП «Енергія - Н»);

- електротехніка та електроніка (ТОВ «Політехпром», ТОВ «Онікс», ВАТ «Миколаївське підприємство «ЕРА», ВАТ «Завод «Електротехніка», ТОВ «ЕСТА ЛТД», ПП «Виробничо-комерційне підприємство «Транс-Автоматік»);

- водний транспорт (ДП «Миколаївський морський торговельний порт», дочірнє підприємство «Миколаївський річковий порт» АСК «УКРРІЧФЛОТ», спеціалізований морський порт «Октябрський», ВСП «Дніпро-Бузький» ДП «ММТП», ТОВ Судноплавна компанія «НИЭСКО», ТОВ «Морський спеціалізований порт НІКА-ТЕРА», ДП «Дельта-Лоцман»);

- виробництво будівельних матеріалів (ЗАТ «Ніксторм», АТ «Миколаївзалізобетон-1», ЗАТ «Завод залізобетонних виробів», ЗАТ «Асфальтобетон», ВАТ «Миколаївський комбінат силікатних виробів», ТОВ «Євро-прес», ТОВ «Нівен», ВАТ «Чорноморський меблевий завод», ВАТ «Миколаївмеблі», ТОВ «Артіль ЛТД»);

- легка промисловість (АТ «Ангела», ТОВ ВКФ «Ніко-плюс», АТВТ фірма «Аура», ТОВ «Лінія стилю», ВАТ МПКК «Алые паруса», ТОВ ВТФ «Велам», ТОВ «Кіфа», ТОВ СП «Вексхолд», фабрика текстильних товарів «Екотекс» та ін.);

- харчова промисловість (ТОВ «Герновський хлібозавод», ТОВ «ВКФірма Сластена», ТОВ «Агро-Юг-Сервіс», ТОВ «Альпі-Україна», ТОВ «Николаев шампіньон», ТОВ «СВЛ-Миколаїв», ТОВ «Юр-Аква 1400», ТОВ «Добрий смак», ФГ «АЛ-АН», ПП «Добриня», ППК «Золотой теленок», ПСК «Кондитерський світ», МП «Вікі», ФГ «Владам», ТОВ «Аракс», ВКФ ТОВ «Таурус», ЗАТ «Лакталіс Миколаїв», ВПФ «Шисхол», МВ ВАТ «САН Інбев Україна», ВАТ «Миколаївхліб» та ін.).

Суднобудування, як специфічна галузь промисловості, включає цехи верфі і суднового машинобудування, оснащені суднопідіймальними спорудами, плавучими і сухими доками набережні великої протяжності.

Галузь суднобудування представлена в Миколаєві трьома найбільшими суднобудівними заводами, що здатні будувати і поставляти судна будь-якого типу. Це Чорноморський суднобудівний завод, Суднобудівний завод імені 61 комунара і «Миколаївський суднобудівний завод «Океан» - одне з найбільших підприємств у суднобудувальній промисловості України.

Основна продукція суднобудівної галузі – судна різноманітних класів та функціональності будь-якого рівня складності: танкери, буксири, сухогрузи, рефрижератори, траулери, навалювальні судна, плавучі готелі і військові кораблі різноманітних типів.

Рис.3.2. Прохід судна під Інгульським мостом.

Виробництво суднового устаткування важлива частина галузі. В місті, на ВАТ «Завод «Екватор», виготовляється спеціальне кліматичне обладнання, суднове устаткування вентиляції, кондиціонування та очищення повітря для систем життєзабезпечення.

Одним із провідних підприємств електротехнічної та електронної промисловості є ВАТ «Миколаївське підприємство «ЕРА», що здійснює установку електроустаткування, прокладку кабелю, пусконаладжувальні роботи систем автоматики, енергетики і зв'язку.

На ДП «Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря»-«Машпроект» виготовляються та експортуються на світовий ринок багатопрофільні газотурбінні двигуни й установки, що використовуються для оснащення кораблів, транспортування природного газу і виробництва електроенергії.

Комплексні автоматизовані системи змащування та нагнітальне обладнання виготовляються на єдиному в країнах СНД підприємстві даного профілю – ВАТ «Завод мастильного і фільтруючого обладнання».

В Миколаєві налагоджено виготовлення універсальних надлегких двомісних літаків для сільськогосподарських робіт «НАРП-1», також здійснюється поточний ремонт та технічне обслуговування літаків на ДП «Миколаївський авіаремонтний завод «НАРП».

Легка промисловість представлена численними швацькими підприємствами, що виготовляють одяг (ТОВ «Земал», ТОВ «Міко», ТОВ «Лінія стилю»), виробництвом жіночої білизни (АТ «Ангела»), виробником матраців (ТОВ ВТФ «Велам»), виробництвом взуття (ТОВ ВКФ «Ніко-плюс»).

Значно розвиненою є харчова галузь промисловості. Лідером серед підприємств по переробці молока є ЗАТ "Лакталіс-Україна", по виробництву соків ТОВ «Сандора». Серед кондитерських цехів можна виділити ТОВ «ВК Фірма Сластена» та ТОВ «Альпі-Україна», що спеціалізуються на виробництві печива, тістечок та цукерок. Переробкою плодово-овочевої продукції на соки та консерви займається ФГ «Владам». Провідне місце в галузі займають численні хлібозаводи та пекарні. На ВЧФ «Шисхол» виробляється широкий асортимент морозива. А пивна продукція МВ ВАТ «САН Інбев Україна» одержала всеукраїнське визнання.

В місті добре розвинута транспортна інфраструктура: функціонують морські і річкові порти, залізничний вузол, два аеропорти та автостради.

4. ПЕРЕЛІК ЕКОЛОГІЧНО НЕБЕЗПЕЧНИХ ОБ'ЄКТІВ

Об'єкти, функціонування яких пов'язане із використанням, обробкою, транспортуванням чи іншими діями з небезпечними речовинами або біологічними препаратами відносяться до потенційно небезпечних об'єктів. Також потенційну небезпеку становлять інші об'єкти, що за певних обставин можуть створити реальну загрозу виникнення аварії. Протягом останніх років кількість таких об'єктів стрімко зростає. В Миколаєві зареєстровано 211 потенційно небезпечних об'єктів (таблиця 4.1).

Таблиця 4.1. Перелік потенційно небезпечних об'єктів міста Миколаєва

№ з/п	Назва ПНО	Місце знаходження ПНО	Місце знаходження юридичної особи / місце проживання фізичної особи, відповідальних за ПНО	Ресстраційний номер у Державному реєстрі ПНО
1	2.	3.	4.	5.
Центральний район				
1.	АЗС ТОВ «Укрнафта»	пр. Леніна, 99	вул. Шевченко, 48	ПНО-05.48.2006.0010352
2.	АЗС Філія ПзП «ЛУКойл-Україна»	пр. Героїв Сталінграда, 5-а	пр. Леніна 94а	ПНО-05.48.2004.0007261
3.	Аеропорт Миколаїв ПАТ «МММ»	м. Миколаїв	м. Миколаїв	ПНО-01.48.2004.0006463
4.	АЗС ТОВ «Альянс-Холдинг»	пр. Героїв Сталінграда, 24	вул. В. Морська	ПНО-05.48.2006.0010113
5.	Резервуарний парк ТОВ «Веста-сервіс»	пр. Героїв Сталінграда, 119	вул. Шевченка, 42/18	ПНО-01.48.2007.0013447
6.	АЗС ТОВ «Кворум»	вул. Гречишнікова, 52	вул. Гречишнікова, 52	ПНО-05.48.2007.0013457
7.	АЗС ТОВ «Веста-сервіс»	вул. Київське шосе, 5	вул. Шевченка 42/18	ПНО-05.48.2007.0013153
8.	АГЗП № 3 ВАТ «Миколаївгаз»	Тернівське роздоріжжя	вул. Чигиринна, 159	ПНО-05.48.2006.0011200
9.	Суднобудівний завод ім.61 комунара	вул. Адміральська, 38	вул. Адміральська, 38	ПНО-01.48.2004.0008420
10.	АЗС ТОВ «Геліус-ойл»	вул. Гречишнікова, 54б	вул. Гречишнікова, 54б	ПНО-05.48.2007.0015283
11.	АЗС №6 ТОВ «СОЮЗ-ОЙЛ»	вул. Ульянових, 77	вул. Ульянових, 77	ПНО-05.48.2006.0010149
12.	АЗС №3 ТОВ «Трансойл Компані»	вул. Привільна, 87б	м.Одеса, вул. Князівська, 32	ПНО-05.48.2007.0013462
13.	Пункт заправки кисневих балонів ФОП Нізіль Л.П.	вул. Чкалова, 47	вул. Чкалова, 47	ПНО-01.48.2010.0021534
14.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Воршилова, 42	вул. Миколаївська, 5а	ПНО-01.48.2009.0020480
15.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Комунаров, 2	вул. Миколаївська, 5а	ПНО-01.48.2009.0020481
16.	Котельня ОКП	вул. Набережна, 25	вул. Миколаївська,	ПНО-

	«Миколаївоблтеплоенерго»		5а	01.48.2009.0020482
17.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. К. Лібкнехта, 2а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020483
18.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Ульянова, 1	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020487
19.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пр. Героїв Сталінграда, 12	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020488
20.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пр. Героїв Сталінграда, 13е	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020542
21.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Артилерійська, 7	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020543
22.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Нікольська, 9а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020544
23.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пр. Героїв Сталінграда, 21а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020545
24.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. В. Морська, 42а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020411
25.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пров. Червоноармійсь кий, 17	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020412
26.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Володарського, 4и	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020413
27.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. В. Морська, 3	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020414
28.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Адміральська, 19	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020415
29.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Сілікатна, 267	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020449
30.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пр. Героїв Сталінграду, 72	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020458
31.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Котельня, 117к	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020457
32.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. В. Морська, 45	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020456
33.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Арх. Старова, 4- е	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020454
34.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Шевченко, 69а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020453
35.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Спаська, 46	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020452
36.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Сівашської Дівізії, 8	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020451
37.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Гастело, 14	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020450
38.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Адміральська, 31	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020050
39.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Московська, 31	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020505
40.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул.Макарова, 28а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020506
41.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Адміральська, 2а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020508
42.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Московська, 4а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020513
43.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Лісова, 1	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020509
44.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Нікольська, 34	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020526

45.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Курчатова, 22	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020529
46.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Терасна, 16	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020530
47.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Матросова, 2	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020532
48.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Чорноморська, 1	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020534
49.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	М. Корениха	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020430
50.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Нікольська, 15	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020433
51.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Спаська, 55	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020434
52.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Потьомкінська, 81/83	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020438
53.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Мостобудівників, 6	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020439
54.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пр. Героїв Сталінграду, 91	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020440
55.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. В. Морська, 6	вул. Миколаївська, 5а	
56.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. В. Морська, 13	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020496
57.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. В. Морська, 21	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020497
58.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Шкапіна, 91в	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020500
59.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Адміральська, 27/1	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020502
60.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Набережна, 5/11	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020507
61.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Верхня, 1	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020511
62.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Потьомкінська, 22	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020512
63.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Арх. Старого, 10 г	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020520
64.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. В. Морська, 54/56	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020522
65.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пр. Леніна, 96/7	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020525
66.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Садова, 2	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020495
67.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Спаська, 66-к	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020499
68.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. 1-ша Слобідська, 13	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020494
69.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Володарського, 4 к	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020493
70.	АЗС № 4 ТОВ «СОЮЗ- ОЙЛ»	Одеське шосе, 92/2	вул. Чигрина, 29а	ПНО- 05.48.2004.0006540
71.	Склад ПММ ПМП «Алексстрой-Приват»	вул. Веселинівська, 53	вул. Терасна, 16, кв. 19	ПНО- 05.48.2006.0010097
72.	ПАГЗС ПП Шепеленко І.М.	вул. Веселинівська, 53	пр. Жовтневий, 28	ПНО- 01.48.2007.0013157
Ленінський район				

73.	АЗС ПП «Світлана – Ласурія»	вул. Херсонське шосе, 100-б	вул.Софіївська,188	ПНО-05.48.2004.0008533
74.	АЗС № 15-02 Філія ПЗП «ЛУКойл-Україна»	вул. Херсонське шосе 100б	вул. Комінтерна,14	ПНО-05.48.2007.0013156
75.	АЗС №15-03 Філія ПЗП «ЛУКойл-Україна»	вул. Космонавтів, 65	вул. Комінтерна, 14	ПНО-05.48.2004.0007262
76.	АЗС №1 ТОВ «Тетяна і К»	вул. Комінтерна, 34/1	вул. Космонавтів, 89	ПНО-05.48.2006.0010072
77.	АЗС № 2 ТОВ «Тетяна і К»	вул. Космонавтів, 89	вул. Космонавтів, 89	ПНО-05.48.2006.0010071
78.	АЗС № 9 ТОВ «Ранг»	вул. Дніпровська, 3	вул.7-а Поперечна, 3	ПНО-05.48.2006.0011195
79.	АЗС ТОВ «Ранг»	вул. Будівельників, 15/2	вул.7-а Поперечна, 3	ПНО-05.48.2006.0010093
80.	АЗС №4 ВАТ «УкрНафта»	пр. Жовтневий, 55/6.	вул. Колодязна, 35-а, кв,97	ПНО-05.48.2006.0010021
81.	АЗС №1 ТОВ «Альянс Холдінг»	пр. Жовтневий, 21а	вул. Велика Морська, 42	ПНО-05.48.2004.0007377
82.	АЗС №13 ВАТ «Концерн-Галнвтогаз»	вул. Космонавтів, 93	вул. Космонавтів, 93	ПНО-05.48.2008.0018021
83.	Відомча АЗС МКП «Миколаївводоканал»	вул. Скороходова ріг вул. М. Василевського	вул. Чигрина,161	ПНО-05.48.2007.0015284
84.	Насосна станція водопроводу 3-го підйому(хлораторна) МКП «Миколаївводоканал»	вул. Миколаївська,14	вул. Чигрина,161	ПНО-01.48.2004.0000131
85.	АХУ ВАТ «Фрост»	вул. Старофортечна, 3	вул. Старофортечна, 3	ПНО-01.48.2004.0000435
86.	АХУ ТОВ «Аврора-Фрут»	вул. Автомобільна, 1 А	вул. Автомобільна, 1 А	ПНО-01.48.2010.0021529
87.	ЗАТ «Лакталіс-Миколаїв»	вул. Виноградна, 2	вул. Виноградна, 2	ПНО-01.48.2006.0011017
88.	АХУ КП «Миколаїв овочева база»	вул. Кагатна, 1	вул. Кагатна, 1	ПНО-01.48.2008.0015377
89.	АХУ ПП Бондаренко	вул. Старофортечна, 1	вул. Старофортечна, 1	ПНО-01.48.2006.0011632
90.	АЗС цеху № 60;ТАД АП-50; Склад балонів № 3; термогальванічне виробництво цеху № 46; Киснева станція цеху № 75; ділянка імпульсних навантажень; склад мазуту; газові мережі ДП НВКГ «Зоря – Машпроект»	пр. Жовтневий, 42-а	пр. Жовтневий, 42-а	ПНО-01.48.2005.0009375
91.	Котельня ДП НВКГ «Зоря – Машпроект»	вул. Чайковського, 42	пр. Жовтневий ,42 а	ПНО – 01.48.2008.0017380
92.	АГЗП ПАТ «Миколаївгаз»	пр. Жовтневий, 55-В	вул. Чигрина,159	ПНО-05.48.2006.0011054
93.	Автомобільна газонаповнювальна компресорна станція №1 Регіонального виробничого управління «Харківавтогаз»	вул. Херсонське шосе 102	вул. Херсонське шосе 102	ПНО-01.48.2004.0003182

94.	АГНКС ТОВ «ВДК»	вул. Херсонське шосе, 115	вул. Херсонське шосе, 115	ПНО-05.48.2008.0016279
95.	АГЗС ПП Резніков	вул. 2 Набережна, 2/4	вул. 2 Набережна, 2/4	ПНО-05.48.2008.0016277
96.	ТОВ «Нікогазсервіс»	вул. Турбінна, 15/2	вул. Турбінна, 15/2	ПНО-01.48.2006.0010106
97.	Пасажирський вокзал Миколаїв	вул. Новозаводська, 5	м. Одеса, вул.Пантелемонівська, 19	ПНО-08.48.2004.0006578
98.	Миколаївське лінійне виробниче управління магістральних газопроводів УМГ «Харківтрансгаз», лінійна частина магістрального газопроводу включаючи ГРС МЛВУМГ	вул. Херсонське шосе, 102	вул. Херсонське шосе 102	ПНО-01.49.2004.0008540
99.	Миколаївське лінійне виробниче управління магістральних газопроводів УМГ «Харківтрансгаз», промдільниця МЛВУМГ	вул. Херсонське шосе, 102	вул. Херсонське шосе, 102	ПНО-01.48.2004.0003179
100.	Нафтобаза ТОВ «Миконт»	вул. Космонавтів, 1	вул. Космонавтів, 1	ПНО-01.48.2010.0021530
101.	АЗС ТОВ «СОЮЗ-ОЙЛ»	вул. Новозаводська, 1-б	вул. Чигрина, 59	ПНО-05.48.2006.0010150
102.	АЗС ТОВ «СОЮЗ-ОЙЛ»	вул. Кірова, 242/2	вул. Чигрина, 59	ПНО-01.48.2004.0006542
103.	АЗС ТОВ «СОЮЗ-ОЙЛ»	пр. Жовтневий, 21	вул. Чигрина, 59	ПНО-05.48.2006.0010152
104.	АЗС ТОВ «СОЮЗ-ОЙЛ»	вул. Херсонське шосе,16	вул. Чигрина, 59	ПНО-05.48.2004.0006544
105.	АЗС ТОВ «СОЮЗ-ОЙЛ»	пр. Жовтневий, 55/2	вул.Чигрина, 59	ПНО-05.48.2006.0010145
106.	АЗС ТОВ «СОЮЗ-ОЙЛ»	вул. Кірова,155	вул.Чигрина, 59	ПНО-05.48.2006.0010148
107.	АЗС ТОВ «СОЮЗ-ОЙЛ»	вул. Космонавтів, 81-в	вул. Чигрина, 59	ПНО-05.48.2006.0010144
108.	АЗС ТОВ «СОЮЗ-ОЙЛ»	вул. Чкалова, 211	вул. Чигрина, 59	ПНО-05.48.2006.0010147
109.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Шкільна, 1	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО-01.48.2009.0020429
110.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Васляєва, 9	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО-01.48.2009.0020427
111.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Куйбишева, 70	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО-01.48.2009.0020410
112.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Миколаївська, 34-б	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО-01.48.2009.0020421
113.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Космонавтів, 93	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО-01.48.2009.0020416
114.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Горького, 2-а	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО-01.48.2009.0020431
115.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. 11-а Повздовжня, 1	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО-01.48.2009.0020404
116.	Котельня ОКП	вул. Ноябрьська, 1-а	вул. Миколаївська,	ПНО-

	«Миколаївоблтеплоенерго»		5-а	01.48.2009.0020420
117.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Космонавтів, 43	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО- 01.48.2009.0020418
118.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пров. Полярвий, 2-а	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО- 01.48.2009.0020425
119.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Новозаводська, 48	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО- 01.48.2009.0020398
120.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Передова, 67	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО- 01.48.2009.0020419
121.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. 8-а Повздовжня, 11	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО- 01.48.2009.0020402
122.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Казарського, 2	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО- 01.48.2009.0020417
123.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Будівельників, 8	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО- 01.48.2009.0020400
124.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Чкалова, 209	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО- 01.48.2009.0020424
125.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Китобоїв, 7-а	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО- 01.48.2009.0020405
126.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Передова, 67	вул. Миколаївська, 5-а	ПНО- 01.48.2009.0020419
Заводський район				
127.	АЗС № 15-01 Філія ПзП «ЛУКойл-Україна»	вул. Садова, 40-б	вул. Декабристів, 41	ПНО- 05.48.2004.0008964
128.	АЗС № 15-04 Філія ПзП «ЛУКойл-Україна»	вул. Генерала Карпенко, 53-в	вул. Декабристів, 41	ПНО- 05.48.2006.0010778
129.	АЗС № 14/005 ВАТ «Укрнафта»	вул. Чигрина, 29а	м. Київ, Шевченківський р- н, пров. Несторівський, 3-5	ПНО- 05.48.2006.0010020
130.	АЗС ТОВ «Рік»	вул. Київська, 1	вул. Південна, 49А	ПНО- 05.48.2007.0013431
131.	Хлораторна 4-підйому НСВ МКП «Миколаївводоканал»	вул. Рюміна, 9	вул. Чигрина, 161	ПНО- 01.48.2004.0000128
132.	Склад ПММ ВАТ «Миколаївський комбінат хлібопродуктів»	вул. 1-ша Слобідська, 122	вул. 1-ша Слобідська, 122	ПНО- 01.48.2004.0001695
133.	Газові мережі ВАТ «Миколаївська ТЕЦ»	Каботажний узвіз, 18	Каботажний узвіз, 18	ПНО- 01.48.2004.0008535
134.	ДП «Миколаївський морський торговельний порт»	вул. Заводська, 23	вул. Заводська, 23	ПНО- 01.48.2007.0013476
135.	ДП ДАК «Хліб України» Миколаївський портовий елеватор»	вул. 1-ша Слобідська, 122/1	вул. 1-ша Слобідська, 122/1	ПНО- 01.48.2004.0001675
136.	АЗС № 9 ТОВ «СОЮЗ- ОЙЛ »	вул. Г. Карпенко, 53- б	вул. Чигрина, 29	ПНО- 05. 48. 2006.011549
137.	АЗС № 16 ТОВ «СОЮЗ- ОЙЛ»	вул. Ч. Маєвщиків, 16	вул. Чигрина, 29	ПНО- 05.48.2006.0010151
138.	Склад ПММ «Миколаїввантажний»	Привокзальна площа, 1	Привокзальна площа, 1	ПНО- 01.48.2004.0006586
139.	Киснева станція ДАХК «Чорноморський Суднобудівний завод»	вул. Індустріальна, 1	вул. Індустріальна, 1	ПНО- 01.48.2004.0004228

140.	АЗС № 8 ТОВ «РАНГ»	вул.Чигрина, 476	вул.7 Поперечна, 3	ПНО- 05.48.2006.0010749
141.	АЗС № 7 ТОВ «РАНГ»	вул.Морехідна, 1а	вул. 7-ма Поперечна, 3	ПНО- 05.48.2006.0010750
142.	АЗС ВАТ «НПК»	вул. Індустріальна, 1а	вул. Лягіна, 26А/4	ПНО- 05.48.2006.0010855
143.	АГЗС ТОВ «Октан-Сервіс»	вул.Дзержинського, 198	пров. 2-й Бульварний, 10	ПНО- 05.48.2006.0010779
144.	АЗС ПП «МС-Компані»	вул.Червоних Маєвщиків, 16	вул.Червоних Маєвщиків, 16	ПНО- 05.48.2007.0013155
145.	Киснева станція Швидкої Медичної Допомоги	вул. Корабелів, 14	вул. Корабелів, 14	ПНО- 01.48.2007.0013485
146.	Зерноперевантажувальний термінал ТОВ СП «Нібулон»	вул. Каботажний узвіз, 1	вул. Каботажний узвіз, 1	ПНО- 01.48.2008.0016322
147.	ДП «Миколаївський ремонтно-механічний завод»	вул. 1-ша Слобідська, 120	вул. 1-ша Слобідська, 120	ПНО- 01.48.2008.0015374
148.	ТОВ «ОЙЛТРАНС- ТЕРМІНАЛ»	вул. Проектна, 3 - А	вул. Проектна, 3 - А	ПНО- 05.48.2006.0010780
149.	ДП «Миколаївський Річковий порт»	вул. Проектна, 1	вул. Проектна, 1	ПНО- 01.48.2004.0001443
150.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Садова, 46	вул. Миколаївська, 5а	
151.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Карпенка, 20	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020491
152.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Карпенка, 1	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020490
153.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Чигрина, 96	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020489
154.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Спортивна, 29	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020407
155.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Карпенка, 51а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020408
156.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Ч. Майовщиків, 45а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020409
157.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Бутоми, 7а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020441
158.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Біла, 71	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020442
159.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Карпенка,8	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020445
160.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Дачна, 5	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020446
161.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Абрикосова, 5	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020447
162.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пров. Транспортний, 6	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020448
163.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	Бузький бульвар, 9	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020459
164.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Леваневців, 8	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020460
165.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пров. Корабелів, 14	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020461
166.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. 8 Березня, 105	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020462
167.	Котельня ОКП	вул. М. Морська, 78	вул. Миколаївська,	ПНО-

	«Миколаївоблтеплоенерго»		5а	01.48.2009.0020463
168.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пр. Леніна, 9	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020464
169.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пр. Леніна, 23	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020465
170.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Чигрина, 150	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020469
171.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Скороходова, 130	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020468
172.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Чигрина, 242в	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020470
173.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пр. Леніна, 24к	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020471
174.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Бузника, 12	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020472
175.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Нікольська, 6	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020422
176.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пр. Леніна, 22а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020475
177.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Київська, 3	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020478
178.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Нікольська, 8	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020484
179.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Леваневців, 10	вул. Миколаївська, 5а	ПНО- 01.48.2009.0020485
Корабельний район				
180.	Очісні споруди водопроводу МКП «Миколаївводоканал»	вул. Янтарна, 324	вул. Чигрина, 161	ПНО- 01.48.2004.0006940
181.	АЗС № 2 ТОВ «Ранг»	пр. Корабелів, 1/2	вул. 7-я Поперечна, 3	ПНО- 05.48.2006.0010070
182.	АЗС № 35 ТОВ «Ранг»	вул. І. Франка, 49	вул. 7-я Поперечна, 3	ПНО- 05.48.2008.0016226
183.	Газонаповнювальна станція ПАТ «Миколаївгаз»	вул. Ольшанцева, 301	вул. Чигрина, 159	ПНО- 01.48.2004.0002266
184.	МВ ПАТ «Сан ІнБев»	вул. Янтарна, 320	вул. Янтарна, 320	ПНО- 01.48.2006.0010104
185.	АХУ ТОВ ім. Ольшанського	вул. Колонтай, 1-а	вул. Колонтай, 1-а	ПНО- 01.48.2004.0002003
186.	СП «Миколаївська універсальна торгова база»	вул. Пригородна, 15	вул. Пригородна, 15	ПНО- 01.48.2004.0004776
187.	АЗС ПП Ніколаєв В.Є.	вул. Самойловича, 27	вул. Підвойського, 16	ПНО- 05.48.2006.0011196
188.	Спеціалізований морській порт «Октябрьск»	м. Миколаїв, а\с 170	м. Миколаїв, а\с 170	ПНО- 01.48.2004.0006464
189.	Нафтобаза ПП ПТФ «ТАБ»	вул. Самойловича, 38	вул. Самойловича, 38	ПНО 01.48.2007.0015123
190.	ДП Миколаївський авіаремонтний завод «НАРП»	вул. Знаменська, 4	вул. Знаменська, 4	ПНО- 01.48.2004.0007142
191.	АЗС №11 ТОВ «СОЮЗ- ОЙЛ»	вул. Самойловича, 23а	вул. Ульянових, 77	ПНО- 05.48.2007.0012086
192.	АЗС №8 ТОВ «СОЮЗ- ОЙЛ»	вул. Янтарна, 318/2	вул. Ульянових, 77	ПНО- 05.48.2004.0006545
193.	Склад кислот ТОВ «Миколаївхімнаб»	вул. Янтарна, 322	вул. Металургів, 26	ПНО- 01.48.2008.0016337
194.	Автогазозаправний пункт	пр. Жовтневий, 255	м.	ПНО –

	№1 ПП Панько		Дніпропетровськ, пр. Газети «Правда», 16/62	05.48.2008.0016278
195.	ТОВ «Морський спеціалізований порт «НІКА - ТЕРА»	вул. Айвазовського, 23	вул. Айвазовського, 23	ПНО-01.48.2009.0019147
196.	ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», промислова площадка	пр. Жовтневий, 471	пр. Жовтневий, 471	ПНО-01.48.2006.0011551
197.	ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», Дніпро-Бузький морський порт	пр. Жовтневий, 471	пр. Жовтневий, 471	ПНО-01.48.2006.0011545
198.	Шламонакопичувач №1 глиноземного виробництва ТОВ «Миколаївський глиноземний завод»	пр. Жовтневий, 471	пр. Жовтневий, 471	ПНО-01.48.2006.0010781
199.	ПАТ «Миколаївський суднобудівний завод Океан»	Заводська площа, 1	Заводська площа, 1	ПНО-01.48.2004.0001974
200.	ТОВ ДП «Торговий дім» НК «Альянс-Холдінг»	пр. Жовтневий, 236	вул. В. Морська, 42	ПНО-05.48.2005.0009712
201.	ТОВ «Кредо-Океан»	Заводська площа, 1	Заводська площа, 1	ПНО-01.48.2007.0015286
202.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	Заводська площа, 1	вул. Миколаївська, 5а	ПНО-01.48.2009.0020423
203.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Дунайської флотилії, 5	вул. Миколаївська, 5а	ПНО-01.48.2009.0020426
204.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	вул. Металургів, 72	вул. Миколаївська, 5а	ПНО-01.48.2009.0020428
205.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»	пр. Жовтневий, 325/4	вул. Миколаївська, 5а	ПНО-01.48.2009.0020431
206.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»,	вул. Рибна, 91	вул. Миколаївська, 5а	ПНО-01.48.2009.0020530
207.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»,	вул. Вільна, 38 к	вул. Миколаївська, 5а	ПНО-01.48.2009.0020436
208.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»,	вул. Знаменська, 2	вул. Миколаївська, 5а	ПНО-01.48.2009.0020437
209.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»,	вул. 295 Стрілкової дивізії, 75/1	вул. Миколаївська, 5а	ПНО-01.48.2009.0020443
210.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»,	вул. Ватутіна, 124	вул. Миколаївська, 5а	ПНО-01.48.2009.0020444
211.	Котельня ОКП «Миколаївоблтеплоенерго»,	вул. 295 Стрілкової дивізії, 75/а	вул. Миколаївська, 5а	ПНО-01.48.2009.0020533

5.АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

Стан атмосферного повітря є одним із головних факторів у формуванні сприятливих умов навколишнього природного середовища. До повітряного басейну міста надходять забруднення із стаціонарних та пересувних джерел. Значна частина забруднення припадає на транзитний транспорт, що курсує містом до портів та перевантажувальних терміналів.

Завдяки відсутності в місті підприємств металургійної, хімічної та вугільної промисловості, Миколаїв не відноситься до переліку регіонів з високим забрудненням атмосфери.

Основними забруднювачами атмосфери є пересувні джерела від них до атмосферного повітря надходять в середньому в 3,5-4 рази більші об'єми викидів, ніж від стаціонарних об'єктів (рис. 5.1).

Викиди від стаціонарних джерел розповсюджуються по місту разом із вітровими потоками так, як в місті переважно вітряна погода.

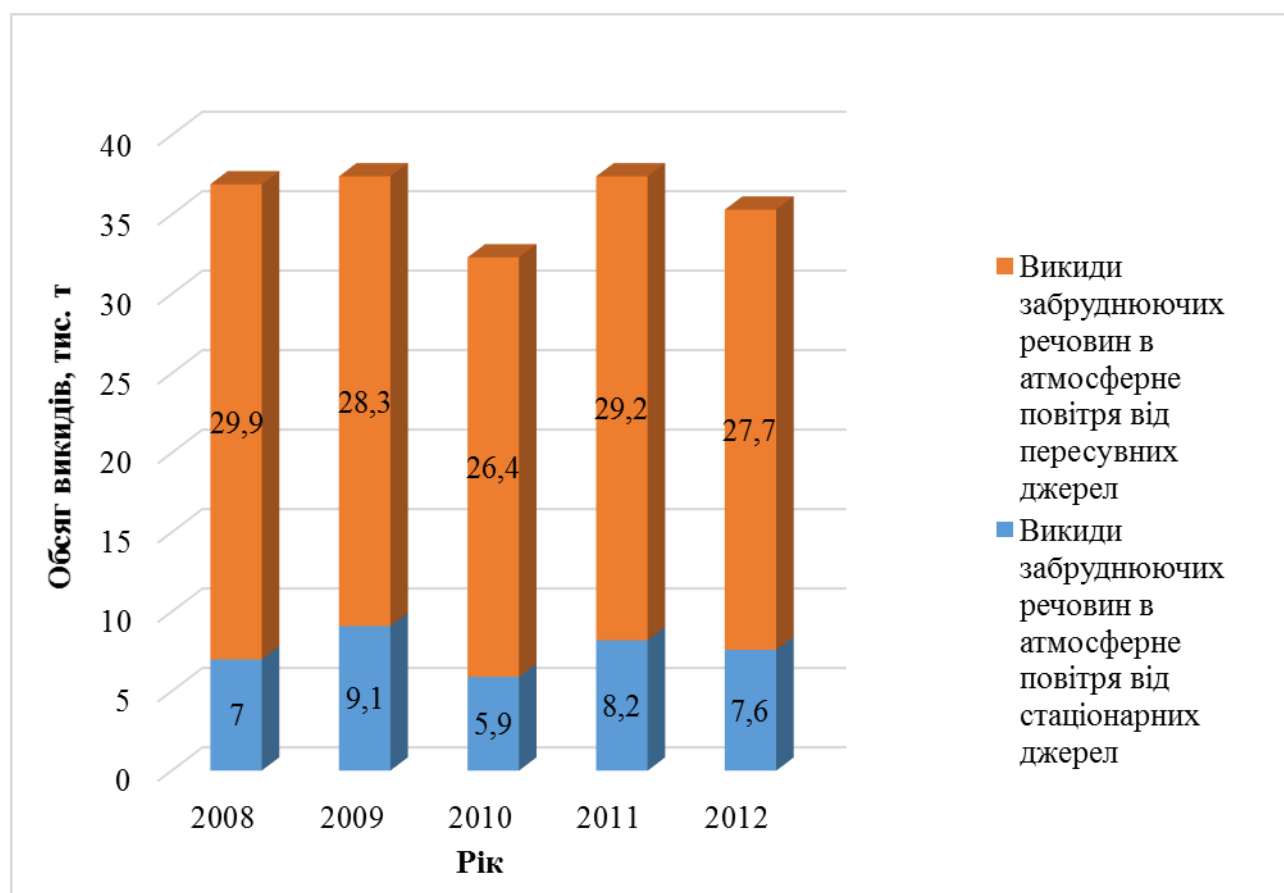

Рис.5.1. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

Об'єми забруднюючих речовин, що потрапляють в місті до атмосфери, за останні роки (за даними таблиці 5.1) становлять близько 35 тис. т, що у перерахунку на площу міста становить 135 т/км², а у співвідношенні з чисельністю населення – 70 кг/особу.

Таблиця 5.1. Динаміка викидів в атмосферне повітря в м. Миколаєві за 2010-2012 роки

Показники	Одиниці виміру	Роки		
		2010	2011	2012
Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря в тому числі:	тис. т	32,4	37,4	35,3
від стаціонарних джерел забруднення	тис. т	5,9	8,2	7,6
від пересувних джерел забруднення	тис. т	26,4	29,2	27,7
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення у розрахунку на квадратний кілометр	т	124,5	143,7	135,8
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення у розрахунку на одну особу	кг	64,7	75,0	71,1

У розрізі окремих забруднювачів атмосферного повітря динаміка наведена у таблиці 5.2.

Таблиця 5.2. Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря по м. Миколаєву у 2010-2012 роках, т

Показник	Роки		
	2010	2011	2012
Загальні обсяги викидів від	5916	8181	7593

стаціонарних джерел забруднення, у тому числі:			
діоксиду сірки	115	79	59
діоксиду азоту	1545	1558	1261
метану	342	2898	3047
оксиду вуглецю	936	936	845
сажі	18	4	4
неметанових летких органічних сполук	677	620	453
Викиди діоксиду вуглецю від стаціонарних джерел забруднення, тис. т	1390,2	1375,7	1246
Загальні обсяги викидів від пересувних джерел забруднення, у тому числі:	26443	29178	27710
діоксиду сірки	395	431	403
діоксиду азоту	4495	4957	4650
метану	79	87	83
оксиду вуглецю	18244	20108	19175
сажі	461	506	490
неметанових летких органічних сполук	2713	3028	2851
Викиди діоксиду вуглецю від пересувних джерел забруднення, тис. т	390,1	426,0	398,2

Дослідження стану атмосферного повітря регулярно проводяться Миколаївським обласним центром з гідрометеорології за рядом показників: вміст пилу, діоксиду сірки, оксиду вуглецю, діоксиду азоту, оксиду азоту, фтористого водню, формальдегіду. Далі наведені зведені дані досліджень за 2013 рік.

Концентрації пилу по місту, як по середньомісячним, так і по максимальним показникам в основному не досягали гранично допустимих концентрацій (ГДК). Середня за місяць концентрація пилу складала близько $0,09 \text{ мг/м}^3$, тобто 0,6 ГДК середньодобової, а максимальні концентрації впродовж року дорівнювали $0,4 \text{ мг/м}^3$. Найбільші концентрації пилу протягом 2013 року неодноразово були відмічені в районах міжміського автовокзалу та обласного Палацу культури. Максимальна концентрація, яка перевищила ГДК у 1,6 рази, була відмічена в районі міжміського автовокзалу 14 жовтня 2013 року о 7 годині і дорівнювала $0,8 \text{ мг/м}^3$.

Рівень забруднення діоксидом сірки протягом року був невисоким як по

максимальним, так і по середньодобовим концентраціям, перевищень ГДК не зафіксовано. Середньомісячні концентрації діоксиду сірки були на рівні $0,006 \text{ мг/м}^3$, що становить 0,1 ГДК с.д.. Максимальні концентрації були близькими до $0,014 \text{ мг/м}^3$ та спостерігались в районі Промзони, міжміського автовокзалу та обласного Палацу культури.

Оксид вуглецю в середньому по місту спостерігався в концентраціях близько $1,7 \text{ мг/м}^3$, що у кратності ГДК с.д. складає 0,6. Максимальні концентрації найчастіше досягали $4,0\text{-}5,0 \text{ мг/м}^3$. Найбільший вміст оксиду вуглецю був виявлений в районах міжміського автовокзалу та обласного Палацу культури 6 вересня 2013 року о 19 годині при слабкому північно-східному вітрі. Його концентрації у цих районах відповідно склали $12,0 \text{ мг/м}^3$ (2,4 ГДК м.р.) та $7,0 \text{ мг/м}^3$ (1,4 ГДК м.р.).

Концентрації діоксиду азоту у більшості пунктах спостережень протягом року дорівнювали 3,5 ГДК с.д. і становили близько $0,14 \text{ мг/м}^3$. Діоксидом азоту найбільш забруднені були райони міжміського автовокзалу та Промзони. Найменші концентрації були зафіксовані по вул. Обсерваторна, 1. Максимальна концентрація, яка досягла $0,20 \text{ мг/м}^3$ (1,0 ГДК м.р.), зафіксована в районі міжміського автовокзалу 9 лютого 2013 року о 13 годині.

Середні і максимальні концентрації оксиду азоту протягом 2013 року по всім пунктам спостережень в місті залишались стабільно низькими і дорівнювали $0,01$ та $0,02 \text{ мг/м}^3$. відповідно. Середня концентрація оксиду азоту в кратності ГДК середньодобової становила 0,17.

Фтористий водень, як по середнім, так і по максимальним концентраціям не перевищував ГДК. Середньомісячні концентрації впродовж року становили $0,003 \text{ мг/м}^3$ (0,6 ГДК с.д.), а максимальні концентрації досягали $0,01 \text{ мг/м}^3$ та найчастіше були зафіксовані в районі вул. Чигрина – пр. Жовтневий та Промзони.

Найбільшим забруднювачем атмосферного повітря міста протягом року є формальдегід. Його середні за місяць концентрації склали $0,013 \text{ мг/м}^3$ (4,4 ГДК с.д.). Перевищення максимально разової ГДК в 1,2 – 1,3 рази ($0,043$ – $0,046 \text{ мг/м}^3$) було відмічено на всіх пунктах спостережень, крім

вул. Обсерваторна, 1. Рівень забруднення формальдегідом з травня по вересень мав найбільші значення.

За даними Миколаївського обласного центру з гідрометеорології стан атмосферного повітря м. Миколаєва за 2013 рік характеризувався даними наведеними у таблиці 5.3.

За даними міської СЕС з 992 проб повітря, відібраних по місту у 2012 році зареєстровано перевищення норм гранично допустимих концентрацій по 230 пробам, що складає 23,2 % (таблиця 5.4). У 2011 році з 1398 проб повітря по місту зареєстровано перевищення ГДК 214 (15,3%), у 2010 році з 1388 проб атмосферного повітря перевищують ГДК 205 (14,8%), в 2009 році з 1071 проб перевищували ГДК 216 (20,2%).

Таблиця 5.4. Проби з перевищенням ГДК

Показник	2009	2010	2011	2012
	% проб з перевищенням нормативів від кількості спостережень			
Пил	8,1	2,3	1,5	4,5
Оксид вуглецю	49,7	43,9	34,8	4,7
Діоксид азоту	40,1	10	9,9	1,6
Свинець	25,5	22,4	4,7	7,8
Мідь	23,6	25,9	42,2	50
Кадмій	-	0	0	0
Формальдегід	-	-	70,4	80,7

Таблиця 5.3. Стан атмосферного повітря в м. Миколаєві за 2013 рік

Забруднюючі речовини (ЗР)	ГДК ₃ мг/м ³	Середньомісячні концентрації ЗР в атмосферному повітрі за 2013 рік, мг/м ³											
		Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
Пил	0,15	0,08	0,05-0,15	0,08	0,09	0,08	0,08	0,04-0,14	0,02-0,16	0,04-0,09	0,09	0,05-0,14	0,04-0,13
Діоксид сірки	0,05	0,004	0,005	0,005	0,005	0,006	0,005 – 0,007	0,005	0,007	0,008	0,006	0,005	0,004
Оксид вуглецю	3	0,3-1,7	0,3-1,2	0,2-1,2	0,4 – 0,9	0,3-1,1	0,5 – 1,3	0,6-1,4	0,8-2,1	0,4-1,9	0,3-1,3	0,4-1,1	0,2-1,1
Діоксид азоту	0,04	0,02-0,04	0,04-0,05	0,04-0,05	0,06	0,04	1,0 – 1,5	0,05-0,04	0,05-0,04	0,04	0,05-0,06	0,02-0,04	0,02-0,05
Оксид азоту	0,06	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01-0,02
Фтористий водень	0,005	0,002	0,002	0,003	0,003	0,004	0,003	0,004	0,003	0,004	0,003	0,002	0,002
Формальдегід	0,003	0,006-0,012	0,008	0,006-0,013	0,007–0,017	0,016–0,027	0,009 – 0,016	0,010-0,020	0,016	0,012-0,022	0,009-0,018	0,010-0,016	0,007-0,017

6.ВОДНІ РЕСУРСИ

Водні ресурси міста не багаті, але різноманітні. В межах міста протікає одна велика річка – Південний Буг – найбільша річка, що повністю розташована в межах України, її довжина становить 806 км, площа водозбору - 63700 км². Середньою річкою на території міста Миколаєва є Інгул – найбільша ліва притока південного Бугу, що має загальну довжину 354 км, площу басейну — 9890 км². У Корабельному районі міста розташована мала річка Вітовка, загальною довжиною 4,7 км.

Річки Південний Буг та Інгул в районі Миколаєва впадають до Дніпро-Бузького лиману – найбільшого лиману на Чорному морі, площею 800 км² з об'ємом води – 3 км³.

Також на території міста знаходиться Жовтневе водосховище, яке з 1958 р. експлуатувалося МКП «Миколаївводоканал» і було основним джерелом водопостачання м. Миколаєва до запуску водогонів «Дніпро - Миколаїв». Площа його водного дзеркала складає 4,3 км².

Водні об'єкти м. Миколаєва відчують на собі антропогенний вплив. Спостереження за станом гірлових вод П.Бугу та Інгулу в районі м. Миколаєва проводяться Миколаївським обласним центром з гідрометеорології по 20 інгредієнтам.

За результатами моніторингових досліджень, найбільше антропогенне навантаження здійснюється на води Бузького лиману. До цього водного об'єкту здійснюють скид зворотних вод 14 підприємств-водокористувачів. Найбільшим забруднювачем Бузького лиману є МКП «Миколаївводоканал».

Серед забруднюючих речовин, впродовж 2013 року, перевищення ГДК спостерігалось по вмісту нафтопродуктів, нітритів, фенолів і СПАР.

Підвищений рівень нафтопродуктів – 0,05-0,38 мг/дм³ (1-7,6 ГДК) у вересні 2013 року відмічався по всій акваторії.

Перевищення ГДК по вмісту нітритів спостерігалось 9 жовтня по всій акваторії м. Миколаєва, крім району нафтобази. Найбільше забруднення нітритами відмічалось в районі морського порту, де їх вміст дорівнював

31 мкг/дм³ (1,6 ГДК).

Підвищений рівень вмісту фенолів спостерігався по всіх пунктах спостережень в гирлових водах П. Бугу та Інгулу. Максимум по вмісту фенолів (20 ГДК) був відмічений 17 червня 2013 року на поверхневому горизонті в районі набережної Інгулу.

По вмісту синтетичних поверхнево-активних речовин в червні зафіксовано 3 випадки перевищення ГДК:

1. В районі с. Матвіївка – в 1,2 рази;
2. В районі набережної Інгулу – в 1,4 рази;
3. В районі Варварівського моста – в 1,5 рази.

У серпні 2013 року в районах спостережень (с. Матвіївка, гирло р. Інгул (набережна), Варварівський міст, морський порт) на придонних горизонтах був виявлений сірководень, вміст якого складав від 0,53 мл/дм³ в районі с. Матвіївка до 1,60 мл/дм³ в районі Варварівського моста при ГДК, рівній 1,0 мл/дм³.

В спекотну погоду значно зменшився вміст розчиненого кисню як на поверхневому так і на придонному горизонті. В липні при відборі проб на глибині вміст розчиненого кисню був дуже низький і складав:

- район с. Матвіївка, глибина 3 м – 2,93 мг/дм³;
- гирло р. Інгул (набережна), глибина 7 м – 2,82 мг/дм³;
- район Варварівського моста, глибина 7 м – 1,83 мг/дм³;
- район морського порту, глибина 7 м – 1,84 мг/дм³.

В серпні на придонному горизонті вміст розчиненого кисню також був дуже низьким:

- в районі с. Матвіївка, глибина 4,0 м – 5,79 мг/дм³;
- в районі набережної Інгулу, глибина 6,0 м – 2,17 мг/дм³;
- в районі Варварівського мосту, глибина 7,0 м – 0,00 мг/дм³;
- в районі морського порту, глибина 4,5 м – 0,00 мг/дм³.

Враховуючи, що ГДК по вмісту розчиненого кисню влітку 6,0 мг/дм³, насичення киснем водних горизонтів мінімально складало 0-30%.

Через високу температуру повітря, що спричиняє значне випаровування води, та мізерну кількість атмосферних опадів, влітку підвищується солоність води (рис. 6.1) та знижується рівень розчиненого кисню (рис.6.2).

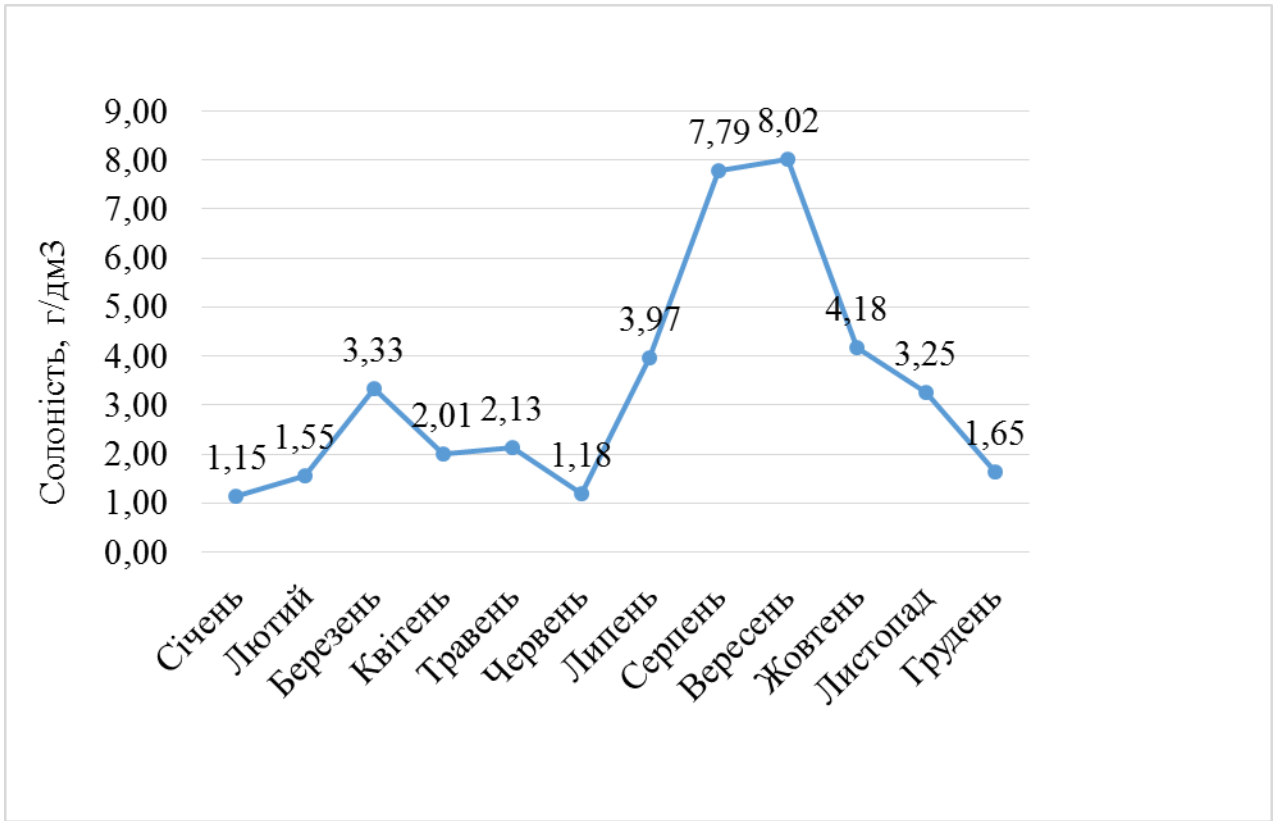

Рис. 6.1. Солоність води на пунктах спостереження в м. Миколаєві у 2013 році

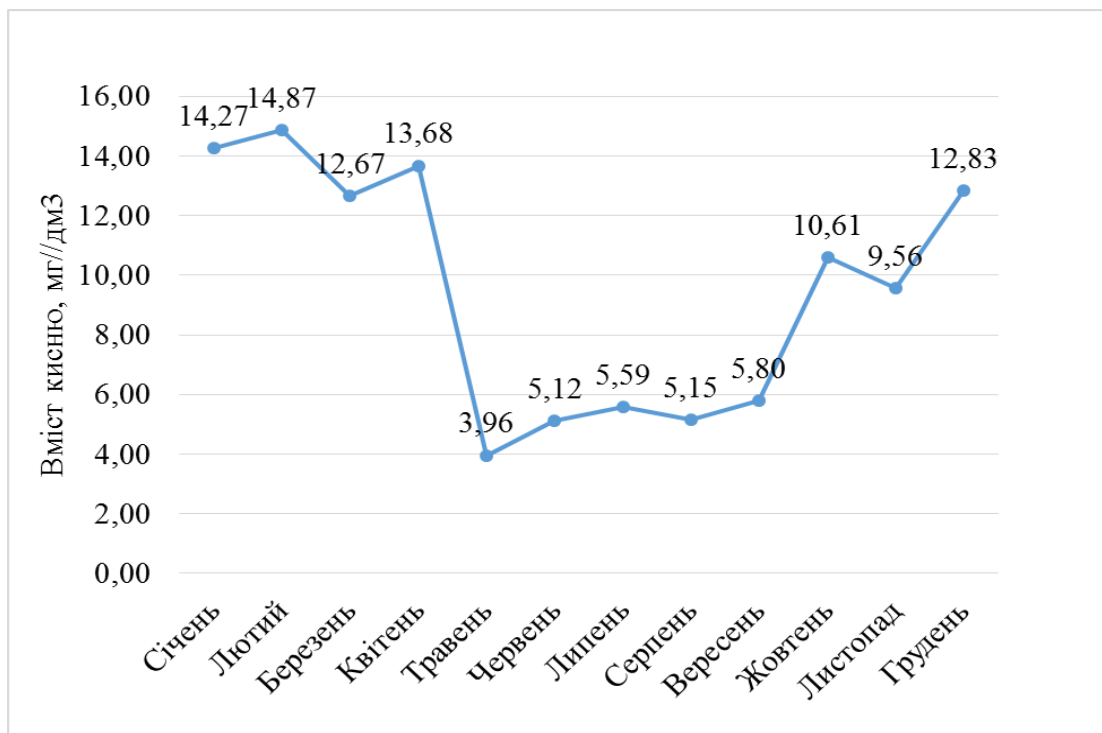

Рис. 6.2. Вміст розчиненого кисню на пунктах спостереження у 2013 р.

Вода – надзвичайно цінний ресурс, особливо в такій посушливій місцевості, як південні регіони України. Щорічно на потреби міста використовується близько 50 млн. м³ свіжої води (таблиця 6.1). Тому важливо постійно впроваджувати досягнення та наукові розробки, спрямовані на зменшення обсягів водокористування.

Таблиця 6.1. Динаміка водокористування в м. Миколаєві за 2010-2012рр.

Показники	Одиниці виміру	Роки		
		2010	2011	2012
Використання свіжої води	млн. м ³	52	50	51
Використання свіжої води у розрахунку на одного жителя	м ³	104	100	103
Обсяг оборотної та послідовно(повторно) використаної води	млн. м ³	15	14	16
Відведено(скинуто) зворотних вод	млн. м ³	39	38	40
Скидання забруднених зворотних вод у природні поверхневі водні об'єкти	млн. м ³	27	24	24
Скидання забруднених зворотних вод у природні поверхневі водні об'єкти у розрахунку на одного жителя	м ³	54	48	48
Потужність очисних споруд	млн. м ³	74,8	75	75

У природні поверхневі водойми на території міста зворотні води скидаються недоочищеними. В Бузький лиман в 2012 році було скинуто близько 26 млн. м³ зворотних вод (таблиця 6.2).

Таблиця 6.2. Скидання зворотних вод та забруднюючих речовин водокористувачами - забруднювачами поверхневих водних об'єктів за 2010-2012 роки.

Назва водокористувача-забруднювача	2010		2011		2012	
	об'єм скидання зворотних вод, млн.м ³	обсяг забруднюючих речовин, т	об'єм скидання зворотних вод, млн.м ³	обсяг забруднюючих речовин, т	об'єм скидання зворотних вод, млн.м ³	обсяг забруднюючих речовин, т
Бузький лиман						
МКП «Миколаївводоканал»	26,70	24586,0	26,49	24084,797	26,23	23660,695
ДАХК «ЧСЗ»	*	*	*	*	*	*
ТОВ СП «Нібулон»	*	*	*	*	*	*

* - зворотні води скидались без перевищень встановлених нормативів

Санепідслужбою у 2012 р. на хімічні показники було відібрано та проаналізовано 245 проб води з річок П. Буг та Інгул, з них 156 не відповідають нормам по бактеріальним показникам. Перевищення спостерігаються по хімічним, органолептичним показникам, окислюваності, БПК-20, залізу, СПАР, азоту, аміаку, крім того у річці Інгул – по сухому залишку та сульфатам.

У 2011 році міською СЕС відібрано та проаналізовано 75 проб, з них 37 не відповідають нормам. В 2010 році досліджено на хімічні показники 179 проб, з них не відповідає СанПіН 4638-88 77 проб, що складає 43%, по бактеріологічним кількість нестандартних проб складала 50,5% (158 нестандартних проб з 313). В 2009 році досліджено 169 проб по хімічним показникам, із них не відповідало санітарним нормам 93 проби (55%), по бактеріологічним показникам із 303 проб – 151 нестандартна (таблиця 6.3).

Таблиця 6.3. Процент нестандартних проб у рекреаційних зонах та на міських пляжах за роками, %.

Показники	2009	2010	2011	2012
Хімічні	55	43	49,3	62,5
Бактеріологічні	49,8	50,5	53,7	63,6

Таблиця 6.4. Середньорічні концентрації речовин в контрольних створах водних об'єктів регіону за 2012 рік (в одиницях кратності відповідних ГДК)

Місце спостереження за якістю води	Показники складу та властивостей																		
	БСК ₅ , мг/дм ³	ХСК, мг/дм ³	Амоній сольовий, мг/дм ³	Нітриги, мг/дм ³	Нітраги, мг/дм ³	Сухий залишок, мг/дм ³	Хлориди, мг/дм ³	Сульфати, мг/дм ³	Нафтопродукти, мг/дм ³	АПАР, мг/дм ³	Залізо загальне, мг/дм ³	Мідь, мг/дм ³	Цинк, мг/дм ³	Хром загальний, мг/дм ³	Нікель, мг/дм ³	Кальцій, мг/дм ³	Магній, мг/дм ³	Фосфати, мг/дм ³	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Контрольні створи водного об'єкту рибогосподарського призначення:																			
16ПС 01	р. Інгул, м. Миколаїв (вище скиду т/о вод ДП "Суднобудівний завод ім. 61 комунара", Аляудський міст)	1,2	2,0	0,5	0,5	0,1	1,9	1,4	5,2	2,0	3,6	2,0	10,0	0,2	0,0	0,0	0,6	2,9	1,8
16ПС 02	р. Інгул, м. Миколаїв (нижче скиду т/о вод ДП "Суднобудівний завод ім. 61 комунара", Інгульський міст)	1,8	2,4	0,3	0,4	0,1	1,9	0,5	0,7	2,0	0,8	2,3	0,0	0,1	0,0	0,0	0,8	1,8	1,8
17ПС 01	Бузький лиман, м. Миколаїв (в межі міста, Варварівський міст)	1,7	2,0	0,4	0,4	0,2	1,6	0,3	0,7	0,8	0,5	2,0	3,0	0,8	0,0	0,0	0,5	1,7	0,7
18ПС 03	Бузький лиман, м. Миколаїв (водозабір ВАТ "Миколаївська ТЕЦ")	1,7	2,4	0,9	0,5	0,1	3,7	0,4	1,0	0,8	0,7	1,4	0,0	0,0	1,0	0,0	0,7	2,5	1,7
18ПС 04	Бузький лиман, м. Миколаїв (вище скиду ВАТ "Миколаївська ТЕЦ")	2,3	2,5	1,2	0,6	0,1	2,4	3,2	2,9	0,8	0,7	1,7	0,0	0,0	1,0	0,0	0,5	2,4	2,1
19ПС 01	Бузький лиман, м. Миколаїв (вище скиду т/о вод ДП НВКГ "Зоря-Машпроект")	1,9	2,7	1,4	0,6	0,1	4,4	0,4	1,7	1,3	0,8	1,2	3,0	0,6	0,0	0,0	0,7	4,2	0,8

Місце спостереження за якістю води		Показники складу та властивостей																	
		БСК ₅ , мг/дм ³	ХСК, мг/дм ³	Амоній сольовий, мг/дм ³	Нітрити, мг/дм ³	Нітрати, мг/дм ³	Сухий залишок, мг/дм ³	Хлориди, мг/дм ³	Сульфати, мг/дм ³	Нафтопродукти, мг/дм ³	АПАР, мг/дм ³	Залізо загальне, мг/дм ³	Мідь, мг/дм ³	Цинк, мг/дм ³	Хром загальний, мг/дм ³	Нікель, мг/дм ³	Кальцій, мг/дм ³	Магній, мг/дм ³	Фосфати, мг/дм ³
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
19ПС 02	Бузький лиман, м. Миколаїв (нижче скиду т/о вод ДП НВКГ "Зоря-Машпроект")	1,8	2,7	1,2	0,4	0,1	3,5	5,0	3,9	1,0	0,8	1,2	1,0	0,5	0,0	0,0	0,6	4,2	1,2
19ПС 04	Бузький лиман, м. Миколаїв (вище скиду т/о вод ВАТ "Ваден Ярдс Океан")	2,5	2,7	0,6	0,4	0,0	4,0	0,3	1,9	0,8	0,4	0,0	1,0	0,1	0,0	0,0	0,6	4,7	0,3
19ПС 05	Бузький лиман, м. Миколаїв (нижче скиду т/о вод ВАТ "Ваден Ярдс Океан")	2,7	2,9	0,6	0,6	0,0	4,1	5,7	4,2	0,8	0,4	0,0	1,0	0,1	0,0	0,0	0,7	3,5	0,3
19ПС 06	Бузький лиман, м. Миколаїв (акваторія напроти ВАТ "Ваден Ярдс Океан")	2,8	2,8	0,6	0,7	0,0	4,3	5,9	3,9	0,8	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	4,4	0,9
26ПС 01	р. Вітовка, м. Миколаїв (вище скиду МКП "Миколаївводоканал", випуск 2)	1,1	12,0	0,3	0,0	0,1	0,4	0,1	0,9	0,6	1,1	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	1,8
26ПС 02	р. Вітовка, м. Миколаїв (нижче скиду МКП "Миколаївводоканал", випуск 2)	1,3	1,3	0,2	0,0	0,1	0,4	0,1	0,9	0,6	1,1	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	1,9

7. ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ

Земельні угіддя міста складають 26 тис. га, їх структура за останні роки не змінюється (таблиця 7.1). Найбільша частина міських земель знаходиться під забудовою – 38,8 %. Близько 31,5 % земель зайняті водними об'єктами, 23,8 % займають землі сільськогосподарського призначення.

Таблиця 7.1. Структура земельних угідь міста Миколаєва, тис. га

Категорії земельних угідь	Роки					
	2011		2012		2013	
	тис.га	%	тис.га	%	тис.га	%
Всього земель у тому числі:	26	100	26	100	26	100
землі сільськогосподарського призначення	6,3	24,2	6,2	23,8	6,2	23,8
ліси та лісовкриті площі	1,2	4,6	1,2	4,6	1,2	4,6
забудовані землі	10,1	38,8	10,1	38,8	10,1	38,8
землі під водою	8,2	31,5	8,2	31,5	8,2	31,5
відкриті заболочені землі	0,1	0,4	0,1	0,4	0,1	0,4
інші землі	0,1	0,4	0,2	0,8	0,2	0,8

Таблиця 7.2. Частка земель міста в області (станом на 01.01.2013 р.)

Категорії земельних угідь	Миколаївська область		Місто Миколаїв		Частка міських земель в землях області
	тис. га	%	тис. га	%	
Всього земель у тому числі:	2458,5	100	26	100	1,06
землі сільськогосподарського призначення	2055	83,6	6,2	23,8	0,3
ліси та лісовкриті площі	124,2	5	1,2	4,6	0,97
забудовані землі	98,6	4	10,1	38,8	10,24
землі під водою	128,8	5,2	8,2	31,5	6,37
відкриті заболочені землі	21,1	0,9	0,1	0,4	0,47
інші землі	30,8	1,3	0,2	0,8	0,65

Виходячи з даних таблиці 7.2, можна зробити висновок, що вся територія міста займає близько 1% від площі Миколаївської області, а площа забудованих земель становить понад 10 % аналогічного показника по області. Наочно співвідношення земель міста та області відображено на рисунку 7.1.

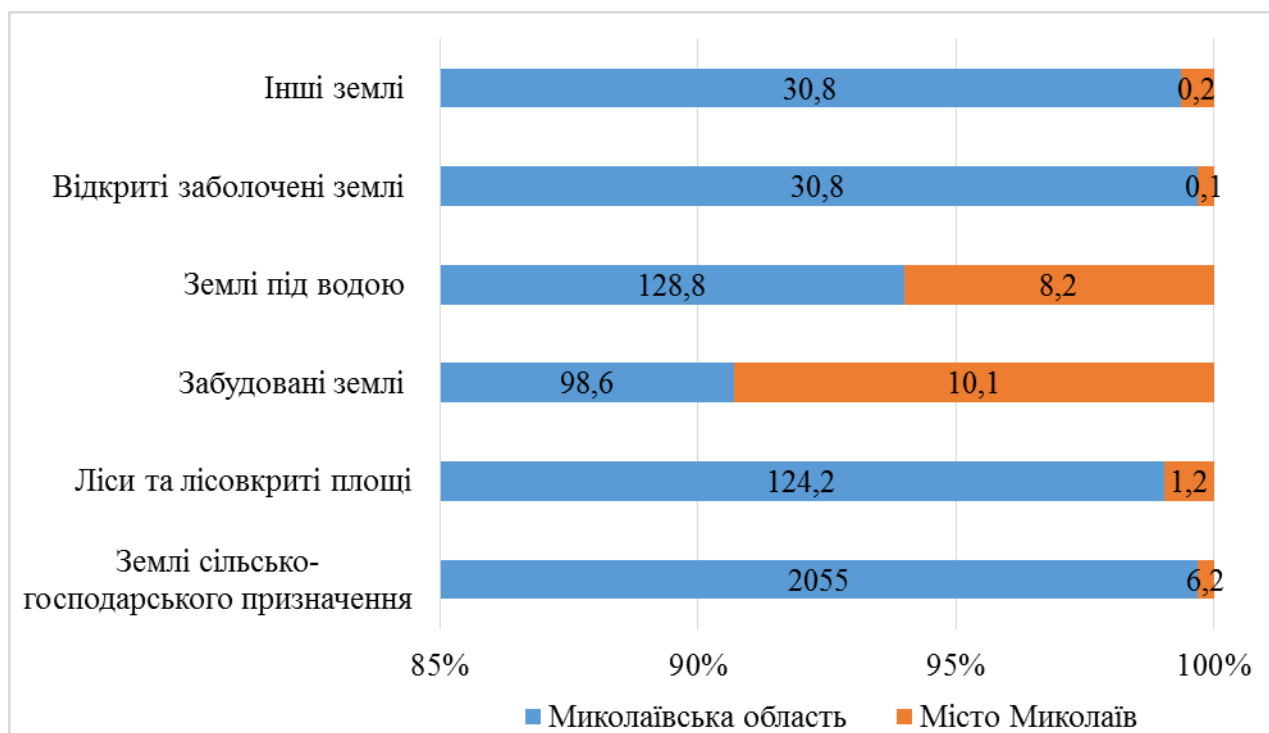

Рис. 7.1. Частка міських земель по відношенню до території області

8. ПІДТОПЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ МІСТА

Розвиток промислового комплексу, урбанізація, забудова територій, експлуатація будівель та споруд призводить до порушення природної рівноваги у водному балансі та негативно позначається на стані довкілля та соціально-економічних умовах життєдіяльності на цих територіях.

Небезпечними наслідками підтоплення можуть стати зсуви, просадки, деформація споруд, будівель, підземних мереж водопостачання та водовідведення. На підтоплених територіях часто спостерігається вимокання зелених насаджень, заболочування, повторне засолення ґрунтів.

Основні причини підтоплення територій міста це:

- зміни умов формування поверхневого стоку;
- підняття рівня ґрунтових вод;
- засипання природних дренажів (ярів, балок);
- недостатня увага до розвитку зливової каналізації;
- створення зон намівного ґрунту;
- втрати води з водоносних мереж і комунікацій житлово-комунального і промислового призначення.

Загалом у м. Миколаєві від підтоплення потерпає: 1093,5 га території, 1319 приватних домоволодінь, 12 багатоповерхових будинків, близько 30,5 тис. мешканців міста (таблиця 8.1).

Таблиця 8.1. Стан підтоплення у місті

Район міста	Підтоплені території	Площа, км ²	Кількість будинків у зоні підтоплення	Чисельність мешканців, що проживають у зоні підтоплення
Центральний район	Тернівка (вулиці: Молодіжна, Аерофлотська, В'язова, Софіївська, Варненська, Слов'янська, Цілинна. Провулки: Військовий, Мирний, Торговий)	2,0	700 приватних домоволодінь	2128

Корабельний район	Кульбакине (вулиці: Знаменська, Райдужна, Вокзальна)	0,8	120 приватних домоволодінь 12 багатоповерхових будинків	500 2500
	Житловий масив в межах вулиць Марії Ульянової, Фонтанної	0,125		1100
	Широка Балка	0,2		2207
Ленінський район	Селище Горького	0,26	147 приватних домоволодінь	1546
	Старий Водопій		2 приватних будинки	
Заводський район	Ліски (від проспекту Леніна до річки Південний Буг)	7,5		19600
	Залізничне селище	0,05	350 приватних домоволодінь	1200

Для створення безпечних умов населення Миколаївською міською радою була розроблена та затверджена Програма ліквідації наслідків підтоплення території міста Миколаєва на період 2010 – 2015 років (рішення міської ради від 02.09.2010 р. №48/17).

На виконання заходів програми з 2011 по 2013 рік проведено інвентаризацію систем та споруд інженерного захисту територій, в тому числі зливових колекторів, та облік дренажних стоків із створенням відповідної інформаційної бази даних по районах міста.

Виконано роботи щодо захисту від підтоплення ґрунтовими водами житлового масиву Широка Балка, що дозволило припинити підтоплення по вулицям Молодіжна, Тургенєва, Льотчиків, Танкістів, Зої Космодем'янської та Чернишевського, провулком Вольному, Чернишевського.

У 2012 році розроблено проектно-кошторисну документацію щодо ліквідації наслідків підтоплення мікрорайону Жовтневий, парку «Богоявленський», житлового масиву Тернівка та селища Горького.

Для ліквідації наслідків підтоплення мікрорайону Жовтневий, парку «Богоявленський» проектом передбачено будівництво 4,05 км відкритої колекторної мережі.

Ліквідувати наслідки підтоплення житлового масиву Тернівка планується шляхом спорудження колекторно-дренажної мережі довжиною 10,9 км (I черга – 2,6 км, по вул. Молодіжна, Аерофлотська, Західна, Горького, Слов'янська, Тухачевського, пров. Воєнний; II черга – 8,3 км, по вул. Софіївська, Левського, Ульянових, Аерофлотська, Західна, Горького, Слов'янська, Тухачевського, Вазова).

В селищі Горького запроектовано будівництво 2,98 км колекторно-дренажної мережі, що буде проходити по вул. Буревісників, ім. Горького та Соколиній та забезпечить відвід дренажних і поверхневих вод в самопливну ливневу каналізацію на вул. Новозаводській.

9.НАДРА

В місті Миколаєві зареєстровано 79 надрокористувачів (таблиця 9.1). Державний контроль за геологічним вивченням надр (державний геологічний контроль) та раціональним і ефективним використанням надр України здійснюється Державною службою геології та надр України.

Таблиця 9.1. Перелік надрокористувачів, зареєстрованих в м. Миколаєві

№ п/п	Назва платника
КОРАБЕЛЬНИЙ РАЙОН	
1	Херсонське БМСУ № 4
2	Кооператив «Струмок»
3	ТОВ «Морський спеціалізований порт НІКА-ТЕРА»
4	Санаторій-профілакторій «Перемога»
5	АТВТ «Миколаївоптторг»
6	ОСК «Прибужжя»
7	Кооператив «Дунайська водиця»
8	ТОВ «Дельта Вест Ойл Груп»
9	ТОВ «Миколаївзеленгосп»
10	ТОВ «Ойлтранстермінал»
ЛЕНІНСЬКИЙ РАЙОН	
11	ПП «ПК «Золотий теленок»
12	ТОВ ВП «Андрієвське»
13	ВТФ «Велам»
14	МКП «Миколаївводоканал»
15	СВТ «Зоря»
ЦЕНТРАЛЬНИЙ РАЙОН	
16	ТОВ «Метро Кеш Енд Кері Україна» для філії в м. Миколаїв ТЦ «Метро»
17	ПАТ «Укртелеком» для Миколаївської філії ПАТ «Укртелеком»
18	Миколаївська ЦРЛ
19	ТОВ «Фарн»
20	ТОВ «Югевротранс»
21	ТОВ «Сателлит-холд»
22	ОК «Бугський»
23	КП ММР «Позаміський дитячий заклад оздоровлення та відпочинку «Дельфін»
24	Українське державне підприємство «Укрхімтрансміак» для Миколаївського управління магістрального аміакопроводу
25	ТОВ «Ян Марк-Термінал»

26	ТОВ «Вольга-Україна»
27	Миколаївський професійний ліцей
28	ТОВ «Лентакс-ЮГ»
29	ТОВ «Яхтобудівна верф «Флагман»
30	ПП «Югстройкомплект»
31	СТ «Лісне»
32	СТ «Будівельник»
33	Миколаївське міжрайонне управління водного господарства
34	ДП «Суднобудівний завод ім.61 комунара»
35	АГК «Соляні»
36	ТОВ «Посейдон-юг»
ЗАВОДСЬКИЙ РАЙОН	
37	Відокремлений структурний підрозділ Херсонське будівельно-монтажне управління служби будівельно-монтажних робіт і цивільних споруд Одеської залізниці
38	ТОВ СП "Нібулон"
39	Мале виробничо-комерційне приватне підприємство "Енема"
40	СТ "Бузьке-2"
41	Садово-виноградарське товариство "Енергетик"
42	СВ "Весняне-2"
43	Садівниче товариство «Каштан»
44	Садівниче товариство «Прибузький»
45	Садово-виноградарське товариство «Буг»
46	Садівниче товариство "Юпітер"
47	Садівниче товариство "Радуга"
48	СТ "Бугський"
49	Садівницьке (виноградарське) товариство "Сільгосптехніка"
50	ТОВ "Нефтетранспорт"
51	СВТ "Молодість"
52	Садівниче товариство "Простор"
53	Садово-виноградарське товариство "Електрон"
54	Садівниче товариство "Лазур"
55	Садівниче товариство "Алые паруса"
56	СТ «ГВОЗДИКА»
57	Садівниче товариство "Прогресс"
58	Садово-виноградарське товариство "Троянда"
59	Обслуговуючий кооператив Садово-Виноградарське товариство «Садовод»
60	Садово-виноградарське товариство "Бугское"
61	Садово-виноградарське товариство "Мічурінець"
62	Садово-виноградарське товариство "Астра"
63	Садово-виноградарське товариство "Перемога"
64	Садівниче товариство "Голубой купол"
65	Філія державної установи "Держгідрографія" "Миколаївський район Держгідрографії"

66	Філія "Миколаївська ДЕД" дочірнього підприємства "Миколаївський облавтодор" ВАТ "ДАК" Автомобільні дороги України"
67	Садівниче товариство "Водник"
68	Громадське об'єднання садівничого товариства «Бугський-1»
69	СТ "Іскра"
70	Товариство з обмеженою відповідальністю "Антарес-буд"
71	Приватне акціонерне товариство «АКЗ»
72	Обслуговуючий кооператив садівниче товариство "Вчитель"
73	Вуличний комітет самоорганізації населення «Геолог» Заводського району м. Миколаєва
74	Обслуговуючий кооператив Садово-Виноградарське товариство «Сіріус»
75	КП ММР "Позаміський дитячий заклад оздоровлення та відпочинку, «Дельфін»
76	Обслуговуючий кооператив садово-виноградарське товариство «Луч»
77	Обслуговуючий кооператив садове товариство «Кампрофіль»
78	Садівниче товариство «Автомобіліст»
79	СВТ «Рассвет»

Серед небезпечних геологічних процесів, місто найбільше потерпає від підтоплення, близько 4,5% території знаходиться в зоні ризику (таблиця 9.2).

Таблиця 9.2. Поширення екзогенних геологічних процесів

Вид (ЕГП)	Райони міста	Площа поширення, км ²	% ураженості регіону	Чисельність населення на небезпечних територіях
Зсуви	мкр. Намив, мкр. Соляні (вул. Берегова, кладовище)	0,088	0,003	4800
Підтоплення	мкр. Тернівка, Широка Балка, Кульбакіне, Жовтневий, сел.Горького, пров. 2 Кіровський, Залізничне селище, Ліски	11,718	4,5	30821
Карстові процеси	мкр. Сухий Фонтан	Дослідження не проводились		

10. ОБ'ЄКТИ ЗЕЛЕНОГО ГОСПОДАРСТВА

За останні роки в місті Миколаєві широко розрослася інфраструктура, що привело до погіршення екологічної рівноваги регіону, тому на сьогоднішній день важливим є питання збереження та збільшення кількості зелених насаджень у місті.

З метою максимального збереження зелених насаджень на території міста у 2013 році було затверджено перелік об'єктів зеленого господарства, віднесених до територій рекреаційного призначення в м Миколаєві (рішення Миколаївської міської ради від 04.04.2013р. № 27/16) в кількості 211 об'єктів. Перелік не є остаточним, він допрацьовується і доповнюється по мірі необхідності (таблиця 10.1).

Таблиця 10.1. Перелік об'єктів зеленого господарства, віднесених до територій рекреаційного призначення в м. Миколаєві

№ з/п	Найменування об'єкта загального користування	Адреса знаходження	Площа, м ²	Закріплення об'єкта/статус	Наявність проекту землеустрою
Центральний район міста					
1	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Парк Перемоги"	пр. Героїв Сталінграда, 2	424113	КП "Миколаївські парки"	Рішення міської ради від 31.10.08 № 29/64 "Про затвердження проекту землеустрою щодо встановлення меж пам'ятки природного садово-паркового мистецтва міського значення парку "Перемога" – території природно-заповідного, іншого природоохоронного значення та історико-культурного призначення"
2	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Парк ім. Г.І.Петровського"	вул. Володарського го ріг вул. Великої Морської	83290	ВАТ "Інтершоу"/ПЗФ – рішення виконкому Миколаївської	Проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки для обслуговування парку

				обласної Ради народних депутатів від 23.10.1984 № 448	розроблений ТОВ “Інтершоу”, затверджений рішенням міської ради від 27.12.04 № 28/23 “Про вилучення, надання, передачу за фактичним землекористуванням, продовження строку користування земельними ділянками юридичним особам, громадянам, зміну цільового призначення земельної ділянки та внесення змін до рішень міської ради та виконкому міської ради по Центральному району м. Миколаєва”. Парк переданий в оренду ТОВ “Інтершоу” строком до 31.12.50
3	Парк ім. 61 Комунара	вул. Набережна, вул. 2 Слобідська, вул. 68 Десантників	107252	Департамент житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради (ДЖКГ ММР)	Рішення міської ради від 11.09.08 № 27/37 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж парку ім. 61 Комунара – території рекреаційного та історико-культурного призначення”
4	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва “Сквер ім. 68-и Десантників”	вул. Радянська, вул. Набережна та вул. Адміральська	14158	ДЖКГ ММР/ПЗФ – рішення виконкому Миколаївської обласної Ради народних депутатів від 23.10.1984 № 448	Рішення міської ради від 18.06.09 № 35/28 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу імені 68-и Десантників – території рекреаційного та історико-культурного призначення”
5	Сквер “Каштановий”	вул. Спаська, вул. Радянська, вул. Велика Морська	5984	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 18.06.09 № 35/27 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Каштановий” –

					території рекреаційного призначення”
6	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва “Сиваський сквер”	вул. Пушкінська ріг вул. Спаської, вул. Адміральськ а	13662	ДЖКГ ММР/ПЗФ – рішення виконкому Миколаївської обласної Ради народних депутатів від 23.10.1984 № 448	Проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки для обслуговування скверу “Сиваський”, затверджений рішенням міської ради від 16.03.06 № 44/21 “Про затвердження проектів землеустрою та передачу в постійне користування управлінню житлово- комунального господарства виконкому міської ради земельних ділянок для обслуговування скверів “Сиваський” та ім. Юрія Макарова”
7	Сквер ім. О.М. Гмирьова	вул. Нікольська, вул. Лагерне поле, вул. Артилерійсь ка	5427	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 11.09.08 № 27/32 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу ім. О.М.Гмирьова – території рекреаційного та історико- культурного призначення”
8	Сквер “Вербочка”	біля Південно- Бузького мосту з боку Варварівки	5000*	ДЖКГ ММР	
9	Сквер “Якір”	біля Південно- Бузького мосту з боку в’їзду в Варварівку	5000*	ДЖКГ ММР	
10	Сквер “Радянський”	вул. Радянська ріг пр. Леніна	7800*	ДЖКГ ММР	
11	Площа Леніна	вул. Адміральськ а, між будинками №№ 20-22	11200*	ДЖКГ ММР	
12	Сквер на дворовій території виконкому міської	вул. Адміральськ а, 20	3500*	ДЖКГ ММР	

	ради				
13	Сквер біля музею суднобудування та флоту	вул. Адміральська	500*	ДЖКГ ММР	
14	Сквер “Пролетарський”	вул. Адміральська, вул. 1 Слобідська, вул. Нікольська, вул. Інженерна	22138	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 12.11.09 № 40/9 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Пролетарський” – території рекреаційного призначення”
15	Сквер на передмостовій площі	вул. Набережна ріг вул. Пушкінської	6000*	ДЖКГ ММР	
16	Сквер біля готелю “Миколаїв”	пр. Леніна, біля готелю “Миколаїв”	1300*	Готель “Миколаїв”	
17	Сквер ім. Лягіна	на розі вул. Лягіна та пр. Леніна	3510	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 12.11.09 № 40/12 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу ім. Лягіна – території рекреаційного та історико-культурного призначення”
18	Сквер біля будівлі облдержадміністрації	вул. Адміральська, вул. Набережна ріг вул. Московської	14600*	ДЖКГ ММР	
19	Сквер “Захисників правопорядку” (“Чекістів”)	бульварна частина вул. Садової, від пр. Леніна до вул. Чкалова	10873	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 03.09.09 № 36/22 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Чекістів” – території рекреаційного та історико-культурного призначення та перейменування його в сквер “Захисників правопорядку”

20	Сквер на вул. 5 Слобідській (Будинок вчителя)	пр. Леніна, вул. 5 Слобідська	10000*		
21	Сквер Ради Європи	вул. Садова (бульварна частина), від вул. Нікольської до вул. Потьомкінської	11076	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 18.06.09 № 35/21 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Ради Європи” – території рекреаційного призначення”
22	Сквер “Пам’ять”	вул. Терасна, біля Будинку природи	1000*	Будинок природи/ПЗФ – рішення Миколаївської обласної ради від 11.12.1990 № 281	
23	Сквер “Варварівський”	на перехресті Веселинівського та Одеського шосе	3700	ДЖКГ ММР	
24	Дамба Варварівського мосту	вул. В.Морська, вздовж мосту	20000	ДЖКГ ММР	
25	Схил Варварівського мосту	вул. В.Морська, з боку мосту	4600*	ДЖКГ ММР	
26	Сквер ім. Акіма	вул. В.Морська, вул. Акіма ріг вул. Нікольської	1000*	Адміністрація Центрального району ММР	
27	Сквер “Веселинівський”	поворот вул. Веселинівської на Малу Корениху	15922	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 20.12.12 № 23/23 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території рекреаційного призначення, скверу “Веселинівський”, розташованого на повороті вул. Веселинівської на Малу Корениху в Центральному районі міста Миколаєва”
28	Сквер ім. О.С. Пушкіна	вул. Пушкінська ріг вул. Набережної	2423	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 20.12.12 № 23/20 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації

					та встановлення меж території рекреаційного та історико-культурного призначення, скверу ім. О.С.Пушкіна, розташованого по вул. Пушкінській ріг вул. Набережної в Центральному районі міста Миколаєва”
29	Сквер “Солдата”	Одеське шосе	4800*	ДЖКГ ММР	
30	Сквер ім. В.М.Чорновола	на розі вул. В.Морської та вул. Нікольської	1132	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 12.11.09 № 40/8 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу ім. В.М.Чорновола – території рекреаційного призначення”
31	Сквер “Садовий” (зелена зона на підпірній стінці)	пр. Леніна ріг вул. Садової (непарний бік)	4200*	ДЖКГ ММР	
32	Сквер ТОВ “Облагропромтехніка”	пр. Героїв Сталінграда (біля Тернівської розвилки)	3800*	Адміністрація Центрального району ММР	
33	Сквер ім. Ульянович	Тернівська розвилка	1500*	Адміністрація Центрального району ММР	
34	Сквер “Горобиний”	пр. Леніна (магазин “Фокстрот”)	2700*	Адміністрація Центрального району ММР	
35	Сквер біля готелю “Миколаїв”	вул. Садова, біля готелю “Миколаїв”	600*	Адміністрація Центрального району ММР	
36	Куток відпочинку поблизу Будинку художника	пр. Леніна ріг вул. Інженерної	500*	Адміністрація Центрального району ММР	
37	Куток відпочинку поблизу магазину “Оптика”	пр. Леніна ріг вул. 2 Слобідської (парний бік)	100*	Адміністрація Центрального району ММР	
38	Куток відпочинку поблизу магазину “Ювелірний”	пр. Леніна, 147-145	2500*	Адміністрація Центрального району ММР	
39	Куток відпочинку “Лебеді”	пр. Леніна ріг вул. 6 Слобідської (непарний бік)	2500*	Адміністрація Центрального району ММР	

40	Сквер “Єкатеринінський”	пр. Героїв Сталінграда, 17- 19	9521	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 18.06.09 № 35/22 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Єкатеринінський” – території рекреаційного призначення”
41	Сквер по пр. Героїв Сталінграда, 69-71	пр. Героїв Сталінграда, 69- 71	1900*	ДЖКГ ММР	
42	Сквер по вул. Дзержинського	пр. Леніна ріг вул. Дзержинсько го (зелена зона на підпирній стінці)	1000*	ДЖКГ ММР	
43	Куток відпочинку	пр. Леніна ріг вул. Інженерної (АЗС “ТНК”)	1000*	Адміністрація Центрального району ММР	
44	Куток відпочинку	вул. Шевченка, 40	300*	Адміністрація Центрального району ММР	
45	Куток відпочинку	вул. Садова ріг вул. Чкалова	1000*	Адміністрація Центрального району ММР	
46	Куток відпочинку	вул. Садова ріг вул. Чкалова, 62	3200*	Адміністрація Центрального району ММР	
47	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва “Флотський бульвар”	вул. Набережна, від Інгульського спуску до площі Леніна	70803	ДЖКГ ММР/ПЗФ – рішення виконкому Миколаївської обласної Ради народних депутатів від 23.10.1984 № 448	Рішення міської ради від 25.08.11 № 8/11 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж Флотського бульвару – території природоохоронного призначення”
48	Бульварна частина вул. Чкалова	від вул. Комсомольсь кої до вул. Малої Морської	75700	ДЖКГ ММР	
49	Бульварна частина вул. Садової	вул. Садова, від вул. Чкалова до пр. Леніна	30000*	ДЖКГ ММР	
50	Бульвар по пр. Леніна	пр. Леніна, від пр. Жовтневого	67000*	ДЖКГ ММР	

		до вул. Генерала Карпенка			
51	Коло	перехрестя вул. Садової та пр. Леніна	400	ДЖКГ ММР	
52	Коло	перехрестя вул. Чкалова та вул. Садової	300	ДЖКГ ММР	
53	Коло “Тернівське”	пр. Героїв Сталінграда, виїзд з міста	1200	ДЖКГ ММР	
54	Лісопарк	с. Матвіївка	1520000*	Миколаївське міське управління лісового та мисливського господарства	
55	Куточок по вул. Привільній	вул. Привільна, 55 та 59 (навкруги дитячого закладу в Ракетному урочищі)	1400*	Адміністрація Центрального району ММР	
56	Сквер “Квітковий” (біля ринку “Україна”)	пр. Леніна ріг вул. Комсомольської	4372	ДЖКГ ММР	
57	Ботанічна пам’ятка природи місцевого значення “Дуб черешчатий” по вул. Адміральській, 22	вул. Адміральська, 22	125	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 25.08.11 № 8/13 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території природно-заповідного фонду – ботанічної пам’ятки природи місцевого значення “Дуб черешчатий”, розташованій по вул. Адміральській, 22 у Центральному районі м. Миколаєва”
58	Ботанічна пам’ятка природи місцевого значення “Дуб черешчатий” по вул. Великій Морській, 38	вул. Велика Морська, 38	18	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 20.12.12 № 23/18 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території природно-

					заповідного фонду – ботанічної пам'ятки природи “Дуб черешчатий”, розташованої по вул. Великій Морській, 38 в Центральному районі міста Миколаєва”
59	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення “Дуб черешчатий” по вул. Адмірала Макарова, 14	вул. Адмірала Макарова, 14	100	ДЖКГ ММР	
60	Сквер “Потьомкінський”	вул. Потьомкінська ріг вул. Держинського	3240	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 12.11.09 № 40/14 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Потьомкінський” – території рекреаційного призначення”
61	Сквер “Доброти”	вул. Адміральська ріг вул. Набережної	1340	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 12.11.09 № 40/13 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Доброти” – території рекреаційного призначення”
62	Сквер “Колодязний”	вул. Колодязна, 58-50			
63	Сквер “Літератор”	вул. Потьомкінська, 143-а	900*	Бібліотека ім. М.Кропивницького	
64	Зелена зона по пр. Героїв Сталінграда	пр. Героїв Сталінграда, від Інгульського мосту до кола “Тернівське”	45000*		
65	Зелена зона по пр. Героїв Сталінграда, 11	пр. Героїв Сталінграда, 11	9000*		
66	Зелена зона по пр. Героїв Сталінграда ріг вул. Новоодеської	пр. Героїв Сталінграда, вул. Новоодеська	2450*		
	ВСЬОГО		2674679		
Заводський район міста					

1	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Ліски"	вул. Бутоми, вул. Червоних Майовщиків	345258	КП "Миколаївські парки"/ПЗФ – рішення виконкому Миколаївської обласної Ради народних депутатів від 23.10.1984 № 448	Рішення міської ради від 01.10.09 № 38/8 " "Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення "Ліски" – території природоохоронного призначення"
2	Парк "Спортивний"	вул. Спортивна, вул. Правди, огорожа Централ ьного міського стадіону – палац спорту "Надія" – огорожа в/ч № А 2488	89532	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 28.02.03 № 10/37 "Про встановлення меж парку "Спортивний"
3	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Піонерський"	вул. Адмірала Макарова, вул. Образцова – вул. Нікольська	38340	ДЖКГ ММР/ПЗФ – рішення виконкому Миколаївської обласної Ради народних депутатів від 23.10.1984 № 448	Рішення міської ради від 16.03.06 № 44/20 "Про затвердження технічної документації із землеустрою щодо складання документів, що посвідчують право на земельну ділянку управління житлово-комунального господарства виконкому міської ради для обслуговування парку "Піонерський" по вул. Адмірала Макарова"
4	Сквер ім. Михайла Александрова	пр. Леніна ріг вул. Бузника, біля корпусу НУК імені адмірала Макарова	3588	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 03.09.09 № 36/23 "Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу "Студентський" – території рекреаційного призначення". Сквер

					перейменованій рішенням міської ради від 31.05.12 № 17/9 “Про присвоєння скверу імені Михайла Александрова”
5	Сквер ім. Т.Г. Шевченка	вул. Адмірала Макарова – вул. Нікольська	15900	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 11.09.08 № 27/34 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу ім. Т.Г.Шевченка – території рекреаційного та історико-культурного призначення”
6	Сквер “Привокзальний”	вул. Фрунзе, вул. Пушкінська	3836	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 20.12.12 № 23/21 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території рекреаційного призначення, скверів імені Образцова та “Привокзальний”, розташованих по вул. Пушкінській, вул. Образцова, вул. Фалєєвській в Заводському районі міста Миколаєва”
7	Сквер ім. Образцова	вул. Фалєєвська, 91	1786	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 20.12.12 № 23/21 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території рекреаційного призначення, скверів імені Образцова та “Привокзальний”, розташованих по вул. Пушкінській, вул. Образцова, вул. Фалєєвській в Заводському районі міста Миколаєва”
8	Сквер “Комсомольський”	вул. Нікольська, Варварівський узвіз (ліворуч у напрямку річного	64000*	ДЖКГ ММР	

		вокзалу та праворуч у напрямку річного вокзалу)			
9	Зелена зона по вул. Лазурній	територія пляжу мкр. "Намив"	210000*	ДЖКГ ММР	
10	Сквер біля Обласного палацу культури	вул. Радянська – вул. Чкалова, біля Обласного палацу культури	8500*	Обласний палац культури	
11	Дитяче містечко "Казка"	вул. Декабристів, вул. Дунаєва	27000*	ДЖКГ ММР	
12	Сквер "Автомобіліст"	вул. Нікольська ріг вул. Правди	13000*	ДЖКГ ММР	
13	Зелена зона біля адміністрації Заводського району ММР	вул. Корабелів, вул. Чигрина	200*	Адміністрація Заводського району ММР	
14	Сквер біля річвокзалу	дорога вздовж Бузького бульвару, річвокзал	35000*	Адміністрація Заводського району ММР	
15	Сквер "Каскадний"	Бузький бульвар, внутрішньоквартальні проїзди, Спаський спуск	11620	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 18.06.09 № 35/26 "Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу "Каскадний" – території рекреаційного призначення"
16	Зелена зона на Центральному міському стадіоні	Центральний міський стадіон	25000*	Центральний міський стадіон	
17	Зелена зона по вул. 8 Березня	вул. 8 Березня, пр. Леніна	2500*	Миколаївське міське управління лісового та мисливського господарства	
18	Сквер "Екологіс"	пр. Леніна, 16	3500*	ДЖКГ ММР	
19	Зелена зона	вул. Фрунзе, пр. Леніна	4000*	Адміністрація Заводського району ММР	
20	Сквер біля спорткомплексу "Надія"	вул. Генерала Карпенка, пр. Леніна, біля спорткомплексу "Надія"	7000*	ДЖКГ ММР	

21	Сквер "Надія"	вул. Нікольська, вул. Робоча, біля будинку культури "Будівельник"	3100*	Адміністрація Заводського району ММР	
22	Сквер 58-ї річниці визволення від німецько- фашистських загарбників	вул. Червоних Майовщиків, 25- 29, 35	30000*	Адміністрація Заводського району ММР	
23	Сквер ім. Ю.І.Макарова	вул. Червоних Майовщиків, 11	8848	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 16.03.06 № 44/21 "Про затвердження проектів землеустрою та передачу в постійне користування управлінню житлово-комунального господарства виконкому міської ради земельних ділянок для обслуговування скверів "Сиваський" та ім. Юрія Макарова"
24	Зелена зона по пр. Леніна, 9	пр. Леніна ріг вул. Паризької комуни	1100*	Адміністрація Заводського району ММР	
25	Ділянка під перспективне озеленення	пр. Леніна, 15	1500*	Адміністрація Заводського району ММР	
26	Зелена зона по вул. Чигрина	вул. Чигрина ріг вул. М.Морської, біля АЗС "ТНК"	2400*	АЗС "ТНК"	
27	Сквер біля ПАТ "Миколаївобленер го"	вул. Громадянськ а, 40	2800*	ПАТ "Миколаївобл- енерго"	
28	Сквер "Яхт-клуб"	вул. Спортивна, 7, територія яхт- клубу	20000*	Яхт-клуб	
29	Сквер по вул. Генерала Карпенка ріг вул. Білої	вул. Генерала Карпенка – вул. Біла	7000*	Адміністрація Заводського району ММР	
30	Зелена зона по вул. Бутоми	вул. Бутоми, біля пологового будинку № 3	5000*	Адміністрація Заводського району ММР	
31	Зелена зона по вул. Генерала Карпенка	вул. Генерала Карпенка, у районі 1 КП	3000*	Адміністрація Заводського району ММР	
32	Куток по вул. Бузника	вул. Бузника – пров. Транспортн	2000*	Адміністрація Заводського району ММР	

		ий			
33	Зелена зона по вул. Індустріальній	вздовж вул. Індустріальної, від вул. Крилова до гаражів	42000*	Адміністрація Заводського району ММР	
34	Площа ім. Анатолія Ганькевича	вул. Індустріальна, біля прохідної ДАХК “ЧСЗ”	4500*	Адміністрація Заводського району ММР	
35	Зелена зона біля обласного будинку культури глухих	вул. Скороходова, 81	1000*	Адміністрація Заводського району ММР	
36	Бульвар по вул. Чигрина	вул. Чигрина, від вул. Комсомольської до вул. М.Морської	49000*	ДЖКГ ММР	
37	Бузький бульвар	Бузький бульвар, напроти житлових будинків № 1 – № 11	40000*	Адміністрація Заводського району ММР	
38	Бульвар по пр. Леніна	пр. Леніна, від вул. Пушкінської до вул. Генерала Карпенка	38000*	ДЖКГ ММР	
39	Коло	перехрестя вул. Пушкінської та пр. Леніна	1200*	ДЖКГ ММР	
40	Коло	вул. Червоних Майовщиків – вул. Лазурна	426	ДЖКГ ММР	
41	Коло	перехрестя вул. Чигрина та вул. Садової	300*	ДЖКГ ММР	
42	Зелена зона по вул. Лазурній	вул. Лазурна, 4, 4а	600*	Адміністрація Заводського району ММР	
43	Сквер “Турист”	пр. Леніна, напроти готелю “Турист”, біля стадіону	6000*	Адміністрація Заводського району ММР	
44	Зелена зона по вул. Лазурній	вул. Лазурна, 2	6000*	Адміністрація Заводського району ММР	
45	Сквер “Лазурний”	вул. Червоних Майовщиків, 19 до вул. Лазурної, 52 (вздовж житлових	6000*	Адміністрація Заводського району ММР	

		будинків)			
46	Зелена зона “Дитячий”	вул. Бутоми, 3 (дитяча поліклініка № 3)	1300*	Адміністрація Заводського району ММР	
47	Захисна зона по вул. Індустріальній	вул. Індустріальна, від ДАХК “ЧСЗ” до МЗ ЗБВ	300000*	Адміністрація Заводського району ММР	
48	Сквер Червоних Майовщиків	вул. Червоних Майовщиків, 13, 15, 17б	9000*	Адміністрація Заводського району ММР	
49	Зелена зона по вул. Лазурній	вул. Лазурна, 16, 16-а, 16-б, 16-в, 16-г	5000*	Адміністрація Заводського району ММР	
50	Зелена зона по вул. Громадянській, 42	вул. Громадянська, від вул. Чигрина до вул. Скороходова	4000*	Адміністрація Заводського району ММР	
51	Зелена зона	вул. Чигрина ріг вул. М.Морської	2000*	ТОВ “ТЕСМИ”	
52	Зелена зона по вул. Лазурній, 34	вул. Лазурна, 34	1500	ТОВ “Намив-1”	
53	Ботанічна пам’ятка природи місцевого значення “Дуб черешчатий” по вул. Адмірала Макарова, 1	вул. Адмірала Макарова, 1	100	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 11.10.12 № 21/9 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території природно- заповідного фонду – ботанічної пам’ятки природи “Дуб черешчатий”, розташованої по вул. Адмірала Макарова, 1 в Заводському районі міста Миколаєва”
54	Гідрологічна пам’ятка природи місцевого значення “Турецький фонтан”	Яхт-клуб	100	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 11.10.12 № 21/8 “ Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території природно- заповідного фонду – гідрологічної пам’ятки природи “Турецький фонтан”,

					розташованої по вул. Спортивній на території Яхт-клубу в Заводському районі міста Миколаєва”
55	Зелена зона по Бузькому бульвару (напроти міської прокуратури)	Бузький бульвар	200*	ДЖКГ ММР	
56	Чорноморський сквер	біля житлового будинку № 56 по вул. Крилова	2917	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 20.12.12 № 23/22 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території рекреаційного призначення, скверу, розташованого біля житлового будинку № 56 по вул. Крилова, обмеженого вул. Індустріальною, в Заводському районі міста Миколаєва”
ВСЬОГО			2110825*		
Ленінський район міста					
1	Парк імені Ленінського комсомолу	вул. А.Олійника, вул. Васляєва – пр. Жовтневий	110506	КП “Миколаївські парки” /ПЗФ	Проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки для обслуговування цілісного майнового комплексу “Парк імені Ленінського комсомолу”, затверджений рішенням міської ради від 04.09.09 № 36/57. Відмова ТОВ “Юридична фірма “Претор” – рішення міської ради від 30.12.10 № 2/28
2	Сквер “Комунальник”	вул. 12 Поздовжня – вул. Космонавтів	5000*	ДЖКГ ММР	
3	Сквер пам’яті жертв голодомору в Україні 1932-1933 рр.	Херсонське шосе, вул. Будівельників, вул. Кругова	11373	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 11.09.08 № 27/33 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу пам’яті жертв голодомору в Україні

					1932-1933 рр. – територія рекреаційного та історико-культурного призначення”
4	Сквер біля Миколаївського зоопарку	пр. Жовтневий – ріг Херсонського шосе, біля зоопарку	18000*	ДЖКГ ММР	
5	Сквер по пр. Миру та пр. Жовтневому	пр. Миру – пр. Жовтневий	15000*	ДЖКГ ММР	
6	Сквер ім. Чигрина	пр. Жовтневий, між вул. Чигрина та міжміським автовокзалом	10400*	ДЖКГ ММР	
7	Сквер біля адміністрації Ленінського району ММР	пр. Леніна, пр. Жовтневий, біля адміністрації Ленінського району ММР	9789	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 11.10.12 № 21/11 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території рекреаційного призначення біля адміністрації Ленінського району, розташованої на розі пр. Леніна та пр. Жовтневого в Ленінському районі міста Миколаєва”
8	Сквер Святого Миколая	пр. Миру, біля пасажирського залізничного вокзалу	19682	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 11.09.08 № 27/36 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Залізничний” – території рекреаційного призначення, перейменування скверу “Залізничний” на сквер Святого Миколая”
9	Сквер ім. Кірова	вул. Кірова – ріг вул. Космонавтів	13000*	Адміністрація Ленінського району ММР	
10	Сквер “Взуттєвик”	вул. Космонавтів – вул. Енгельса – вул. Гмирьова, біля взуттєвої	26000*	Адміністрація Ленінського району ММР	

		фабрики			
11	Сквер по Херсонському шосе, між вул. Генерала Свиридова та вул. 7 Поздовжньою, вул. Скульптора Ізмалкова	Херсонське шосе, між вул. Генерала Свиридова та вул. 7 Поздовжньою та вул. Скульптора Ізмалкова	14000*	Адміністрація Ленінського району ММР	
12	Сквер "Звільнення міста Миколаєва від німецько-фашистських загарбників"	пр. Жовтневий, від пр. Миру до вул. Будівельників	27612	ДЖКГ ММР	
13	Сквер по Херсонському шосе	вул. Космонавтів, Херсонське шосе (біля будівлі податкової інспекції)	13000*	Адміністрація Ленінського району ММР	
14	Сквер ім. Олександра Казарського	по вул. Куйбишева, між вул. Карла Маркса та вул. Енгельса	10739	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 23.12.11 № 12/18 "Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу імені Олександра Казарського – території рекреаційного призначення"
15	Сквер "Святодухівський"	вул. Кірова ріг вул. Енгельса	12246	Адміністрація Ленінського району ММР	Рішення міської ради від 12.11.09 № 40/11 "Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу "Святодухівський" – території рекреаційного призначення"
16	Зелена зона по вул. 2 Набережній	берегова частина вул. 2 Набережної, від півострова Аляуди до ТОВ "Велам"	75956	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 22.11.12 № 22/18 "Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території рекреаційного призначення - зеленої зони берегової частини вул. 2-ої Набережної,

					розташованої від півострова Аляуди до ТОВ “Велам” в Ленінському районі м. Миколаєва”
17	Зелена зона на території меморіального комплексу	Староруський цвинтар	43000*	ДЖКГ ММР	
18	Миколаївський зоопарк	пл. Миколи Леонтовича, 1	184813	КУ “Миколаївський зоопарк”/ПЗФ – постанова Ради Міністрів СРСР від 22.07.1983 № 311	Рішення міської ради від 24.02.05 № 31/24 “Про вилучення, надання, передачу за фактичним землекористуванням, продовження строку користування земельними ділянками юридичним особам, громадянам, зміну цільового призначення земельної ділянки та внесення змін до рішень міської ради та виконкому міської ради по Ленінському району м. Миколаєва”, затверджений проект землеустрою щодо організації та встановлення меж земельної ділянки для обслуговування будівель та споруд зоопарку на площі імені Миколи Леонтовича, 1
19	Сквер біля БК “40 років Жовтня”	пр. Жовтневий, вул. А.Олійника, вул. Васляєва – спорткомплекс	40000*	БК ДП “НВКГ “Зоря”- “Машпроект”	
20	Сквер подвигу ліквідаторів аварії на ЧАЕС	пр. Миру, вул. Скульптора Измалкова, вул. Генерала Свиридова	14660	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 01.10.09 № 8/34 “Про вилучення, передачу за фактичним землекористуванням, продовження строку користування земельними ділянками юридичним особам, громадянам, зміну цільового призначення земельної ділянки та внесення змін до рішень міської ради та виконкому

					міської ради по Ленінському району м. Миколаєва”
21	Сквер “Пожежник”	пр. Жовтневий – вул. Скороходова	3000*	ТОВ “ЛЕОТРЕЙД-К”	
22	Зелена зона біля кінцевої зупинки трамвая № 7	пр. Жовтневий – кінцева зупинка трамвая № 7 (під шляхопроводом)	32000*	Адміністрація Ленінського району ММР	
23	Сквер ДП “НВКГ “Зоря”- “Машпроект”	пр. Жовтневий, вул. Космонавтів, біля прохідної заводу	66000*	ДП “НВКГ “Зоря”- “Машпроект”	
24	Сквер по вул. Скульптора Ізмалкова, вул. Генерала Свиридова та вул. 9 Поздовжній	вул. Скульптора Ізмалкова – вул. Генерала Свиридова та вул. 9 Поздовжня	19537	Адміністрація Ленінського району ММР	Рішення міської ради від 22.11.12 № 22/19 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території рекреаційного призначення -скверу, розташованого між вул. Скульптора Ізмалкова та вул. Генерала Свиридова в Ленінському районі м. Миколаєва”
25	Зелені зони під перспективне озеленення	Херсонське шосе, 30-38	39000*	Адміністрація Ленінського району ММР	
26	Сквер біля ВАТ “Домобудівельний комбінат”	вул. Космонавтів, Херсонське шосе, біля ВАТ “Домобудівельни й комбінат”	6800*	ВАТ “Домобудівельни й комбінат”	
27	Сквер по пр. Миру, 17	пр. Миру, 17-19	4800*	Адміністрація Ленінського району ММР	
28	Сквер по пр. Миру, 25	пр. Миру, 25	13600*	ДЖКГ ММР	
29	Сквер “Тополинний”	пр. Миру, 48	5740	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 18.06.09 № 35/25 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу по пр. Миру – території рекреаційного призначення та надання йому назви “Тополинний”
30	Санітарно-захисна	пр. Жовтневий,	22000*	ДП “НВКГ	

	зона по пр. Жовтневому, сквер “Зелений”	від вул. Кобера до огорожі ДП “НВКГ “Зоря”- “Машпроект”		“Зоря”- “Машпроект”	
31	Лісопарк по вул. Космонавтів	вул. Космонавтів, вул. Турбінна, вул. Новозаводська	490000*	Адміністрація Ленінського району ММР	
32	Лісопосадка по вул. Скульптора Ізмалкова – вул. Генерала Свиридова	вул. Скульптора Ізмалкова – вул. Генерала Свиридова – вул. 2 Поздовжня – вул. 6 Поздовжня	43000*	Адміністрація Ленінського району ММР	
33	Заповідне урочище “Дубки”	вул. Кірова, Баштанське шосе	909000	Об’єкт природно-заповідного фонду – рішення виконкому Миколаївської обласної ради від 25.12.1975 № 727	Науково-технічна робота щодо об’єкта “Інвентаризація землі дендропарку “Дубки” з винесенням його меж в натуру. Межі затверджені рішенням міської ради № 23/43 від 03.11.2000
34	Ділянка для перспективного озеленення	берегова зона в районі нафтобази	120000*	Адміністрація Ленінського району ММР	
35	Куток біля АТ “Ощадбанк”	Херсонське шосе, 48	5200*	ЖЕК-10	
36	Бульвар по вул. Чкалова	вул. Комсомольська до пр. Жовтневого	9700*	ДЖКГ ММР	
37	Бульвар по вул. Чигрина	вул. Чигрина, від вул. Комсомольської до пр. Жовтневого	10100*	ДЖКГ ММР	
38	Зелена зона по пр. Жовтневому	пр. Жовтневий, від вул. Авангардної до вул. Космонавтів	62500*	ДЖКГ ММР	
39	Бульварна частина по пр. Леніна	пр. Леніна, від вул. Комсомольської до пр. Жовтневого	27500*	ДЖКГ ММР	
40	Площа Перемоги	пр. Миру, 49, 49-а – вул. Космонавтів	8000*	ДЖКГ ММР	
41	Коло	пр. Миру ріг	15500*	ДЖКГ ММР	

		вул. Космонавтів			
42	Коло	пр. Жовтневий ріг вул. Чигрина	1900*	ДЖКГ ММР	
43	Коло	пр. Жовтневий ріг пр. Леніна	2400*	ДЖКГ ММР	
44	Куток по вул. Логовенка	вул. Логовенка, 2, корпус Південної академії підвищення кваліфікації кадрів Міністерства промислової політики України	2000*	Адміністрація Ленінського району ММР	
45	Зелена зона по вул. Південній, 45	вул. Південна, 45	1800*	ЖЕК № 7	
46	Зелена зона по вул. Південній, 49	вул. Південна, 49	1200*	ЖЕК № 7	
47	Зелена зона по вул. Новозаводські й	вул. Новозаводсь ка, ДАІ УМВС України в Миколаївській області, АЗС	1200*	ОДАІ	
48	Зелена зона біля пам'ятника загиблим льотчикам	с. Горького	6000*	Адміністрація Ленінського району ММР	
49	Зелена зона біля кінотеатру “Космос”	АТ “Ощадбанк”	4200*	Адміністрація Ленінського району ММР	
50	Зелений куток по пр. Миру, 19-21	ОСББ “Гігант”	7100*	ОСББ “Гігант”	
51	Куток по вул. Космонавтів, 68-а та вул. Миколаївській , 25, 26, 40	вул. Космонавтів, 68-а, вул. Миколаївськ а, 25, 26, 40	240	Адміністрація Ленінського району ММР	
52	Сквер “Миколаївський”	вул. Космонавтів, 70, 68-а та ЗОШ № 20	37126	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 23.12.11 № 12/17 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Миколаївський” – території рекреаційного призначення”
53	Берегова зона по вул. Казарського	вздовж берегової лінії по	20000	Адміністрація Ленінського	

		вул. Казарського, від овочевої бази до залізничного переїзду		району Миколаївської міської ради	
54	Зелена зона біля школи № 10	пр. Жовтневий, 10-а, 12-а – ЗОШ № 10	7800*	ДЖКГ ММР	
55	Зелена зона по пр. Миру	пр. Миру, від вул. Будівельників до вул. Новозаводської, від проїзної частини до пішохідної доріжки	25800*	ДЖКГ ММР	
	ВСЬОГО		2672919*		

Корабельний район міста

1	Парк “Дружба”	територія, обмежена дендропарком, пр. Жовтневим, вул. Липовою та береговою зоною	828000*		
2	Сквер “Комсомольський”	вул. Самойловича, пр. Жовтневий, дорога вздовж торговельного комплексу “Генікс-Південь” та ринку “Корабельний”	28665	ТОВ “ЕКЮР”	Проект землеустрою затверджений рішенням міської ради від 18.11.05 № 37/45
3	Парк “Богоявленський” (“Молодіжний”)	пр. Жовтневий, вул. Торгова, вул. Фонтанна, вул. Марії Ульянової, у районі мосту в Корабельному районі міста Миколаєва	104007	Адміністрація Корабельного району ММР	Рішення міської ради від 05.07.12 № 18/11 «Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території рекреаційного призначення парку “Богоявленський”, розташованого по проспекту Жовтневому, вулиці Торговій, вулиці Фонтанній, вулиці Марії Ульянової, у районі мосту в Корабельному районі

					міста Миколаєва”
4	Сквер “Слави”	пр. Жовтневий, біля кладовища	19461	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 11.09.08 № 27/35 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Слави” – території рекреаційного та історико-культурного призначення”
5	Сквер “Солдатський”	пр. Жовтневий ріг вул. Ольшанців	7002	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 18.06.09 № 35/24 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Солдату” – території рекреаційного та історико-культурного призначення та перейменування його у сквер “Солдатський”
6	Сквер “Ольшанців”	пр. Жовтневий ріг вул. Ольшанців	5728	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 18.06.09 № 3 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Ольшанців” – території рекреаційного та історико-культурного призначення”
7	Сквер “Зв’язку”	пр. Жовтневий, між житловими будинками №№ 316-320	12000*	ДЖКГ ММР	
8	Сквер “Металургів”	пр. Жовтневий ріг пр. Корабелів	14130	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 03.09.09 № 36/24 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу “Металургів” – території рекреаційного призначення”

9	Зелена зона “Торговельний центр”	пр. Жовтневий ріг вул. Металургів	1200*	Адміністрація Корабельного району ММР	
10	Сквер “Водолій”	пр. Жовтневий, за басейном “Водолій”	12000*	Адміністрація Корабельного району ММР	
11	Сквер біля адміністрації Корабельного району ММР	пр. Жовтневий, 314	14000*	ДЖКГ ММР	
12	Сквер “Маячний”	пр. Жовтневий ріг вул. Маячна	4000*	ДЖКГ ММР	
13	Сквер ім. Данила Самойловича	пр. Жовтневий ріг вул. Самойловича	7447	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 20.12.12 № 23/19 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території рекреаційного призначення, скверу імені Данила Самойловича, розташованого по пр. Жовтневому ріг вул. Самойловича, перед центральним входом до Жовтневої центральної районної лікарні в Корабельному районі міста Миколаєва”
14	Зелена зона по пр. Жовтневому	від Широкобальського о шляхопроводу до вул. Металургів	186400*	ДЖКГ ММР	
15	Зелена зона вздовж цвинтаря	вул. Гагаріна, біля паркану цвинтаря	14000*	ДЖКГ ММР	
16	Зелена зона вздовж об’їзної дороги	об’їзна дорога, від вул. Гагаріна до авторинку	123000*	Адміністрація Корабельного району ММР	
17	Зелена зона по вул. Торговій	вул. Торгова (колишнє звалище)	8000*	Адміністрація Корабельного району ММР	
18	Сквер “Вітовський”	вул. Генерала Попеля, біля ЗАГСу в Корабельному районі	7860	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 12.11.09 № 40/10 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації

					та встановлення меж скверу “Вітовський” – території рекреаційного призначення”
19	Зелена зона на пр. Жовтневому ріг вул. Торгової	пр. Жовтневий ріг вул. Торгової та вул. Фонтанної	6000*	ДЖКГ ММР	
20	Зелена зона біля маяка	берег, частина біля маяка до повороту на вул. Липову	160000*	ДЖКГ ММР	
21	Пустир біля заводу ВАТ “Дамен Шіпярдс Океан“	від вул. Ленінградської до заводу ВАТ “Дамен Шіпярдс Океан”	120000*	Адміністрація Корабельного району ММР	
22	Зелена зона по пр. Корабелів	пр. Корабелів, від пр. Жовтневого до вул. Ленінградської	36000*	Адміністрація Корабельного району ММР	
23	Зелена зона по вул. Металургів	набережна, у кінці вул. Металургів	24000*	Адміністрація Корабельного району ММР	
24	Зелена зона по вул. Артема	вул. Артема, 4-6	6000*	Адміністрація Корабельного району ММР	
25	Зелена зона по вул. Самойловича	вул. Самойловича, 30	1500*	Адміністрація Корабельного району ММР	
26	Коло	пр. Жовтневий – вул. Жукова	1900*	Адміністрація Корабельного району ММР	
27	Лісопарк “Балабанівський”	за територією с. Балабанівка	1117000*	Миколаївське міське управління лісового та мисливського господарства	
28	Соснове урочище по вул. Менделєєва	від вул. Менделєєва до річки	120000*	Миколаївське міське управління лісового та мисливського господарства	
29	Соснове урочище по вул. Новобудівній	від вул. Новобудівної до річки	170000*	Миколаївське міське управління лісового та мисливського господарства	
30	Сквер ім. Михайла	між вул. Металургів	7550	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 25.08.11

	Ливанова	та вул. Балтійською, біля ЗОШ № 40 у Корабельному районі міста			№ 8/12 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж скверу ім. Михайла Ливанова – території рекреаційного призначення”
31	Територія рекреаційного призначення, розташована по вул. 295 Стрілецької Дивізії біля ЗОШ № 14	вул. 295-ї Стрілецької Дивізії біля ЗОШ № 14	9218	ДЖКГ ММР	Рішення міської ради від 11.10.12 № 21/10 “Про затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення меж території рекреаційного призначення, розташованої по вул. 295 Стрілецької Дивізії, біля ЗОШ № 14, в Корабельному районі міста Миколаєва”
32	Територія рекреаційного призначення, сквер по вул. Академіка Патона	вул. Академіка Патона – вул. Бригадна – вул. Торгова	40000*	Адміністрація Корабельного району ММР	
33	Територія рекреаційного призначення біля ЗОШ № 33	пр. Корабелів, 11 – вул. Артема, 14/1, 14/2 біля ЗОШ № 33	26000*	Адміністрація Корабельного району ММР	
34	Територія пам’ятного знака міста висадки Ольшанців	вул. Андрєєва ріг вул. Чичеріна	400*	Адміністрація Корабельного району ММР	
	ВСЬОГО		3422068*		
	Всього по місту		10700491		

*– орієнтовна площа

Незважаючи на значні труднощі, пов’язані із кліматичними умовами, та дефіцитом бюджету, зелені зони міста Миколаєва щорічно розширюються. Станом на 01.01.2014 року площа зелених насаджень на території забудови складає 3795,04 га, з них загального користування – 991,19 га.

Відповідно з наданою порівняльною таблицею (10.2) відстежується постійна робота всіх підрозділів виконавчих служб, щодо оновлення зеленого фону міста.

Таблиця 10.2. Динаміка проведення робіт з озеленення за 2010-2013 роки

Показники	Роки			
	2010	2011	2012	2013
Загальна кількість висаджених саджанців, одиниць, в тому числі:	4230	11475	6492	4104
дерев	1930	4693	3350	2017
кущів	2300	6782	3142	2087
Кількість знесених аварійних дерев, одиниць	690	550	451	877

Для підвищення рівня благоустрою міських територій Миколаєва із року в рік виконується влаштування квітників та газонів, догляд за існуючими зеленими насадженнями, плануються та виконуються роботи по створенню нових зелених насаджень на пустирях, вздовж берегів Бузького лиману, річок Південний Буг та Інгул.

В умовах південного посушливого степу дуже складно проводити роботи з озеленення, створення парків та скверів, відпрацьовувати агротехнічні заходи, підбирати асортимент декоративних насаджень – дерев, кущів, квіткових рослин. Необхідно обов'язково враховувати екологічну пристосовність рослин до певних умов.

В 2013 році на утримання зелених насаджень із міського бюджету було виділено 11365,7 тис. грн.

Крім того, із міського цільового фонду охорони навколишнього природного середовища виділяються кошти на придбання посадкового матеріалу. В 2013 році було висаджено на території міста 2017 од. саджанців дерев та 2087 чагарників.

Усього на озеленення – догляд, створення, реконструкцію об'єктів зеленого господарства витрачено з міського бюджету в 2013 році 13529,40 тис. грн.

Посадка дерев і кущів проводиться не тільки при ремонті існуючих зелених насаджень, але й коли створюються нові зелені масиви. Прикладом проведення таких робіт є зелена зона по вул. Лазурній, де щорічно виконується посадка саджанців дерев на береговій зоні річки Південний Буг.

Також продовжується робота по створенню захисної зони в новому житловому районі Об'їзної дороги та біля цвинтаря в Корабельному районі міста.

Планомірно виконуються роботи зі спилування сухих і аварійних дерев. Виконано санітарне формування й видалення аварійних і сухих дерев на території скверів: «Сиваський», «Каштановий», «Солдата», парку «Спортивний», ім. 61 Комунара та зелених насаджень на магістральних дорогах по пр. Жовтневому, пр. Героїв Сталінграду та інші.

По розроблених ескізах здійснюється квітникове оформлення міста (рис. 10.1). Щорічно проводиться зміна асортименту квіткових рослин на квітниках. Основним посадковим матеріалом є стійкі до наших кліматичних умов культури – чорнобривці, цинерарія морська, сальвія, хлорофітум, бегонія. При створенні килимових квітників використовуються низькорослі однолітні рослини: ірезіне, хлорофітуми, аспарагуси, седуми, та інші, насіння яких вирощується тільки в нашому регіоні.

Рис. 10.1. Квітникове оформлення міста

У структурі земельного фонду міста 23,8 % (6,2 тис. га) займають ліси та лісовкриті площі. Основні характеристики лісового господарства наведені в таблиці 10.3.

Таблиця 10.3. Динаміка розвитку лісового господарства в м. Миколаєві за 2010-2012 роки

Показник	Одиниці виміру	Роки		
		2010	2011	2012
Обсяги продукції, робіт та послуг лісового господарства	тис. грн.	4568,7	5284,8	6017,7
Рубки формування і оздоровлення лісів та інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства	га	304	406	540
Заготівля ліквідної деревини	тис. м ³	5,8	4,4	5,5
Відтворення лісів	га	300	275	161
Садіння і висівання лісу	га	280	261	150
Лісові пожежі	шт.	0	0	4

11. ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД МИКОЛАЄВА

З середини ХХ століття окремі, особливо цінні, об'єкти зеленого господарства на території міста Миколаєва були віднесені до категорії заповідних. У 1984 році, рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 23.10.1984 року № 448 «Про мережу територій і об'єктів природно-заповідного фонду області» було оновлено та уточнено перелік заповідних об'єктів.

На сьогоднішній день в межах міста налічується 18 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 1184 га (4,5% міської території), що відносяться до 8 категорій об'єктів ПЗФ (таблиця 11.1).

Таблиця 11.1. Перелік об'єктів природно-заповідного фонду міста

№ п/п	Назва об'єкта ПЗФ	Категорія	Значення	Площа, га
1	Миколаївський зоологічний парк	Зоологічні парки	Загальнодержавне	18,48
2	Дубки	Заповідні урочища	Місцеве	90,92
3	Балабанівка	Заказники (лісові)	Місцеве	510
4	Жовтневе водосховище	Заказники (гідрологічні)	Місцеве	430
5	Турецький фонтан	Пам'ятки природи (гідрологічні)	Місцеве	0,01
6	Сквер «Пам'ять»	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місцеве	1
7	Дуб черешчатий (вул. Велика Морська, 38)	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місцеве	0,01
8	Дуб черешчатий (вул. Адмірала Макарова, 1)	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місцеве	0,01
9	Дуб черешчатий (вул. Адмірала Макарова, 14)	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місцеве	0,01
10	Дуб черешчатий (вул. Адміральська, 22)	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місцеве	0,01
11	Парк Перемоги	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місцеве	42,41
12	Парк ім. Петровського	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місцеве	8,33
13	Сквер ім. 68 Десантників	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місцеве	1,42

14	Сквер «Сиваський»	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місцеве	1,37
15	Флотський бульвар	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місцеве	7,08
16	Парк «Ліски»	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місцеве	34,53
17	Парк «Піонерський»	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місцеве	3,83
18	Парк імені Ленінського Комсомолу	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місцеве	10,13

Миколаївський зоологічний парк.

Миколаївський державний зоопарк заснований в 1901 році Н.П. Леонтовичем. У 1977 році перенесений на нову територію, займає площу – 18,48 га. У колекції зоопарку майже 4485 тварин 452 видів (рис. 11.1, 11.2), багато з яких занесені в Червону книгу України. Територія зоопарку також має різноманітне флористичне оформлення. Миколаївський зоопарк визнаний кращим в Україні, його відвідують близько 300 тис. осіб щороку.

Рис. 11.1. Миколаївський зоологічний парк

Рис. 11.2. Миколаївський зоологічний парк

Заповідне урочище «Дубки».

Дубові насадження, розташовані у Ленінському районі міста у мікрорайоні Старий Водопій між вул. Г. Дівіної, Кірова та залізничною колією, рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 25.12.1975 року № 727, були включені до земель природно-заповідного фонду, як урочище «Дубки». Заповідне урочище засноване у 1945 році, вік насаджень складає близько 65 років, загальна площа 90,9233 га.

Дубки – це найбільший лісопарк на території міста (рис. 11.3). На території «Дубків» зростає 30 інтродукованих видів рослин, з них 20 видів дерев та кущів і 10 видів трав. Рослини, занесені до Європейського червоного списку та Червоної книги України, на території урочища не зустрічаються.

Основні види дерев, що ростуть в урочищі це дуб, ясень зелений, груша дика, клен гостролистий, акація біла, акація жовта, жимолость, лох сріблястий, лох вузьколистий (загалом на території урочища близько 150 тис. дерев).

Рис.11.3. Заповідне урочище «Дубки»

Лісовий заказник «Балабанівка».

Лісовий сосновий масив площею 510 га, розташований в Жовтневому районі, був визнаний державним лісовим заказником місцевого значення рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 28.12.1982 року № 675 та віднесений до мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

Жовтнєве водосховище.

Водосховище в Корабельному районі міста з площею водного дзеркала близько 4,3 км² експлуатувалося МКП «Миколаївводоканал» з 1958 р. і було основним джерелом водопостачання м. Миколаєва до запуску водогонів «Дніпро - Миколаїв». Водосховище в літній період заповнювалося водою з Інгулецького магістрального каналу максимальним об'ємом 31,5 млн. м³.

Внаслідок тривалої експлуатації та його замулення вода втратила свою якість, як джерело питного водопостачання. Тому у 2007 р. було прийнято рішення щодо спуску води з водосховища, його очищення та реконструкції. На сьогодні Жовтнєве водосховище тимчасово виведене з експлуатації та віднесене до категорії гідрологічних заказників.

Гідрологічна пам'ятка природи «Турецький фонтан».

Турецький фонтан був оголошений пам'яткою природи місцевого значення в 1974 році, відповідно до рішення виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 01.10.1974 року № 527 «Про затвердження ново виявлених природних об'єктів як пам'яток природи місцевого значення», як облаштоване природне джерело питної води. Пам'ятка природи розташована в районі Яхт-клубу та займає площу 100 м², з яких 76 – під проходами, проїздами, площадками, 14 – під зеленими насадженнями та 10 – під спорудами.

Рис. 11.4. Гідрологічна пам'ятка природи «Турецький фонтан»

Сквер «Пам'ять».

У 1990 році рішенням Миколаївської обласної ради від 11.12.1990 № 281 на площі в 1 га біля Будинку природи по вул. Терасній було створено сквер «Пам'ять», що нині має статус ботанічної пам'ятки природи місцевого значення.

Ботанічні пам'ятки природи «Дуб черешчатий».

В Миколаєві статус ботанічної пам'ятки природи мають 4 вікові дерева.

Дуб черешчатий по вул. Адмірала Макарова, 1, згідно рішення виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391, був визначений ботанічною пам'яткою природи місцевого значення. Дуб є ровесником міста, його вік складає близько 225 років (рис. 11.5). Дерево розташоване на території міської поліклініки № 4, займає площу 0,01 га. Висота дерева – 16 м, діаметр стовбура – 130 см.

Рис. 11.5. Дуб черешчатий по вул. Адмірала Макарова, 1

Дуб віком близько 160 років, висотою 14 м з діаметром стовбура – 130 см, що росте по вул. Адмірала Макарова, 14 (рис.11.6) віднесений до об'єктів природно-заповідного фонду також у 1972 році (рішення виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391).

Рис. 11.6. Дуб черешчатий по вул. Адмірала Макарова, 14

Для збереження цінного об'єкта природи – вікового дерева, було створено ботанічну пам'ятку природи місцевого значення «Дуб черешчатий» по вул. Адміральська, 22 (рішення Миколаївської обласної ради від 23.04.2009 №7). Вік дерева близько 155 років, висота – 18 м, діаметр стовбура – 90 см (рис.11.7).

Рис. 11.7. Дуб черешчатий по вул. Адміральська, 22

Рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 01.10.1974 року № 527, дубу, що розташований в м. Миколаєві по вул. Велика Морська, 38 на розі вул. Артилерійської, було присвоєно статус пам'ятки природи місцевого значення (рис. 11.8). Вік дерева близько 170 років, висота – 16 м, діаметр стовбура – 97 см.

Рис. 11.8. Дуб черешчатий по вул. Велика Морська, 38

Парк Перемоги.

У 1972 році заповідний статус було присвоєно парку «Перемоги» (рішення виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391). Парк в мікрорайоні Соляні, вздовж пр. Героїв Сталінграду, в місці злиття річок Інгул та Південний Буг, був закладений в 1945 році на честь перемоги у Великій Вітчизняній війні (рис. 11.9). Його площа складає 42,4113 га, видове різноманіття представлено 65 видами рослин (при створенні парку налічувалось лише 20 видів дерев та кущів), з яких 1 вид занесено до Червоної книги України. В парку зростають дерева та кущі 33 видів та трави 32 видів.

Вся територія парку відноситься також до земель історико-культурного призначення, а 99608 м² – до земель водного фонду (прибережна захисна смуга річки Південний Буг).

За функціональним призначенням, згідно форми №6-зем, землі розподілені так: 2948 м² – під капітальною забудовою, 1054 – під спортивними

майданчиками, 93639 – під проходами, проїздами, площадками, 288256 – під зеленими насадженнями, 3012 – під спорудами, 35204 – інші забудовані землі змішаного використання.

Рис. 11.9. Парк Перемоги

Парк ім. Петровського.

Парк закладений в 1930 році на площі в 10 га на честь зустрічі Г.І. Петровського з миколаївськими робітниками. Утримувався і охоронявся парк за рахунок заводу ім. 61 комунара. Рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391 парку присвоєно статус заповідного об'єкту (рис. 11.10).

Сучасна площа парку ім. Петровського становить 8,329 га. На його території росте близько 20 видів (650 одиниць) дерев та кущів. Найпоширеніші породи дерев – айлант височенний, каштан кінський, клен гостролистий, платан східний, береза повисла, скумпія звичайна, тополя біла, шовковиця.

Рис. 11.10. Парк ім. Петровського

Сквер ім. 68 Десантників.

Сквер, площею 1,4158 га разом з вічним вогнем та меморіалом 68 морякам-десантникам старшого лейтенанта Константина Ольшанського, отримав статус заповідного об'єкта, згідно рішення виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391 (рис. 11.11).

Розташований сквер між вулицями Радянська, Адміральська та Набережна. Видовий склад рослин представлений 25 видами, з яких 15 видів дерев та кущів і 10 – трав. До Червоної книги України включено 1 вид рослин.

7760 м² скверу зайнято під зеленими насадженнями, 5823 м² – під проходами, проїздами, площадками, 575 – під спорудами (землі історико-культурного призначення).

Рис. 11.11. Сквер ім. 68 Десантників

Сквер «Сиваський».

На розі вулиць Пушкінської та Адміральської ще з кінця ХІХ століття існувала зелена зона, яку в 1917 році було перейменовано на Сиваський сквер, площею 1,3662 га (рис. 11.12). На його території було встановлено пам'ятник бійцям Сиваської дивізії. Має заповідний статус з 1972 року (рішення виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391). У сквері зростає 40 видів рослин, з них 30 дерев та кущів, 10 трав.

Серед земель скверу 5219 м² знаходиться під проходами та площадками, 8369 – під зеленими насадженнями, 74 – під спорудами.

Рис. 11.12. Сквер «Сиваський»

Флотський бульвар.

Бульвар створений в 1940 році на верхній терасі річки Інгул (вул. Набережна) на честь флотоводця-адмірала Макарова. Заповідний статус надано рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391 (рис. 11.13, 11.14). На території Флотського бульвару на площі 7,0803 га росте 25 видів рослин (при створенні видовий склад налічував 14 видів) 15 видів дерев та кущів і 10 трав. Один вид рослин занесено до Червоної книги України.

За категоріями землі Флотського бульвару розподілені наступним чином: 3253 м² – під капітальною забудовою, 21 – під тимчасовою забудовою, 26371 – під проходами, проїздами, площадками, 40511 – під зеленими насадженнями, 553 – під спорудами, 94 - землі технічної інфраструктури (по розподілу електроенергії). Крім того 21442 м² земель відноситься до земель водного фонду (прибережна захисна смуга річки Інгул).

Рис. 11.13. Флотський бульвар

Рис. 11.14. Флотський бульвар

Парк «Ліски».

Парк було закладено в кінці XVIII століття, але в роки громадянської війни його знищили. Відновлено парк у мікрорайоні Ліски в 1952 році на площі 33 га. На той час парк знаходився на балансі Чорноморського суднобудівного заводу.

Статус парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва надано рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 31.08.1984 року № 378. На сьогодні парк займає земельну ділянку площею 34,5258 га між вулицями Червоних майовщиків, Бутоми, Карпенка та Індустріальна (рис. 11.15, 11.16).

На території парку зростає 365 видів рослин: 305 аборигенних видів (5 дерев та кущів, 300 трав) та 60 інтродукованих (45 дерев та кущів і 15 видів трав). З флористичних об'єктів 2 види занесено до Європейського червоного списку та 2 види до Червоної книги України.

В парку розташоване озеро, площею близько 9 га, та пам'ятник робітникам Миколаєва.

Рис. 11.15. Парк «Ліски»

Рис. 11.16. Парк «Ліски»

Парк «Піонерський».

З 1972 року до категорії заповідних земель відноситься парк «Піонерський» (рішення виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391), що був створений в 1917 році на розі вулиць Обсерваторна та Адмірала Макарова. В парку встановлено пам'ятник піонерам-розвідникам, що загинули в роки Великої Вітчизняної війни (рис. 11.17).

На площі в 3,834 га росте 20 видів рослин (12 дерев та кущів, 8 видів трав). Землі парку розподілені за категоріями наступним чином: 27 653 м² – зелені насадження, 10548 – проходи, проїзди, 40 – споруди, 99 – землі технічної інфраструктури.

Рис. 11.17. Парк «Піонерський»

Парк імені Ленінського комсомолу.

З ініціативи та за участю комсомольців у 1950 році в районі ПТЗ, між вулицями Парковою та Васляєва, було закладено 19,6 га парку з 18 видами дерев. Парк імені Ленінського комсомолу утримувався за рахунок виробничого об'єднання «Зоря». Рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 25.12.1975 року № 727 парк було віднесено до природно-заповідного фонду.

Сучасна площа парку – 10,125 га. Видовий склад рослин представлений тополями, ясенями, кленами, соснами, акаціями.

12. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ

Екологічна мережа створюється шляхом поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і підлягають особливій охороні. Мета створення екомережі: поліпшення умов довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу збереження ландшафтного та біологічного різноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин.

Створення екомереж – один із кроків в досягненні сталого та збалансованого розвитку суспільства.

Національна екологічна мережа об'єднує в собі регіональні, що базуються на об'єктах природно-заповідного фонду. До складу екологічної мережі в м. Миколаєві відносяться 2,337 тис. га угідь (таблиця 12.1).

Таблиця 12.1. Складові структурних елементів екологічної мережі міста Миколаєва

Загальна площа, тис.га	Загальна площа екомережі, тис.га	Складові елементи екомережі, тис.га											
		об'єкти ПЗФ	водно-болотні угіддя	відкриті заболочені землі	водоохоронні зони	прибережні захисні смуги	ліси та інші лісо вкриті площі	курортні та лікувально-оздоровчі території	рекреаційні території	землі під консервацією	відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом	пасовища, сіножаті	радіоактивно забруднені землі, що не використовуються в господарстві
25,98	2,337	0,061		0,10			1,16	0,005	0,001		0,09	0,92	

13. ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ ТА НЕБЕЗПЕЧНИМИ ХІМІЧНИМИ РЕЧОВИНАМИ

Відходи, як кінцевий етап життєвого циклу будь-якого продукту, утворюються у всіх сферах діяльності людини. Залежно від вмісту у відходах токсичних речовин, вони поділяються на 4 класи небезпеки (до I класу відносяться надзвичайно небезпечні, до IV – малонебезпечні).

Щорічно в місті Миколаєві утворюється близько 2500 тис. т відходів I-IV класів небезпеки, що становить 80-85 % від аналогічних класів відходів, що утворюються в Миколаївській області (рис 13.1).

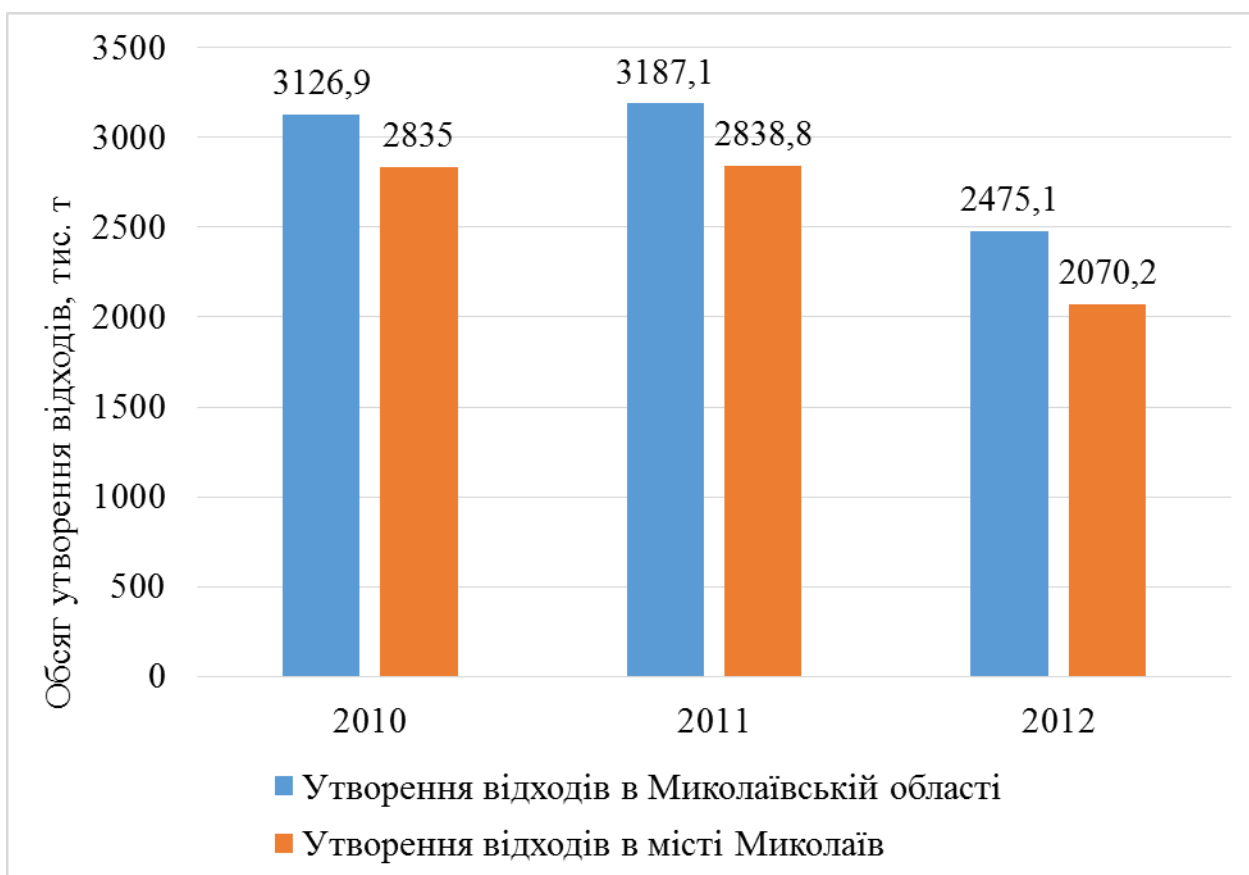

Рис. 13.1. Динаміка утворення відходів за 2010-2012 роки

Динаміка утворення та накопичення відходів в Миколаївській області та місті Миколаїв за класами небезпеки наведена у таблиці 13.1.

Таблиця 13.1. Динаміка накопичення відходів, тис. т

Показник	Роки					
	2010		2011		2012	
	I-IV класів небезпеки	у тому числі I-III класів небезпеки	I-IV класів небезпеки	у тому числі I-III класів небезпеки	I-IV класів небезпеки	у тому числі I-III класів небезпеки
Утворення відходів в Миколаївській області	3126,9	188,8	3187,1	158,4	2475,1	187,5
Утворення відходів в місті Миколаїв	2835,0	17,5	2838,8	8,2	2070,2	7,8
Утворення відходів в м. Миколаїв у розрахунку на одного жителя, т	5,66	0,03	5,69	0,02	4,17	0,02
Наявність відходів в Миколаївській області	41147,8	115,9	42767,5	97,2	44579,3	104,1
Наявність відходів в місті Миколаїв	39530,3	0,7	41109,6	0,5	42835,6	0,4
Наявність відходів в м. Миколаїв у розрахунку на одного жителя, т	78,871	0,001	82,434	0,001	86,188	0,001

Порядок взаємовідносин та організація діяльності у сфері поводження з відходами в місті Миколаєві визначається Правилами благоустрою, санітарного утримання територій, забезпечення чистоти і порядку, що діють з 2007 року.

Основними місцями утворення відходів в місті є промислові підприємства та населення. Близько 70 % загального обсягу відходів IV класу небезпеки виробляє Миколаївський глиноземний завод у вигляді червоного шламу.

Частина утворених відходів підлягає утилізації шляхом переробки вторинної сировини, залишок, непридатний для переробки, захоронюється на полігоні ТПВ.

Попри те, що більше 95% населення охоплено послугами із вивезення твердих побутових відходів, час від часу, на узбіччях доріг, в парках, балках та ярах, утворюються стихійні та несанкціоновані сміттєзвалища. Тому постійно проводиться робота з їх виявлення і ліквідації: у 2012 році ліквідовано з вулиць міста 64,23 тис. м³ побутових відходів, у 2013 – 28,49 тис. м³.

Всі ТПВ вивозяться на міський полігон ТПВ, що розташований поблизу селища Велика Корениха. Полігон був організований в 1972 р.. Відстань до житлової забудови Великої Коренихи 1 км, до Бузького лиману – 1,8 км. Загальна площа полігону 37,97 га, розділена на 10 карт, 6 з яких на сьогодні вже заповнені. Прогнозований термін повного заповнення полігону ТПВ 2020-2022 роки.

В місті Миколаєві зареєстровано 10 суб'єктів господарської діяльності, що здійснюють операції в галузі поводження з небезпечними відходами (таблиця 13.2) та 30 суб'єктів господарської діяльності, що здійснюють збір та використання відходів як вторинної сировини (таблиця 13.3).

Таблиця 13.2. Суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють діяльність у сфері поводження з небезпечними відходами на території регіону

№ з/п	Назва	Місце знаходження	Спеціалізація (операції та види небезпечних відходів)
2.	ТОВ «Базука»	54056, м. Миколаїв, пр.Миру,54, кв.62	Збір, зберігання нафтовідходів
3.	МВКП «Вікінг»	54050, м. Миколаїв, вул.Металургів,26а, кв.2	Збір, перевезення, зберігання відходів, що містять як складові або забруднювачі ртуть, сполуки ртуті
4.	ДП «Миколаївський морський торговельний порт»	54000, м. Миколаїв, вул.Заводська,23	Збір, оброблення відходів сумішей масло/вода, вуглеводні/вода, емульсії
5.	ТОВ «Х-ойл»	54030, м. Миколаїв, вул.Адмірала Макарова,24, кв.5	Збір, зберігання нафтовідходів
7.	ФОП Білоус С.В.	54042, м. Миколаїв, вул.Олійника,34, кв.13	Перевезення відходів, що містять як складові або забруднювачі ртуть, сполуки ртуті
8.	ТОВ «Юг-спецсервіс»	54017, м. Миколаїв, вул. Чкалова, 32/3	Збір, зберігання, знешкодження небезпечних відходів.
9.	ДП «Миколаївський річковий порт» АСК «Укррічфлот»	54058, м. Миколаїв, вул. Проектна, 1	Збір, зберігання, оброблення небезпечних відходів.
10.	Управління МНС України в Миколаївській області	54003, м. Миколаїв, вул. Володарського, 1	Збір, перевезення небезпечних відходів.

Таблиця 13.3. Суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють збирання, заготівлю окремих видів відходів як вторинної сировини

№ з/п	Назва	Місце знаходження	Спеціалізація (види вторинної сировини)
1	ТОВ «Укрінекспорт»	54055, м. Миколаїв, пр. Леніна, 135, кв.13	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних, використаної металевої тари
2	ТОВ «Фірма Батойл»	54058, м. Миколаїв, вул. Червоних Майовщиків, 1а, кв. 53	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: склобій
5	ТОВ «Юж-побут 24»	54003, м. Миколаїв, вул. Колодязна, 10, кв. 129	Збір, заготівля окремих видів відходів як вторинної сировини (відходів гумових у тому числі зношених шин), відходів полімерних

№ з/п	Назва	Місце знаходження	Спеціалізація (види вторинної сировини)
6	КВЕП “Миколаїввторресурси”	54010. м. Миколаїв, пр. Леніна, 15	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних, використаної металевої тари
7	ТОВ “Підприємство Тетраком”	54046, м. Миколаїв, вул. А.Старова, 6	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних
8	ПСК “Заготівельник”	54018, м. Миколаїв, вул. Старофортечна, 2	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних
9	ТОВ “Укр-Еко-Тех”	54036, м. Миколаїв, вул. Щорса, 46	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних
10	ТОВ “НВП “Юнітеп ЛТД”	54025. м. Миколаїв, пр. Г.Сталінграду, 39	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних
11	ТОВ “Шамбала-С”	54017, м. Миколаїв, вул. Севастопольська, 5, кв.1	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних
12	ПВКП “Південьвторресурси”	54025, м. Миколаїв, пр. Героїв Сталінграду, 39	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних
13	ТОВ “Мега-Тек”	54015, м. Миколаїв, вул. Терасна, 14, кв. 18	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних, використаної металевої тари
14	ТОВ “Меридиан-С”	54025, м. Миколаїв, пр. Героїв Сталінграду, 81а, кв. 35	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних, використаної металевої тари

№ з/п	Назва	Місце знаходження	Спеціалізація (види вторинної сировини)
15	ТОВ “Компанія ЕТС Україна”	54017, м. Миколаїв, вул. Чкалова, 32	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних
16	ТОВ “Південь-Рециклінг”	54028, м. Миколаїв, вул. 4-Поздовжня, 76	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, гумові відходи, матеріалів текстильних вторинних, використаної металевої тари
17	ТОВ “Грінко-Південь-Рециклінг”	54028, м. Миколаїв, вул. 4-Поздовжня, 76	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних, використаної металевої тари
18	ТОВ “Промислова ізоляція”	54055, м. Миколаїв, вул. Садова, 15, кв. 28	Збирання, заготівля окремих видів відходів як вторинної сировини (склобою)
19	ВТФ “Велам” ТОВ	54008, м. Миколаїв, вул. Кірова, 67	Збір, заготівля окремих видів відходів як вторинної сировини: матеріалів текстильних вторинних
20	ПП “Двалекс”	54008, м. Миколаїв, вул. 4 Слобідська, 88, корп. 4, кв.19	Збір, заготівля окремих видів відходів як вторинної сировини (відходів гумових у тому числі зношених шин)
21	ТОВ “Юг Картон”	54028, м. Миколаїв, вул. Космонавтів, 81/30	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних, використаної металевої тари
22	ТОВ “Никкатронторг”	54000, м. Миколаїв, вул. 11 лінія, буд. 28	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних, використаної металевої тари
23	ТОВ “Вторма-Миколаїв”	54055, м. Миколаїв, вул. Садова, 18, кв. 32	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних, використаної металевої тари
25	ТОВ “Артник”	54003, м. Миколаїв, вул. Колодязна, 16, кв. 18	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних, використаної металевої тари

№ з/п	Назва	Місце знаходження	Спеціалізація (види вторинної сировини)
26	ТОВ “Агростар”	54037, м. Миколаїв, вул. Приміська, 64в	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових, матеріалів текстильних вторинних, використаної металевої тари
27	ПП “Електро-еко”	54052, м. Миколаїв, вул. Айвазовського, 4, кв. 16	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: макулатури, склобій, відходів полімерних, відходи гумових
28	ТОВ “Р.У.С.Груп”	54020, м. Миколаїв, вул. Декабристів, 41/32	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: відходів полімерних, відходи гумових
30	ТОВ “Науково-виробниче підприємство “Земля і життя”	54030, м. Миколаїв, вул. Нікольська, 16а	Збирання, заготівля окремих видів як вторинної сировини: відходів полімерних, відходи гумових

Основними підприємствами, що утворюють відходи в місті є ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» (шлами червоні (глиноземного виробництва), що утворюються у термічних процесах металургії алюмінію), МКП «Миколаївводоканал» (відходи від очищення стічних вод II класу небезпеки) та КП «Миколаївкомунтранс» (відходи комунальні та виробничі). Разом щорічно вони утворюють близько 40 млн т. відходів.

Станом на кінець 2013 року в Миколаєві зареєстровано та паспортизовано 7 місць видалення відходів.

14. РАДІАЦІЙНА БЕЗПЕКА

Основним об'єктом в Миколаївській області, що становить підвищену радіаційну небезпеку є ВП «Южно-Українська АЕС», розташована поблизу м. Южноукраїнськ. Місто Миколаїв не знаходиться в зоні її безпосереднього впливу, проте в місті здійснюється постійний радіологічний контроль з метою забезпечення радіаційної безпеки жителів.

За результатами дослідження радіаційного фону, можна зробити висновок, що в Миколаєві, як і у всій Миколаївській області, рівень радіації знаходиться в межах норми і становить в середньому 13 мкР/год при гранично допустимому рівні радіаційного фону в зонах постійного проживання населення – 30 мкР/год (таблиця 14.1). Значення радіаційного фону за рік суттєво не змінюються (рис. 14.1).

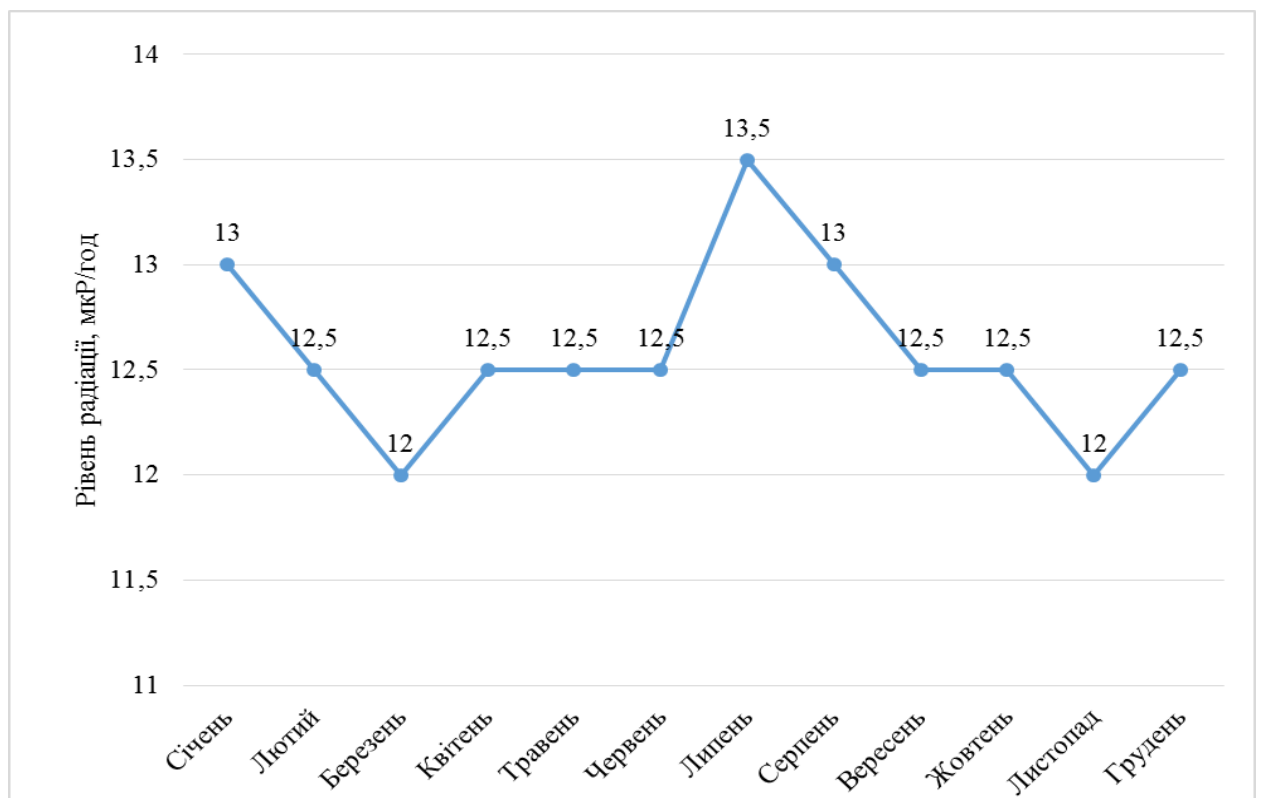

Рис.14.1. Радіаційний фон по м. Миколаєву протягом 2013 року

Таблиця 14.1. Дані про радіаційний фон в 2013 році по м. Миколаєву та Миколаївській області

Місяць	Радіаційний фон по м. Миколаєву, мкР/год	Радіаційний фон по Миколаївській області, мкР/год
Січень	10 – 16	9 – 17
Лютий	11 – 14	9 – 15
Березень	9 – 15	8 – 17
Квітень	9 – 16	9 – 17
Травень	10 – 15	9 – 17
Червень	9 – 16	9 – 18
Липень	10 – 17	8 – 18
Серпень	10 – 16	10 – 17
Вересень	10 – 15	7 – 17
Жовтень	10 – 15	9 – 17
Листопад	10 – 14	9 – 16
Грудень	9 – 16	8 – 19

Суттєвий вплив на природний рівень радіації здійснюють джерела іонізуючого випромінювання, найбільшу їх кількість використовують на Миколаївському глиноземному заводі – 153 (таблиця 14.2).

Таблиця 14.2. Використання джерел іонізуючого випромінювання (ДІВ)

№ з/п	Назва одиниці адміністративно-територіального устрою регіону, назва підприємства	Кількість радіаційно-небезпечних об'єктів (усього), од.	Джерела іонізуючого випромінювання (ДІВ), що використовуються		
			Кількість джерел іонізуючого випромінювання, од.	загальна активність ДІВ, Бк	радіаційний фон на території підприємства, мкЗв/год
1.	ВАТ «Миколаївпросантехмонтаж»	1	1	$2,59 \times 10^{12}$	0,2
2.	ТОВ «Миколаївський глиноземний завод»	1	153	$2,8 \times 10^{12}$	0,12
3.	ДАХК «Чорноморський суднобудівний завод»	1	2	$1,8 \times 10^{12}$	0,15
4.	ДП «Суднобудівний завод ім. 61 комунара»	1	2	$1,1 \times 10^9$	0,12
5.	ДП НВКГ «Зоря» – «Машпроект»	1	2	$2,48 \times 10^{11}$	0,13 - 0,15
6.	ДП «Миколаївстандартметрологія»	1	1	$1,57 \times 10^{12}$	0,12
7.	ПП «ДДП»	-	6	$8,66 \times 10^7$	0,12

15. МОНИТОРИНГ ДОВКІЛЛЯ

З метою оцінки фактичного стану навколишнього середовища, прогнозування його змін та наукового обґрунтування заходів, що застосовуються для покращення умов довкілля, в місті Миколаїв діє злагоджена система моніторингу, що входить до системи моніторингу області (таблиця 15.1) та країни.

Таблиця 15.1 Система спостережень за станом довкілля в Миколаївській області

Суб'єкти моніторингу довкілля	Кількість точок спостережень, од.								
	атмосферне повітря	стаціонарні джерела викидів в атмосферне повітря	поверхневі води	джерела скидів зворотних вод у поверхневі води	морські води	джерела скидів зворотних вод у морські води	підземні води	джерела скидів зворотних вод у глибокі підземні водоносні горизонти	грунти
Мінприроди	-	140	27	5	21	10	29	-	-
МНС, Держгідрометслужба	4	-	-	-	19	-	-	-	-
МОЗ	75	-	11	-	5	-	-	-	-
Мінагрополітики	-	-	15	-	-	-	18	-	33
Держкомводгосп	-	-	14	-	1	-	-	-	-

На сьогоднішній день моніторинг довкілля здійснюють 11 суб'єктів системи моніторингу: Мінагрополітики, Мінприроди, Державне агентство України з управління зоною відчуження, Держгеонадра, Мінрегіон, Державне

космічне агенство, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Держсанепідслужба, Держлісагентство, Держводагентство, Держземагентство.

Моніторинг об'єктів довкілля здійснюється на основі наступних нормативних актів:

- постанова Кабінету Міністрів України від 09.03.1999 № 343 «Про затвердження Порядку організації та проведення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря»;

- постанова Кабінету Міністрів України від 20.07.1996 № 815 «Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод»;

- постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.1993 № 661 «Про затвердження Положення про моніторинг земель»;

- постанова Кабінету Міністрів України від 26.02.2004 № 51 «Про затвердження Положення про моніторинг ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення».

Координацію діяльності міністерств та відомств з питань розвитку системи моніторингу навколишнього середовища здійснює Міжвідомча комісія з питань моніторингу довкілля, за організаційно-технічне забезпечення якої відповідає Мінприроди.

Системою моніторингу передбачено дослідження різних компонентів навколишнього середовища.

Моніторинг повітря передбачає дослідження семи забруднюючих речовин: пил, двоокис азоту (NO_2), двоокис сірки (SO_2), оксид вуглецю, формальдегід (H_2CO), свинець та бенз(а)пірен, спостереження за хімічним складом атмосферних опадів та за кислотністю опадів. Якість атмосферного повітря в першу чергу визначається в житловій та рекреаційній зонах, поблизу основних доріг, санітарно-захисних зон та житлових будинків, на території шкіл, дошкільних установ та медичних закладів.

Під час проведення моніторингу поверхневих водойм оцінюється хімічний склад вод, біогенні параметри, наявність зважених часток та органічних речовин, основних забруднюючих речовин, важких металів та пестицидів.

Загалом досліджуються дані по 46 параметрам води. Для міської зони особливо важливо проводити спостереження за джерелами централізованого постачання питної води, а також місцями масового відпочинку городян на водних об'єктах.

Проби для проведення моніторингу забруднення ґрунтів сільськогосподарських земель пестицидами та важкими металами у населених пунктах відбираються раз у п'ять років. Найбільше охоплені спостереженнями території вирощування сільськогосподарської продукції, території в місцях застосування пестицидів, ґрунти в зоні житлових масивів.

Моніторинг показників біологічного різноманіття здійснюється тільки за видами, які представляють промисловий інтерес (дерева, риба, дичина).

Моніторинг радіаційного випромінювання передбачає спостереження за радіоактивним забрудненням атмосфери шляхом щоденних замірів доз гамма-радіаційної експозиції, осідання радіоактивних частинок з атмосфери та вмісту радіоактивного аерозолю в повітрі.

На основі отриманої під час моніторингу інформації видаються інформаційно-аналітичні огляди про стан довкілля.

В місті Миколаєві здійснюється постійний контроль за станом атмосферного повітря, водних ресурсів, радіаційного фону. Зібрана під час моніторингу інформація про стан довкілля узагальнюється, систематизується та аналізується. Дана інформація відкрита для публічного доступу на сайті Миколаївської міської ради.

16. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА

В системі заходів, спрямованих на охорону навколишнього природного середовища важливе місце посідає екологічна освіта та виховання.

В місті Миколаєві сформувалася розгалужена, різнорівнева система екологічної освіти. До неї входять: міський центр екологічної інформації, станція юних натуралістів, школи та ВУЗи в яких проходять заняття з екології та природознавства, громадські та державні природоохоронні організації.

Для проведення просвітницької роботи з населенням по місту розповсюджуються листівки, плакати, білборди та сітілайти щодо заборони спалення опалого листя, боротьби з амброзією, поводження з тваринами, тощо. За ініціативою міської влади видаються посібники з регіональної екології для різних вікових категорій населення («Екологічні казки», «Зелена енциклопедія», «Енергозбереження»).

У 2012 – 2013 роках на місцевому телеканалі (ТРК «Март») реалізовано проект «Екологічний патруль», що включає сюжети екологічного змісту в міських новинах, інших телепередачах та трансляцію соціальних роликів. В проекті висвітлюються роботи з озеленення, санітарного очищення міста, питання благоустрою та поводження з тваринами, екологічний стан міста та його проблеми.

Міською владою ведеться плідна співпраця зі станцією юних натуралістів міста Миколаєва (реалізуються спільні екологічні проекти, організовуються допомога Миколаївському зоопарку та проводяться екскурсії по Миколаївській області), учнівською та студентською молоддю (проводяться громадські акції, приурочені до екологічних свят, фотовиставки, семінари та круглі столи на екологічну тематику).

Традиційно в Миколаєві проводяться виставки голубів, які збирають голубівників з різних куточків країни (рис. 16.1). На виставках представлені різноманітні породи голубів, свійських та декоративних птахів, а також різних домашніх тварин.

Рис. 16.1. Виставка голубів

Знаковою подією кожної осені стають екологічні читання «Збережемо для нащадків». Під час читань, представниками державної влади, громадськості та органів місцевого самоврядування з різних регіонів півдня України, обговорюються актуальні питання охорони довкілля, благоустрою та екологічної безпеки.

Також в Миколаєві відбуваються різноманітні конференції, семінари та круглі столи на різноманітну тематику. Так у 2013 році головною темою таких подій була Стратегія сталого розвитку міста Миколаєва.

Невід'ємною частиною життя міста є проведення громадських акцій з благоустрою «Чисте узбережжя» та «Свято деревонасадження, санітарного очищення та благоустрою м. Миколаєва» під час яких проводяться загальноміські суботники (рис. 16.2). Активну участь в суботниках беруть студенти, школярі, співробітники миколаївських комунальних підприємств, органів місцевого самоврядування, державних установ, працівники приватних підприємств, мешканці міста, члени громадських і молодіжних організацій.

Зазвичай в місті на суботники виходить близько 30 тис. осіб, залучається біля 100 одиниць техніки, вивозиться на міське сміттєзвалище близько 1500 м³ сміття, гілок та листя, висаджуються дерева та кущі.

Рис. 16.2. Прибирання міської території під час громадських акцій

17. КОНТРОЛЬ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ВИМОГ ПРИРОДООХОРОННОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Важливим засобом забезпечення раціонального природокористування і охорони довкілля є екологічний контроль.

Відповідно до вимог Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», державному контролю підлягають використання і охорона земель, надр, поверхневих і підземних вод, атмосферного повітря, лісів та іншої рослинності, тваринного світу, морського середовища та природних ресурсів територіальних вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України, природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні, стан навколишнього природного середовища, а також дотримання заходів біологічної і генетичної безпеки щодо біологічних об'єктів навколишнього природного середовища при створенні, дослідженні та практичному використанні генетично модифікованих організмів у відкритій системі.

Наряду з державними органами контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища можуть здійснювати також громадські інспектори з охорони довкілля.

Нагляд за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища здійснюють органи прокуратури.

Основні функції державного екологічного контролю покладені на Державну екологічну інспекцію та інші спеціальні підрозділи Мінприроди України: Державну екологічну інспекцію Азовського моря, Державну Азово-Чорноморську екологічну інспекцію, Державну екологічну інспекцію з охорони довкілля Північно-Західного регіону Чорного моря. Державний екологічний контроль має надвідомчі функції. Основне його завдання – контролювати діяльність суб'єктів всіх форм господарювання, застосовуючи при необхідності заходи державного примусу.

Основні методи екологічного контролю це перевірки, спостереження, видача чи анулювання дозволів, дача обов'язкових вказівок, накладення

заборон і обмежень, притягнення до юридичної відповідальності, закриття, зупинення чи припинення роботи підприємств, що порушують законодавство.

Одним із різновидів екологічного контролю є екологічний аудит.

Протягом 2013 року Державною екологічною інспекцією в Миколаївській області було проведено 2219 перевірок, з них 12 на потенційно небезпечних об'єктах. За результатами проведених перевірок було складено 2651 протоколів та 2126 осіб притягнуто до дисциплінарної відповідальності. Загальна сума нарахованих штрафних санкцій склала 396,780 тис. грн., з них стягнуто 329,613 тис. грн. За матеріалами перевірок правоохоронними органами порушено 34 кримінальні справи. Неправомірними діями навколишньому природному середовищу завдано збитків на суму 56712,799 тис. грн.. За рік зафіксовано 40 випадків, коли через порушення вимог природоохоронного законодавства, Державна екологічна інспекція призупиняла виробничу діяльність підприємств.

18. НАЙВАЖЛИВІШІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ МІСТА ТА ШЛЯХИ Ї ВИРІШЕННЯ

На сьогоднішній день основними екологічними проблемами міста Миколаєва є забруднення атмосферного повітря, акваторії Бузького лиману та річки Південний Буг, посилення екзогенних геологічних процесів, поводження з побутовими відходами та безпритульними тваринами.

На території міста розміщуються 4 порти. Одним із основних видів діяльності в портових комплексах є перевантаження вантажів, у тому числі сипучих. Особливо негативно на навколишнє середовище впливає перевантаження вугілля, мінеральних добрив, сірки та інших хімічних речовин. При недотриманні технологій дрібні частки сипучих вантажів потрапляють в атмосферу та з вітровими потоками розносяться на значні відстані, що можуть перевищувати розмір санітарно-захисної зони порту.

Для запобігання забруднення повітряного басейну необхідно:

- чітко дотримуватись затверджених процедур перевантажень;
- проводити роботи у безвітряну погоду (при швидкості вітру до 10 м/с);
- не допускати потрапляння розсипів вантажів у воду шляхом навішування брезенту навколо трюмів, в які виконується завантаження;
- попереджувати потрапляння частин вантажу в акваторію через дощові стоки та колодязі на причалі (закривати їх заглушками, брезентом);
- для попередження пилоутворення обов'язково користуватися системою пилогасіння.

Останнім часом значно збільшилася кількість транспорту на території міста. Викиди в атмосферне повітря від транспортних джерел в 3, а інколи і в 4 рази перевищують об'єми викидів від стаціонарних джерел, що розташовані в місті. Значну частину викидів утворює транзитний транспорт. Для вирішення даної проблеми необхідно транзитний транспорт, по можливості, перенаправляти об'їзними шляхами, збільшити площу зелених насаджень

особливо вздовж магістральних вулиць, а власникам автомобілів необхідно слідкувати за їх технічним станом.

Для жителів Заводського району (особливо мкр. Ліски та Намив) нагально стоїть проблема забруднення атмосферного повітря викидами маслоекстракційного заводу ТОВ «Екотранс», який з 2004 року займається переробкою соняшникового насіння. Необхідними заходами для створення безпечних умов довкілля для населення є оновлення існуючого та встановлення нового очисного обладнання на заводі.

Внаслідок несприятливих метеорологічних умов в лютому-березні 2011 року відбулося забруднення атмосферного повітря пилом червоного шламу від шламосховищ ТОВ «Миколаївський глиноземний завод».

З метою ліквідації та недопущення в подальшому ситуації забруднення атмосферного повітря ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» розроблено «Програму комплексних заходів щодо пилепригнічення при експлуатації шламосховищ №1 та №2 ТОВ «МГЗ». Для запобігання негативного впливу події, що виникла на території шламонакопичувачів, передбачено 25 природоохоронних заходів на загальну суму 32,519 млн. грн.

На теперішній час ТОВ «МГЗ» виконано 24 заходи вартістю понад 30,8 млн. грн. Згідно з п. 6 зазначеної Програми та вимог дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами підприємством проводиться моніторинг атмосферного повітря на межі санітарно-захисної зони шламосховищ ТОВ «Миколаївський глиноземний завод».

Відповідно до звітів з моніторингу навколишнього природного середовища ТОВ «МГЗ» на межі санітарно-захисної зони шламосховища № 2 ТОВ «МГЗ» перевищень гранично допустимих викидів не зафіксовано.

Нагальною проблемою для жителів міста є забруднення акваторії Бузького лиману та річки Південний Буг. У місті з 80-ти кілометровою прибережною зоною та майже півмільйонним населенням в літній сезон 2013 року для масового відпочинку був відкритий лише один пляж «Стрілка» в мкр. Соляні. Основним забруднювачем водних об'єктів є МКП «Миколаївводоканал» (близько 90 % від загальної кількості скинутих забруднених стоків по області), яке скидає недостатньо очищені зворотні води через зношеність та застарілість очисних споруд. Також забруднення відбувається в наслідок потрапляння неочищених стоків дощової каналізації, в яку часто несанкціоновано потрапляють рідкі побутові відходи, що містять залишки побутової хімії.

Для покращення екологічного стану водойм в першу чергу необхідно провести реконструкцію, капітальний ремонт та заміну застарілого обладнання на МКП «Миколаївводоканал», зменшити використання фосфатних миючих засобів та інших хімічних речовин у побуті, побудувати очисні споруди для очищення дощових стоків.

У місті Миколаєві значного поширення набувають екзогенні процеси такі як зсуви, абразія та підтоплення.

Протягом останніх років виявлено зсувонебезпечну ділянку у Великій Коренисі по вул. Піщана. Після проведення обстежень території та виявлення причин зсуву, необхідно здійснити комплекс протизсувних заходів.

Однією із важливих проблем є розвиток абразійних процесів вздовж берегової лінії. На сьогоднішній день несприятлива ситуація з абразією склалася в мікрорайонах Намив та Соляні.

Внаслідок ерозійних процесів та розмивання річкою Південний Буг схилів лівого берега, відбувається руйнування берегової лінії в районі старого кладовища в мікрорайоні Соляні (вулиця Берегова), ґрунт змивається зливовими водами, спостерігаються зсувні явища, руйнується старе кладовище.

У 2009 році для припинення зсувних процесів було розроблено робочий проект «Будівництво берегоукріплювальних споруд уздовж р. Південний Буг в

районі старого кладовища в мкр. Соляні (вул. Берегова)». Проектом передбачено: будівництво підпірної стінки, довжиною 132 м., водостримуючої стінки, довжиною 106 м., водовідвідних колекторів та зливопропускних споруд.

У мкр. Намив, ділянка, довжиною 1620 м., що знаходиться між Спаською косою та колишнім кафе «Бомбардир» знаходиться в незадовільному стані. В наслідок активної дії хвиль, згонно-нагонних явищ, вітрових течій Бузького лиману та техногенної діяльності людини (поглиблення форватеру, розширення акваторій портів) відбувається підмив та руйнування берегової лінії, руйнуються прилеглі ділянки пляжної зони.

Для вирішення даної проблеми необхідно виконати роботи з берегоукріплення: будівництво підпірної стінки, довжиною 930 м. для захисту підшви уступу берегової лінії в мікрорайоні Намив та влаштування десяти бун із несортованого каменю для зупинення абразивних процесів і подальшого руйнування берегової лінії.

Всі райони міста потерпають від підтоплення: в Центральному районі підтоплюється мікрорайон Тернівка, в Корабельному – Кульбакине, Широка Балка, в Ленінському – сел. Горького, Старий Водопій, в Заводському – Ліски та Залізничне селище.

- Основними напрямками дій з ліквідації наслідків підтоплення територій є:
- відновлення функціонування дренажних систем та споруд інженерного захисту території від підтоплення;
  - посилення контролю за роботою дренажних систем, зливової каналізації, станом гідротехнічних споруд та захищених територій;
  - своєчасний очищення та ремонт систем зливової каналізації, дренажних систем, гідротехнічних споруд;
  - реконструкція існуючих систем інженерного захисту з впровадженням результатів наукових розробок;
  - зменшення причин і факторів підтоплення, запобігання розвитку процесів підтоплення;
  - скорочення обсягів водоспоживання з впровадженням сучасних водозберігаючих технологій;
  - застосування в промисловості оборотного і повторно-послідовного використання води промисловими підприємствами;
  - ліквідація диспропорцій потужностей водопроводів та мереж каналізації;
  - заміна аварійних водопровідних та каналізаційних мереж, відпрацьованого обладнання;
  - здійснення контролю за станом і використанням підтоплених територій; будівництвом та експлуатацією споруд і мереж у цих зонах;
  - здійснення оцінки техногенного навантаження на території та створення режимної мережі спостережень;
  - будівництво систем інженерного захисту;
  - впровадження комплексного підходу до розв'язання проблеми ліквідації наслідків підтоплення, будівництво систем інженерного захисту;
  - проведення інвентаризації систем та споруд інженерного захисту територій, в тому числі зливових колекторів, та обліку дренажних стоків із створенням відповідної інформаційної бази даних.

З метою ліквідації наслідків підтоплення у 2012 році розроблено проектно-кошторисну документацію щодо будівництва дренажних колекторів в мікрорайоні Жовтневий, парку «Богоявленський» (4,05 км відкритої колекторної мережі), житловому масиві Тернівка (10,9 км колекторно-дренажної мережі) та селищі Горького (2,98 км колекторно-дренажної мережі).

Благоустрій та санітарний стан міста є одними із показників сприятливого навколишнього середовища. Для підтримки належного санітарного стану з 1972 року поблизу селища Велика Корениха експлуатується полігон ТПВ, на який вивозяться промислові та побутові відходи, що утворюються в місті. Загальна площа полігону 37,97 га, розділена на 10 карт, 6 з яких на сьогодні вже заповнені.

На даний час на полігоні знаходиться більше 35 млн м³ відходів, в основному III та IV класів небезпеки. Межа санітарно-захисної зони проходить на відстані 500 м від полігону.

До 1992 року у південній частині полігону складувалися рідкі та тверді промислові відходи, в тому числі I та II класів небезпеки.

Діяльність полігону ТПВ здійснює негативний вплив на всі компоненти навколишнього середовища. В зоні негативного впливу полігону знаходяться сільськогосподарські угіддя, пасовища, житлові масиви Велика Корениха, Варварівка, Намив.

Підземні води забруднені хлоридами, сульфатами, важкими металами на відстані 1 - 1,12 км від полігону. Із товщі полігону в середньому утворюється 80 м³/доба.

До атмосферного повітря щороку надходить 25 забруднюючих речовин, валовим викидом 314,706 т/рік. Кількість джерел викидів – 19, із них 17 – неорганізованих.

З метою зниження негативних наслідків впливу полігону ТПВ м.Миколаєва на навколишнє середовище, повинні бути передбачені захисні, охоронні та організаційні заходи.

Організаційні заходи включають:

- заборону входу на територію полігону сторонніх осіб,
- заборону розведення відкритого вогню на території полігону;
- рівномірне надходження сміттєвізного транспорту на полігон;
- придбання 2 бульдозерів для безперервного дотримання технології захоронення;
- здійснення капітального ремонту вже працюючих бульдозерів;
- облаштувати дорогу на полігон та під'їзні шляхи до місць розвантаження і передбачити їх освітлення для можливості працювати у темний час доби.

Для подальшої екологічно безпечної експлуатації полігону ТПВ також необхідно провести ряд захисних заходів:

- протифільтраційні заходи (збір, знешкодження та видалення фільтрату);
- проміжна ізоляція відходів ґрунтом (суглинки, глини), ущільнення відходів і ґрунту;
- зволоження (при необхідності) поверхні відходів;
- створення дренажної системи (горизонтальний трубчастий і вертикальний свердловинний дренаж) для вилучення фільтрату, що надходить в ґрунті і підземні води;
- створення огорожувальної дамби в гирлі яру для акумуляції фільтрату, який надходить зі схилу балки, та його вилучення горизонтальним дренажем;
- будівництво відстійника фільтрату з наступним використанням води для повернення на полігон в цілях зменшення розповсюдження пилу і гасіння можливих пожеж;
- буріння водозабірних свердловин для відбору і аналізу проб підземних та ґрунтових вод;

Охоронні заходи включають:

- організацію (розробка, обґрунтування і позначення на місцевості) санітарно-захисної зони полігону (санітарно-захисна зона повинна бути обмежена 500 м), виключення з неї сільськогосподарських угідь, насадження захисної зеленої зони.
- моніторинг якості ґрунтових і підземних вод в зоні впливу полігону;
- моніторинг якості води с. В. Корениха;

- моніторинг вмісту важких металів, у зоні впливу полігону.

Значну частину відходів, що вивозяться на полігон ТПВ в весняно-осінній період складають гілки та опале листя, які можна використовувати в якості добрива після їх компостування. З цією метою та для зменшення об'ємів вивезення відходів на міський полігон, міською радою було виділено земельну ділянку під майданчик для складування опалого листя в глиняному кар'єрі біля кладовища поблизу с. Мішково-Погорілово.

На території полігону ТПВ розміщений худобомогильник, який заповнено на 3/4 від проектного обсягу. В його ветеринарно-санітарному паспорті зазначено, що у 1946 році тут проводилися захоронення трупів тварин, загиблих від сибірки. Але, у зв'язку з тим, що карта захоронень відсутня, визначити точне місце захоронення неможливо. Тому даний об'єкт представляє підвищену екологічну небезпеку.

У 2012 році містом було придбано крематор для утилізації трупів тварин, який зможе повністю замінити наявний худобомогильник, тому рекомендовано вивезти худобомогильник з експлуатації, привівши його у безпечний стан.

В деяких районах міста (район парку ім. Петровського, обмежений вулицями: Акіма, Сиваської дивізії, Котельна та пр. Леніна), до цього часу, жителі приватного сектору не забезпечені централізованою каналізацією. Для видалення рідких побутових відходів жителям доводиться організовувати вигрібні ями, виливати господарсько-побутові стоки на проїзну частину та тротуари або робити несанкціоновані врізки в ливневу каналізацію.

Відсутність каналізації не сприяє покращенню екологічного та санітарно-епідеміологічного стану міста. Вигрібні ями, під час сильних опадів, створюють екологічно несприятливу ситуацію пов'язану із можливістю їх переповнення і виходу стоків на поверхню. Також постійного негативного впливу зазнають ґрунти, ґрунтові та поверхневі води.

З метою каналізування приватного сектору в районі парку ім. Петровського, обмеженого вулицями: Акіма, Сиваської дивізії, Котельна та

пр. Леніна у 2013 році було виконано 1 етап проектних робіт по об'єкту «Будівництво каналізації по вулиці Сиваської Дивізії у Центральному районі м. Миколаєва». Відповідно до проекту, планується прокласти каналізацію по вулицях Гречишнікова, Ворошилова, 6-та Воєнна, Теслярська, Майстрова, що дозволить забезпечити підключення до централізованої самопливної каналізації близько 900 мешканців міста.

В перспективі підключення всього мікрорайону до централізованої каналізації.

Протягом останніх років склалася складна ситуація із збільшенням кількості безпритульних тварин на вулицях міста.

Тварини гинуть або отримують травми у дорожньо-транспортних подіях, що також призводить до надзвичайної ситуації на дорогах, потрапляють в місця, з яких неможливо самостійно вибратись, є носіями таких інфекційних хвороб, як сказ, лептоспіроз та інші. Залишається значною кількістю людей, що постраждала від нападів та укусів тварин.

Зростання чисельності безпритульних тварин відбувається, у першу чергу, за рахунок потрапляння на вулицю домашніх тварин, які втратили господарів, та неконтрольного розмноження безпритульних тварин.

За останні роки значно зросла кількість звернень громадян до органів місцевого самоврядування щодо збільшення кількості безпритульних тварин та їх агресивної поведінки.

Недостатньою є інформованість населення щодо вимог Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» та Правил утримання домашніх собак і котів в м. Миколаєві.

Для вирішення ситуації, що склалась рішенням міської ради від 20.12.2012 р. № 23/17 була затверджена Програма поводження з собаками та котами на території міста Миколаєва на 2013-2017 роки.

Відповідно до Програми в м. Миколаєві проводиться реконструкція та переобладнання колишнього мазутосховища під пункт стерилізації та утримання тварин по вул. Комінтерна, буд. 36.

Весь комплекс робіт поводження з безпритульними та домашніми тваринами покладено на КП ММР «Центр захисту тварин», проте розпочати відлов та стерилізацію безпритульних тварин підприємство зможе лише після завершення реконструкції зазначеного пункту.

Одним із пріоритетних напрямків діяльності щодо регулювання чисельності безпритульних тварин в місті є реєстрація домашніх тварин. З липня 2013 р. КП ММР «Центр захисту тварин» розпочало реєстрацію домашніх тварин методом електронного чіпування з занесенням даних про них у єдину міську базу даних. Метою такої реєстрації є:

- єдиний облік домашніх тварин у місті;
- організація пошуку загублених тварин та повернення їх власникам;
- здійснення контролю за дотриманням ветеринарно-санітарних вимог по утриманню тварин для забезпечення епізоотичного благополуччя;
- вирішення проблемних питань і конфліктних ситуацій, пов'язаних з утриманням домашніх тварин в місті.

19. ВИСНОВКИ

Місто Миколаїв – важливий соціальний, індустріальний та культурний центр. Незважаючи на свій молодий вік, місто мало насичену подіями історію. Були в ній як періоди розквіту (створення міста, розвиток промисловості та суднобудування) так і періоди занепаду (розруха в повоєнні часи, занепад промислового комплексу). Але незважаючи на це місто вистояло та зберегло свій неповторний автентичний образ.

Сучасний Миколаїв – це місто, що з трьох сторін омивається водами річок та лиману, зелене та квітуче місто, яке щодня надихає городян.

Проте, як і у всіх містах, у Миколаєва є свої проблеми. Багато в чому вони типові, схожі на проблеми інших: забруднення атмосфери, водних ресурсів, підтоплення територій, поводження з тваринами; але є індивідуальні проблеми, притаманні лише даному регіону: абразія берегової лінії, негативні наслідки діяльності портів та глиноземного заводу.

Для вирішення нагальних міських проблем у різних сферах життєдіяльності міста, міською владою приймаються програми економічного, соціального розвитку та розвитку окремих галузей **економіки**. Також в місті діє Екологічна політика міста Миколаєва, що включає в себе різноманітні заходи у багатьох сферах діяльності, направлені на створення екологічно безпечного навколишнього середовища.

Кожна проблема в місті максимально проаналізована, конкретизована, має синтезовані механізми та шляхи вирішення. Постійно ведеться робота по усуненню наслідків різного роду надзвичайних ситуацій.

Робота міських систем направлена на створення безпечних та комфортних умов проживання для громадян, основою яких є екологічна безпека, тобто сприятливі умови довкілля.

Для зменшення забруднення атмосферного повітря, розглядається можливість перерозподілу транспортних потоків, на підприємствах, що забруднюють повітряний басейн, поступово проводиться заміна очисного

обладнання. На МКП «Миколаївводоканал», що є основним забруднювачем водних ресурсів, планується проведення модернізації обладнання насосних станцій та очисних споруд. У галузі поводження з тваринами, створено комунальне підприємство «Центр захисту тварин», яке розпочне повноцінну діяльність після відкриття пункту стерилізації та перетримки тварин. Для ліквідації наслідків підтоплення, у районах, що найбільше потерпають від ґрунтових та зливових вод, буде прокладено колекторно-дренажну мережу. У сфері поводження з побутовими відходами постійно розглядаються проекти щодо альтернативи захоронення ТПВ на міському полігоні.

Загалом, жодна із наявних у місті проблем не залишається поза увагою та, незважаючи на важке фінансове становище, вирішується по мірі можливості.

Слід пам'ятати, що проблеми міста – це спільні проблеми міської влади та міської громади. Тому дуже важливе об'єднання їх зусиль для досягнення високого рівня благоустрою та комфортності міста. Активна громадянська позиція жителів міста має спонукати владу до дії.

Обізнаність та інформованість городян – прямий шлях до формування громадянського суспільства. В даному напрямку, основним завданням міської влади є формування достовірної інформаційної картини з питань стану навколишнього середовища, використовуючи для цього методи екологічного менеджменту під час реалізації Екологічної політики міста Миколаєва, та формування екологічної свідомості громадян, шляхом екологічного виховання та освіти.

Тож слід пам'ятати, що спільні та злагоджені дії зараз принесуть позитивні зміни в майбутньому.